Na scestí

Off the road

www.offtheroad.cz

magazín pro lidi, kteří nejdou po vyšlapaných cestách

TÉMA

Magické myšlení

MAGICKÉ MYŠLENÍ V PSYCHIATRII
Rozhovor s MUDr. Miroslavem Pastuchou

JUNGŮV KOUZELNÍK

NÁZORY

KDO JE PEER A CO DĚLÁ

UMĚNÍ

OTTO MAGUS
MAREK KREJČÍK
HOLLY WARREN

NÁŠ ČLOVĚK

Jakub Herzán

PROSINEC 6 / 2021

Na scestí

magazín pro lidi, kteří nejdou po vyšlapaných cestách

PROSINEC 6 / 2021

Editorial

Nevíte, co je to magické myšlení? Nebojte, i já jsem to nevěděl. A to jsem ho v minulosti, třeba při atace, často prožíval. V tomto čísle Na scestí se vydáme na cestu, na níž pohlédneme na fenomén magického myšlení snad z každého možného úhlu pohledu. Bude nám to dělat radost, ke které se, doufám, připojíte. Příjemné čtení…

– Pavel Oulík

Obsah

TÉMA / MAGICKÉ MYŠLENÍ 5

6 MAGICKÉ MYŠLENÍ V PSYCHIATRII
Rozhovor s MUDr. Miroslavem Pastuchou

10 JUNGŮV KOUZELNÍK *TEREZA SAXLOVÁ*
13 MAGICKÉ MYŠLENÍ – A JAKÉ JINÉ? *JOSEF GABRIEL*
14 MAGICKÉ MYŠLENÍ *KATEŘINA MÁLKOVÁ*
16 O VĚCECH PODZEMNÍCH, VŠEDNÍCH I NADPŘIROZENÝCH *TEREZA SAXLOVÁ*
19 TEMNÉ SVĚTY LARY TOWEL *TOMÁŠ VANĚK*
22 MAGIE TVORBY *TOMÁŠ VANĚK*
23 MAGIE KVANTOVÉ GRAVITACE *KATEŘINA MÁLKOVÁ*

RECENZE 26

26 KNIHA I když se umíš smát jak dalajláma - Andrea Vatulíková
27 KNIHA Z geniality se neuzdravíš = Nad sbírkou Kláry Vaníčkové *Prosvítám*

UMĚNÍ 28

28 OTTO MAGUS Všechny dostupné práce se mi jevily jako otroctví
34 MAREK KREJČÍK Maluju to, co mě uhrane
38 HOLLY WARREN Jmenuji se Holly Warren

NÁŠ ČLOVĚK 42

42 JAKUB HERZÁN

TVORBA 45

46 KDO JSEM *ELIŠKA KVASNIČKOVÁ*
47 O MALOVÁNÍ A CESTÁCH DO VESMÍRU *KATEŘINA OBŠILOVÁ*
48 NĚJAKÁ DROGA *HOLLY WARREN*
49 TEXT Z 10. SRPNA *JAKUB ZIMERMAN*
50 PŘED ATAKOU, ZA ATAKOU *KLÁRA VĚŽNÍKOVÁ*
51 BÁSEŇ LISTOPADU *DAVID AŠENBRYL*

NÁZORY 52

52 KDO JE PEER A CO DĚLÁ *JINDŘICH JAŠÍK*
54 REAKCE NA *KDO JE PEER A CO DĚLÁ?* *ZDENĚK CÍSAŘ*
55 KDO JE PEER A CO DĚLÁ DVA *TOMÁŠ VANĚK*

ZÁŽITEK 57

57 VE SPÁRECH MAGICKÉ REALITY *LIAMREN XIII*
58 MYSLÍM, ŽE MAGICKY MYSLÍM *DAVID AŠENBRYL*

REKLAMA 59

59 REKLAMNÍ MÁGOVÉ A SPOLEČNOST *LIAMREN XIII*

MAGICKÉ MYŠLENÍ V PSYCHIATRII

S MUDr. **Miroslavem Pastuchou** o magickém myšlení, esoterice a duševním onemocnění

TÉMA / MAGICKÉ MYŠLENÍ

Magické myšlení je pojem, který někteří z nás znají ze svých chorobopisů. Jaká je jeho psychiatrická definice?

Je to termín, který jako v každém oboru medicíny, obsahuje vždycky tu obecnou část, která stanovuje jazyk, s kterým ten obor pracuje. A „magické myšlení" je termín, kterým se popisuje určitá forma myšlení. Jde ale o to, že je to termín pracovní a nemusí postihovat veškerou lidskou realitu. Například deprese z psychiatrického hlediska je něco konkrétního a užeji vymezeného, než to používá obecná veřejnost. Tyto interpretace ale nejsou v konfliktu, není to tak, že by mohl psychiatr říct, že vy používáte termín deprese nesprávně. Jsou to jen dvě různá užití toho termínu. Také to magické myšlení je podle mě potřeba brát v takovém kontextu, kdy to znamená něco v rámci psychiatrického jazyka, ale pro vás v běžném životě to může znamenat klidně něco jiného, může to mít třeba širší význam. A je to tak, že poruchy myšlení mají své kategorie, které my používáme, kde jedna z těch kategorií je magické myšlení a to popisuje, že ten člověk má ve svých myšlenkách hodně symbolických nebo magických prvků, že mluví o nějakých souvislostech, které můžou působit iracionálně, ale je to jen nějaký popis a ten sám o sobě ještě neznamená nemoc. Nebral bych to tak, že když se řekne magické myšlení, že se tím pádem automaticky přisuzuje člověku nějaká diagnóza, je to vlastně jenom popis toho, jak to myšlení vypadá u toho konkrétního člověka. A my potom ty různé symptomy skládáme dohromady a z toho vyvozujeme nějakou nemoc. A myslím si, že zrovna to magické myšlení není vysloveně něco, co by jasně indikovalo nějakou psychickou poruchu. Člověk se nemusí bát, že když má magické nebo symbolické myšlení, že by byl automaticky nemocný nebo „blázen", je to jenom odborný popis té situace.

Jaké skutečnosti toho myšlení ten termín popisuje?

Obsah. My vlastně popisujeme tempo nebo dynamiku myšlení a pak popisujeme obsah myšlení, to jsou dvě různé kategorie. Když se mluví o tom tempu, myšlení může být zpomalené, zrychlené, překotné, zabíhavé, a potom obsahy mohou být například magické, paranoidní, depresivní, sebeobviňující a podobně. Takže to vlastně popisuje, že obsahem těch myšlenek jsou nějaké magické věci. Důležitá věc je ale i intenzita. A ještě možná výhoda i nevýhoda psychiatrie je v tom, že to není úplně exaktní obor. Když změřím někomu cukr a bude ho mít vysoký, tak to je nějaká přesně naměřená hodnota a já můžu říct, že ten člověk má vysoký cukr, nebo že má cukrovku. Ale v psychiatrii to takhle exaktní není, a navíc ta psychiatrie by měla vycházet z nějakého kontextu, například kulturního nebo sociálního. To znamená, že já bych mohl říct, že víra v Ježíše nebo ve zmrtvýchvstání je magická, je to v podstatě magické myšlení, ale zároveň v našem prostředí je vlastně úplně normální a přirozená, takže to není známka žádné poruchy. A asi by se u nás ani nenapsalo, že je to magické myšlení, ale čistě jenom z podstaty té základní definice by to tak mohlo být, že když věřím v nadpřirozenost Ježíše nebo v zázrak uzdravení, který on udělal, tak že by to bylo vlastně magické myšlení, ale ne v našem socio-kulturním kontextu. Zároveň tam jsou dvě roviny posuzování toho člověka, jedna věc je, že to můžeme takhle popsat a druhá věc, že dáváme i nějaké hodnocení. Takže tam spíš tomuto člověku to magické myšlení vůbec psát nebudu, anebo ho tam můžu napsat, ale můžu si ten „symptom" vyhodnotit tak, že to není symptom nemoci, protože je to pro naši oblast vlastně přirozená magická myšlenka.

Jak jste říkal, že je to také věc intenzity, dalo by se třeba říct, že magické myšlení je úplně běžná záležitost, a že jde třeba i o to, jakým způsobem se to vztahuje k těm dalším symptomům jako třeba vztahovačnost nebo paranoia?

Ano, záleží na tom, jak se to spojuje s dalšími kvalitami psychických funkcí a jak moc mi to zasahuje do fungování a do interakce s ostatními lidmi.

Třeba i jak moc se podle toho řídím, že se třeba člověk může nechat úplně určovat tím magickým myšlením, což asi pak bude případ té akutní psychózy, kdy vidím různá znamení a tak.

Když budu tvrdit, zkusím si vymyslet nějaký příklad, že na mě stromy vysílají pozitivní energii, a že mi dělá dobře, když jdu do lesa, a že prostě nějaké vibrace od stromů jsou pro mě příjemné, tak to vlastně není úplný projev nemoci. Je to magické, je to jako magické myšlení, ale hodně lidí to takhle má, že jim něco takového dělá v životě radost, že věří v nějakou věc, ale na druhou stranu když budu říkat to samé a zároveň budu někde objímat dvacet čtyři hodin nějaký strom uprostřed města a nebudou mě moct od toho stromu odtáhnout, tak tam bych z toho už vyhodnotil, že to už je vlastně nemoc. Takže spousta věcí, které v životě děláme, je takhle magická a není vlastně patologická, a je to asi o tom udržet si nějaké hranice a o tom, jak moc mě vlastně ovládá ta magičnost, nebo jak moc je to jenom nějaký nástroj se kterým si pohrávám, a který mi něco dává.

>>

Tak to se asi může týkat všech symptomů, ta otázka té intenzity, a s tím se asi trochu v té psychiatrii pracuje, že třeba schizofrenní prvky může mít i normální člověk v sobě a že problém je jenom, když se to vystupňuje.

My bychom vlastně neměli dávat ty diagnózy všem, ale jenom těm, co mají problémy. Protože někdo může mít třeba nějaké zvláštní myšlení, nebo můžeme říct schizofrenní, ale funguje třeba jako malíř, který to přetaví do nějakých zajímavých obrazů a nikdy se nedostane do nějakého většího konfliktu se společností, tak potom by to vlastně nemělo být diagnostikováno jako nemoc, protože to vlastně přináší pro něj a pro nás pro všechny něco zajímavého, jiného, a zároveň to nikomu neškodí. Ale může se někdy stát, že tomu samému malíři se to někdy víc v hlavě vyhrotí, anebo úplně jinému člověku, a začne běhat nahý po ulici, tak to už je potom ten problém. Ale vlastně je to i o tom, že my si ty pacienty nikde nechytáme na ulici, oni se k nám dostanou většinou právě proto, že se dostali do nějakého problému.

Tak já se ještě možná vrátím k tomu magickému myšlení, jaký je třeba jeho vztah k esoterice, a zároveň jaký je vztah esoteriky k duševním onemocněním? Myslím, že někdy je těžké mezi tím rozlišit, protože tady máme nějaké ezoterické nauky, kterých se mohou lidé chytit, a pak je hrozně těžké rozlišit, jestli je to už příznak choroby, protože to často vypadá všechno docela rozumně, protože se to shoduje s těmi ezoterickými naukami. Co si myslíte o esoterice a o tom, když třeba vaši pacienti mají nějaké ezoterické zájmy, nebo obecně o spiritualitě lidí s duševním onemocněním?

Hlavně si myslím, že na to asi není úplně jednoduchá odpověď a záleží člověk od člověka. I mezi mými pacienty vnímám, že jsou lidé, kterým ta esoterika prospívá, a pak jsou lidé, kterým vysloveně škodí, že je vidět, že když se do toho pustí, tak se jim strašně rychle vrátí nějaký psychotický stav. Takže podle mě není dobré dělat nějaké jednoduché závěry, jako to třeba zakázat. Někdy to tak bylo, že když měl někdo psychózu nebo schizofrenii, tak měl zákaz meditovat, měl zákaz věnovat se právě esoterice nebo brát psychedelické drogy, protože je jasně víc zranitelný, ale stejně tak můžou být lidi se schizofrenií, kterým to dokáže pomoct. Asi bych v tom byl opatrný. Ono je to podle mě tak, že člověku, který je psychicky zdravý, tyhle věci můžou hodně pomoct. Všichni k tomu inklinujeme, že chceme buď jít do kostela, nebo se chceme, já nevím, opít a zažít si nějaký změněný stav vědomí, nebo někdo bere i jiné drogy, někdo medituje, někdo cvičí jógu. A tomu racionálnímu myšlení asi vždycky pomůže se trošku vyventilovat z toho racionálna a propojit se s přírodou, protože my na jednu stranu máme silná ega. Každý z nás je ohraničený tím svým egem a žije si jakoby sám pro sebe, a na druhou stranu jsme všichni přirozeně zakotvení v přírodě. Tam existuje nějaké napětí, kterému se věnuje spousta psychologických škol, které popisují vědomí a nevědomí. A ten kontakt toho ega s tím nevědomím může být povzbuzující, léčivý a může být i traumatický nebo ohrožující. Ale ono to tak vypadá, že lidé, co mají například schizofrenii, často mají větší

Lidé co mají problém s psychózami by v tomhle měli být hodně opatrní a spíš by se měli vyhýbat věcem jako je esoterika, psychedelika nebo meditace. Ale když je někdo opatrný a zjistí, že mu to prospívá, tak bych to úplně nezakazoval.

propustnost mezi tím egem a tím osobním i kolektivním nevědomím, jak to například popisuje Jung, a jsou víc zahlceni těmi přírodními obsahy a často při tom ztrácejí kontrolu a to je pak hodně děsí. Takže bezpečnější by se mohlo zdát vybudovat nějakou ochranu, aby nebyli tolik zahlcováni, a ty esoterické aktivity tu kontrolu vlastně trošku oslabují. Když je někdo zdravý a má to ego silné, tak tam je často prospěšné si tu kontrolu uvolňovat a dostávat do sebe ty kolektivní, přírodní podněty, které jim dokážou rozšířit obzor, jak tím často argumentují lidé, kteří berou psychedelické drogy, že ta zkušenost s rozšířenými obzory a realitami je vlastně obohacující. Ale přesně i oni můžou mít ty špatné tripy, kdy jsou zahlceni těmi obrazy, protože to nevědomí je vlastně nekonečné a všeobjímající a není jenom krásné, ale nese s sebou jako jin a jang veškerou realitu. Mluvím o tom tak trochu filozoficky, ale kdybych to měl zjednodušit, tak bych řekl, že lidi co mají problém s psychózami, tak by v tomhle měli být hodně opatrní a spíš by se měli vyhýbat věcem jako je esoterika, psychedelika nebo meditace. Ale když je někdo opatrný a zjistí, že mu to prospívá, tak bych to úplně nezakazoval.

Oni se právě někdy ti lidé dostanou do té psychózy kvůli tomu, že to praktikovali, a pak může být hrozně těžké o to všechno přijít, protože člověk už tak přijde o spoustu věcí.

Mně se často v mé zkušenosti stává například, že mám pocit, že Reiki škodí lidem. Měl jsem hodně pacientů, kteří se po Reiki strašně zhoršili, ale já se v tom například vůbec neorientuju, co je to Reiki, takže to nechci nějak úplně kritizovat, ale jsou takové zkušenosti, že některé ty věci těm lidem můžou uškodit.

Ale když pak má ten člověk třeba antipsychotika a je docela stabilizovaný, tak se k tomu může podle mě vztahovat dost podobně jako ten zdravý člověk, akorát jakoby s větším talentem. Já to třeba osobně mám tak, že cvičím jógu a medituju, ale nevěnuju se psychedelikám, to vůbec, to zase mezitím nějak rozlišuju, protože psychedelika, to už se mi zdá hodně nebezpečné, ale třeba jóga a meditace je pro mě relativně bezpečná. A díky téhle zkušenosti jsem právě nikdy moc nerozuměla tomu, proč se to těm psychotikům zakazuje. A kolikrát zakazovali i relaxaci, to jsem si pak už říkala, jestli teda být v úzkosti je zdravé. Ale pak mi to někdo vysvětloval, že určité druhy relaxace opravdu můžou být v nějakých fázích toho onemocnění nebezpečné.

Strašně záleží na tom náhledu, že já můžu třeba udělat chybu nebo se mi může přitížit, ale jsou lidé, kteří si to dokážou uvědomit a dokážou i vyhledat pomoc, a pak jsou lidé, co do toho prostě spadnou a nikomu nevěří a zbytečně se dostanou do těžkých psychóz a potom musí dostat hodně léků a jsou zavření někde v nemocnicích. Takže když na to mám dobrý náhled, mám kolem sebe lidi, kteří mě dokážou podržet, tak je to vždycky všechno bezpečnější. Kdysi ty úkoly vykonával šaman, že ti lidé si nemohli jen tak prostě meditovat nebo fetovat, ale dělalo se to vždycky v rámci těch šamanských rituálů. A ten šaman byl odborník, který věděl, kam až se dá zajít a jak s tím pracovat, zatímco dneska je to všechno víc takové technické, prostě je demokracie, všichni si děláme, co chceme, tak já si dám, já nevím, tripa, a snad to nějak ustojím nebo neustojím, a v tom je taky možná rozdíl proti té minulosti.

Ono je to asi i tak, že člověk je na všechny ty věci v té západní společnosti docela sám, že pak jediné instituce, na které se může obracet, jsou rodiče, přátelé, a pak už teda ten psychiatr nebo psycholog.

No, kdysi mohlo víc pomáhat i nějaké náboženství, církve, takové to duchovní co v každé té společnosti bylo hodně silné, a dneska v rámci té demokracie je to hodně roztříštěné, každý si jede ve svém, někdo dělá esoteriku někdo dělá sporty.

To je zase hezké, že se dostaneme k mnoha různým věcem, ke kterým bychom se dříve nedostali, protože probíhaly třeba na druhém konci zeměkoule.

A mně se právě líbí ta myšlenka, že člověk je sociální tvor, a že by pořád měl vnímat i své okolí, jak na něj reaguje a jakou mu dává zpětnou vazbu. A právě často ti lidé se schizofrenií se k tomu staví tak, že „ já to mám takhle a proč mi nevěříte," nebo „já vím všechno a vy nevíte nic." Jako že „já jsem pochopil, že nám někdo tohle dělá." A už v tom je ta základní chyba, že ono to takhle není, že by jeden člověk mohl něco vědět. My jsme vlastně společnost a musíme spolu vycházet a musíme být nějakým způsobem naladění na stejných vlnách. A ono to má zase možná nějaký ekologický nebo evoluční smysl, že občas je potřeba, aby se objevil někdo, kdo dokáže ty zaběhnuté věci trošku rozhodit a přivést nějakou novou myšlenku. To je zase jedna z teorií, proč se ta schizofrenie v lidské společnosti udržuje, proč ji evoluce nevytlačí z genů: že ono to má nějaký smysl, že sice spousta lidí tím trpí, ale díky té vlastnosti se občas objeví někdo, kdo vymyslí něco, co není úplná blbost, ale je to něco konstruktivního, co nám přinese nový pohled na svět nebo nějakou myšlenku. Takže všichni to musíme nějak protrpět, i ti nemocní, i ti, co s těmi nemocnými musí vydržet a žít, někdy když jsou s nimi problémy, ale z pohledu celé společnosti to nejspíš všechno má nějaký smysl.

KATEŘINA MÁLKOVÁ

JUNGŮV KOUZELNÍK

TEREZA SAXLOVÁ

*Ve světě psychologie to byla velká událost, ale nakonec to snad ještě víc zajímá příznivce ezoteriky a gnosticismu. Dědicové slavného psychologa Carla Gustava Junga dali skoro padesát let po jeho smrti konečně souhlas k vydání tzv. **Červené knihy** (vyšla roku 2009). Jedná se o soukromý pečlivě zpracovaný záznam jeho hlubinného, "nočního" života, vzniklý zejména rozpracováním materiálu vzešlého z metody aktivních imaginací (které by škarohlíd mohl nazvat v krajním případě skoro až řízenými halucinacemi).*

Tuto techniku Jung rozvinul v reakci na osobní krizi; takové sebeexperimentování bylo v té době v psychologii běžné. Smyslem jeho práce s vlastním podvědomím byla snaha "o nalezení osobního mýtu". Následovaly tři roky značného vnitřního dění (1913-1916), kdy se Jung ocital dle svých vlastních slov na hraně duševní nemoci. Sám posléze to, co se s ním dělo, nazval božským šílenstvím, vystavením se "duchu hlubiny", s nímž se na rozdíl od lidí s duševní poruchou neidentifikoval. Někteří odborníci nicméně neváhají s tím označit obsah Červené knihy zčásti za produkt psychotických procesů. Je ale faktem, že Jung po celou dobu tzv. normálně fungoval, měl řadu pacientů, vedl spořádaný rodinný život a bez problémů také několik měsíců sloužil v armádě. Po zbytek života se své vize, vidění a "vnuknutí" snažil zapracovat do své vědecké psychologie a takříkajíc je socializovat a vytěžit, aby to, co považoval za dar, mělo smysl pro celou společnost. Materiál obsažený v Červené knize označil za "pralátku svého životního díla". Právě z obavy, aby Červená kniha nevrhla stín na jeho vědeckou reputaci, nakonec sám Jung nedal pokyn k její publikaci, ač o tom vícekrát v životě uvažoval a zejména v první části Červené knihy se přímo obrací na čtenáře. Je ale třeba říct, že i kdyby se Jung rozhodl pro zveřejnění svých zápisků, rozhodně by to nebylo v té syrové podobě, v jaké to nakonec vyšlo. Člověk by tedy patrně měl být v posuzování tohoto privátního materiálu zdrženlivý.

Jádro Červené knihy sestává ze 189 stran textu (formát A3) napsaného zdobným, poměrně drobným kaligrafickým písmem a doprovázeného řadou působivých a propracovaných mandal (Jung měl bezesporu výtvarné nadání, ač byl velmi proti tomu, aby tyto "obrazy duše" byly považovány za umění). Další část vydaného materiálu tvoří její textové pokračování z Jungových původních zápisků, které ale nebyly už nikdy zpracovány tak okrasně a důkladně. Jung sám říká, že k přerušení práce na Červené knize (věnoval se jí až do roku 1930, ale už nikdy tak intenzivně jako v prvních letech) vedlo jeho seznámení s alchymií a ezoterickým taoistickým textem Tajemství zlatého květu, který mu poslal jeho přítel Richard Wilhelm; jeho soukromá a osamělá cesta k bytostnému já se tak propojila s reálným světem. Text sám je nesmírně zajímavý a místy velmi hutný a inspirovaný, plný symbolické řeči a temných obrazů s množstvím hlubokých a nesnadně vyložitelných myšlenek, někdy připomínajících biblická kázání. Objevují se i takové žánrové útvary jako zaříkávání či zvěstování. Ač některé pasáže prozrazují silný emoční náboj, text nikdy není nekonzistentní. Myslím, že se jedná o dílo značné literární kvality, pokud by bylo za tímto účelem redigováno. Deník Jungova vnitřního dramatu má několik mocných motivů, které se stále vrací - hovory s vlastní duší coby jednou z dramatických postav, zabití hrdiny, jehož cestu hlásal předtím ve svém zásadním vědeckém spise, početí nového boha v duši, vyrovnávání se s postavou Krista a spasitelskou "cestou kříže", jako důležitý hybný faktor se na scéně mnohokrát mihne mýtický Had, sledujeme pokusy o propojení řady dualit jako dobro / zlo, cítění / myšlení, mužský / ženský, nahoře / dole, občas jsou přítomné narážky na Nietzscheho, jehož Zarathustru trochu Červená kniha připomíná, leckdy cítíme balancování na hraně toho, co sám nazývá prorockým bludem, v druhé části se vynořuje také motiv nevykoupených, bloudících zemřelých. Značnou část obsahu tvoří dramatické dialogy s několika nábožensko-mytologickými postavami (Jung jim však dává svůj vlastní význam). Tak se setkáváme třeba s prorokem Eliášem a jeho krásnou dcerou Salome (tato dvojice je podstatná a objevuje se opakovaně), s poustevníkem Ammoniem, orientálním Izdubarem, člověkem-býkem, starým učencem v černém taláru, stínem egyptské mrtvé či se samotným Ďáblem, zprvu v podobě vysokého jezdce v červeném plášti. Zhruba ve dvou třetinách Červené knihy se nejdřív trochu nenápadně objevuje také kouzelník Filémon, který se pak stal jakýmsi jeho průvodcovským duchem či guruem.

Co nám o pohybu, který zrodil, či přiměl k řeči, tajemného Filémona, prozrazuje sama Červená kniha? (Následující je tušením linií a souvislostí, jak je cítím a chápu já; někdo jiný by vzhledem ke komplexnosti materiálu mohl třeba dojít k odlišným závěrům. Červená kniha je neskonale bohatší než mé shrnutí; soustředím se skutečně jen na jediný motiv.)

Filémonovu objevení předchází pasáž, v níž Jung obdrží od své duše kouzelnou hůlku, dar magie, jako "první věc, kterou mu dává tma". Sám odtuší, že magické poznání "zasahuje nejdřív tebe samého". Následuje zajímavá pasáž o osamělci vařícím léčivé nápoje, který odmítne cestu Vykupitele (nelze nemyslet na jeho praxi). Úkol magie je ale jiný, totiž ukazovat cestu budoucnosti, kterou nemůžeme vymyslet, neboť "vůle a záměr sice snad dosáhnou cíle, ale kazí příchod budoucnosti". Jaká by to ale měla být magie? Aby se pohnul dál, vyhledá kouzelníka. Samotný, poměrně dlouhý rozhovor s kouzelníkem Filémonem v jeho zahrádce nevypadá zpočátku nijak slibně či mimořádně. Filémon je podle Ovidiových Proměn ten, který ve svém chudém domě pohostil přestrojené bohy a byl pak ušetřen zkázy v podobě potopy. V textu Červené knihy vystupuje jako "penzionovaný kouzelník", který si užívá se svou ženou zaslouženého odpočinku v malém domku a stará se hlavně o své tulipány. Jung se v hádankovitém rozhovoru dozví hlavně to, že magii nelze učit a že magie "je přesně to, čemu nerozumíme". Odchází od Filémona plný otázek. Rozumný člověk by magii nikdy neužil, ale když otevřeme chaos, vyvstává také magie, píše Jung dál.

>>

Následuje série reflexí, v níž Filémon stále víc dostává svůj mocný výraz. Filémon je tím, kdo přežil, když vypukl chaos (viz ta potopa v Ovidiovi), a dokázal spojit to, co je nahoře, s tím, co je dole, tak, že vpravdě miluje, že je totiž milovníkem své duše. Jako had leží na slunci a požírá sebe sama, živí se sám ze sebe a nutí ostatní, aby dělali totéž. Po tomto zjištění se jméno Filémona, "pana Zahrady", dlouho neobjevuje, ale dynamika vnitřního dramatu jde ve smyslu jeho následování. Zápisky pokračují poněkud roztříštěnými pasážemi začínajícími tím, že Jung magicky očaruje Hada, aby se stal jeho duší, a vůbec jde nějak o "spáření se s Hadem" a přijetí hadovitosti a spojení ďábla a boha a dolního a horního "zásvětí", které však vede ke konfliktu. Dočkáme se i hovoru se Satanem, který se prohlašuje za pána života a představitele všeho, co je osobní. Objevuje se krásná Salome, ale je odmítnuta. Po rozhovoru s ní se duše v Jungových fantaziích z hada promění v ptáčka a v této podobě mu přinese korunu věčného života s nápisem Láska nikdy nezanikne. (Přesně v tento moment, resp. těsně před ním, končí kaligrafické zpracování Jungových zápisků.) Dochází pak k jakési patové situaci, kdy Jung je ve svých vizích tři dny a tři noci zavěšen na Stromu života s kouzelnou hadí hůlkou v ruce a nemůže se hnout. Nakonec se mu ukazuje nutnost volby mezi životem a láskou a volí život. V tuto chvíli se po dlouhé době znovu objevuje jméno Filémona a celé to pokračuje dál silně překvapivým a ostrým řezem: na další straně je zvěstováno narození boha-červa, syna žab, o němž Jung prohlašuje, že ho s jeho pannou duší zplodil lstivý a prohnaný Filémon, ďábelský šejdíř, když byl život a láska rozdělen vedví. Syn žab se pak vznese vzhůru v jásavé radosti (a duše odchází, jak to poté vypadá, spolu s ním), zatímco Jung se ocitl v bolestné noci osamění a opuštěnosti bohem a došel ke svému bytostnému já, "mátožné a žalostné postavě" (chápe to pak jako konfrontaci s osobním Stínem, kterou musí každý projít). Tam končí druhý díl Červené knihy. Následují tzv. Přezkoušení, v nichž se uvádí, že hlasy hlubiny skoro rok mlčely (totiž, jak se zdá, po začátku války), než se znovu ozval hlas nějakého staršího muže, o němž věděl, že je to Filémon. "Budu tě ovládat a razit jako minci", říká mj. Dává mu pak mnoho poučení, které Jung posléze doprovází vlastními reflexemi. Text také obsahuje pasáž, kterou pro její důležitost přepisuji celou: "Od té doby, co se bůh vznesl k horním prostorům, změnil se také Filémon. Zpočátku byl pro mě kouzelníkem, který přebýval v daleké zemi, později jsem však cítil jeho blízkost a od chvíle, kdy se bůh povznesl, vím, že mne Filémon omámil a vložil do mne řeč mě samému cizí a jakési jiné cítění. To všechno se vytratilo, když se bůh povznesl a jen Filémon si podržel onu řeč. Já však cítil, že on jde jinou cestou než já. Možná, že naprostou většinu toho, co jsem napsal v dřívějších částech této knihy, mi vnukl Filémon. Proto jsem byl jako v opojení. Teď jsem si však všiml, že Filémon přijal podobu postavy oddělené ode mě." Text Přezkoušení vrcholí tzv. sedmi naučeními zemřelým, což je sedm Filémonových (Jungových) řečí k nevykoupeným mrtvým (musíme u tohoto tématu mít stále na zřeteli, že jsme uprostřed první světové války), v nichž vykládá metafyzickou podstatu světa. Dřívější bůh žab, nyní přeformulovaný a nazvaný Abraxas, v něm stojí nad Bohem i D´áblem jako působící síla. Složité pojmy a myšlenky zde obsažené se nejspíše podobají představám některých gnostiků (gnóze je náboženskofilosofický směr pozdní antiky, jehož základem byla přímá zkušenost boha). Jung sám Sedmero naučení dokonce v roce 2016 přepsal kaligrafickým písmem a výtisky daroval přátelům, za autora však označil zapomenutého gnostika Basilida z Alexandrie. Někde říká, že jejich zveřejněním Filémon částečně ztratil samostatnost. V roce 1922 začíná Jung pracovat na stavbě své věže v Bollingenu. Byla vyvíjena záměrně jako středověká stavba a Jung jí vyzdobil nástěnnými malbami a plastikami. Cítil, že musí "svá vyznání a vědění vložit do kamene" a jeho proces individuace tak nalezl hmotnější vyjádření, než je tužka a papír. V jednom textu označuje Filémona za své fantazijní zpodobení "prastarého člověka", o kterém mluví alchymisté, a píše, že v Bollingenu byl Filémon živý. Podle svědectví ženy, která jeho Červenou knihu opisovala, měl za to, že tentýž Mistr vnukl myšlenky i velkým prorokům jako je Buddha, Kristus či Mohamed. Postavu Filémona interpretuje Jung i v různých vědeckých textech, třeba jako "nadřazený vhled" nebo mana-osobnost, kterou člověk získává, dojde-li ke vstřebání animy, kdy nastává u muže nutně ztotožnění s postavou kouzelníka a jeho úkolem je se od tohoto obsahu kolektivního nevědomí oddělit.

Prosím čtenáře, aby omluvili můj patrně velmi chabý pokus předat něco z obsahu z Červené knihy, která jako taková je fascinujícím čtením. Jednak obsahuje mnoho zajímavých myšlenek, jednak dává nahlédnout do vnitřního života asi největšího psychologa všech dob a umožňuje částečně poznat něco z jeho povahy. Jungovy experimenty s nevědomím, kdy šel svým obsahům plně vstříc, mohou být možná místy považovány za blízké psychóze (a on sám píše, že byly leckdy doprovázeny nepříjemnými stavy, což dosvědčuje i text samotný, v němž se často mluví o oběti, krvi a bolesti), ale tím více vyniká jejich hodnota, totiž že Jung bere tento materiál nadmíru vážně a celý život z něj těží a zapracovává ho do své práce. Třeba to může být jistou nadějí, že obsahy tlačící se do vědomí při diagnostikovaných psychotických stavech mají také určitou hodnotu a lze je považovat svým způsobem za osobní bohatství. Červenou knihu lze brát i jako příklad toho, jak lze komplikovaný psychický materiál integrovat do celku osobnosti. Jung v jedno období skutečně doporučoval svým pacientům, aby si nějakou podobnou knihu duše jako on založili, jako svoji "katedrálu - tichá místa ducha, na kterých lze nalézt obrodu", a doporučuje zpracovat ji nejlépe, jak člověk dovede. Snad to může sloužit jako jistá inspirace. Ale to už se dostáváme příliš daleko a do vod ještě obtížnějších, než je samotný obsah Červené knihy.

Magické myšlení – a jaké jiné?

Přemýšlet o světě, o vesmíru, o lidech, o věcech, o zákonitosti jejich vzniku a zániku, o životě, o přírodě, o tom, na čem závisí naše existence, štěstí či neštěstí a také o samotném myšlení, to je asi největší lidská schopnost. Co myšlení vlastně je, na tom se lidé dodnes neshodli. Pochopit a popsat myšlení, podobně jako vařečku nebo lodní šroub, to se zatím nikomu nepodařilo. Nevíme sice, jak myšlení funguje, ale že funguje, víme všichni. Teprve když chápu sebe a svět, když rozumím, co mi říká vlastní zkušenost nebo jiný člověk, teprve tehdy jsem plně člověkem. Vidět, ale nerozumět tomu, co vidím, jednat, ale nechápat, co dělám, proč to dělám, kam mířím, co tím sleduju, to je pro člověka veliké ponížení.

Existuje spousta mýtů a pohádek o tom, jak vznikl svět a co se ukrývá za jeho nepředstavitelným bohatstvím. Nesamozřejmost viditelné skutečnosti si velmi naléhavě říká o pochopení. Díky vědeckému poznání víme, že mozek je zřejmě nejkomplexnější a nejsložitější biologická struktura ve vesmíru, ale k pochopení, jak naše hlava funguje a jak se v ní rodí myšlenky, přispívá výzkum mozku jen velmi málo. Když se v hlavě rozsvítí a něco pochopíme, rozsvítí se prý také některé části mozku. Je to jistě báječný objev, ale je to také zhruba všechno, co se díky moderní technice o lidském myšlení dozvíte nového. Neuvěřitelný počet neuronů a synapsí bude nepochybně v přímé souvislosti s naší schopností myslet, ale kdo si bude chtít počkat na fyzikálně chemicko biologické vysvětlení svého duševního života, ten se načeká.

JOSEF GABRIEL

MAGICKÉ MYŠLENÍ

Který psychotik někdy četl svou zdravotní dokumentaci, nejspíš se tam toto slovní spojení objevilo. I já jsem z toho byla nařčena, nicméně se tomu nijak nebráním, jen bych to ráda uvedla na pravou míru.

Vědecky smýšlející lidé, mezi které zatím patří i většina psychiatrů, nejspíš totiž považují magii za něco vymyšleného, bludného, neexistujícího. Přitom když se člověk podívá k základům, na kterých je postaven svět, tak pokud není omezený „bludem" vědy, musí jasně vidět, že svět je zejména magický, dříve magický než hmotný. Jinak snad ani nelze vysvětlit zázrak vesmíru a planety Země. Takže se zamysleme nad tím, co psychiatři označují za magické myšlení a zkusme to prozkoumat. To ale neznamená, že mám v plánu obhájit, že blázen není blázen. Utrpení, kterým my blázni procházíme, nelze přehlížet a starat se jenom o to, jak na nás nahlíží společnost, to by bylo polovičaté.

My se samozřejmě můžeme jen domnívat, co konkrétně u nás spadá do kategorie „magické myšlení". Tak asi samozřejmě nějaký pocit vlastní výlučnosti a domněnka, že vše se děje kvůli nám; potom víra, že svou myšlenkou můžeme ovlivňovat hmotu; víra, že můžeme předpovídat budoucnost; víra v další naše magické schopnosti, například schopnost léčit dotekem; a zejména víra v osudová znamení, tedy to, že s námi nějaká vyšší mocnost, pro někoho Bůh, komunikuje, ať už neverbálně, právě skrze znamení, náhodná setkání, osudové příležitosti; případně verbálně skrze například hlasy.

Můžeme se mýlit v interpretaci a to by pak mohlo být nazváno bludem, nebo blouděním, ale mně se zdá, že leccos z toho, co člověk v psychóze prožívá, bude nejspíš založeno na pravdě. Osvícený MUDr. Martin Jarolímek tuto pravdu nazývá „krystalizačním jadérkem bludu." A já chci říct, že mnohem více naší zkušenosti se zakládá na realitě, než jsou běžní psychiatři ochotni připustit a to bych ráda dokázala rozborem jednotlivých složek magického myšlení, které jsem vyjmenovala v druhém odstavci.

1. Pocit vlastní výlučnosti

Leckomu bylo vyčteno, že se sám považuje za střed světa a to že je prý špatně. A řekněte mi tedy, kde je střed světa? Myslím, že i teoretičtí fyzikové by měli problém jej určit. Nevyznám se tolik ve fyzice, ale domnívám se, že za předpokladu, že vesmír je nekonečný (a tomu já věřím, i když fyzici už vymysleli ledacos, jako že například vesmír má tvar donutu, ale co je pak za tím donutem?), střed světa bude buď nikde nebo všude. Ale na tom stejně vlastně nezáleží, co se týče oprávnění vnímat sám sebe jako střed světa. To oprávnění spočívá někde jinde a to v empirické zkušenosti, která vychází ze zakotvenosti sám v sobě a neschopnosti být někde jinde, než sám v sobě (ačkoli uznávám, že jsou lidé, kteří ze svého těla vystoupili) a tudíž nutnosti koukat na svět pouze svýma očima. Pokud se někdo domnívá, že on sám není středem světa (což se nejspíš ti lidé, kteří takto označují ostatní, domnívají), asi se dopouští projekce. Pokud chce člověk být k sobě skutečně poctivý, nezbývá mu totiž než uznat, že na světě je ve skutečnosti jenom on. Ano, je to jeho svět, ale za celý svůj život nebude schopen skutečně prožít žádný jiný svět a říct o něm něco ze zkušenosti tak, aby to nebylo přibarveno jeho vlastním vnímáním.

2. Víra, že ovládám hmotu myšlenkou

Ovládání hmoty myšlenkou je jedním ze zázraků světa, protože na jednu stranu věříme, že je to nemožné, a na druhou stranu se to děje vlastně neustále a ani to jinak nejde. Pokud vůbec nějak působím ve světě, působím v něm myšlenkou. Samozřejmě skrze slovo, ale také skrze hmotu vlastního těla, které ovládám myšlenkou. Jak je možné, že ovládáme tělo myšlenkou, když myšlenka je nehmotná? Není to důkaz toho, že hmotu ovládat myšlenkou lze? A pokud lze ovládat hmotu vlastního těla, nelze třeba ovládat i hmotu mimo své tělo? A jak to že ne? Pokud můžu věřit empirické zkušenosti své psycholožky, mám každopádně jeden přímý příklad toho, kdy toto někdo dokázal a pokud to někdo dokázal, tak to samozřejmě lze. Předpokládám, že má psycholožka nebyla v pominutí smyslů v okamžiku, kdy se jí jeden klient rozhodl předvést telekinezi. Hýbal předměty v ordinaci a psycholožka to viděla a řekla mi o tom. A já na přímou zkušenost dám, samozřejmě více na tu z první ruky, ale i z druhé ruky je ta zkušenost ještě relativně kvalitní. Ale jestliže je tedy toto možné, tak jak je to možné? Lze to odvodit od schopnosti ovládat myšlenkou vlastní tělo? Jako protiargument by totiž bylo možné uvést, že se světem nervovými vlákny propojeni nejsme. Nemůžeme-li ale popřít něco, co se skutečně stalo, můžeme připustit, že nějakým způsobem, který neznáme, to lze, a to se mi ze zkušenosti ukazuje jako víra, díky které se mi v životě leccos povedlo, jakkoli to vypadalo zprvu nemožně. Samozřejmě by pomohl návod, anebo pochopení mechanismu, jak to funguje, podobně jako u kávovaru, to ale v případě, že by mi skutečně stálo za to se to naučit, protože zatím se těším relativnímu bezpečí pramenícího z omezení vědeckou realitou.

3. Víra, že umím předpovídat budoucnost

Hodně psychotiků toto tvrdí a někteří to i předvádí, ale jen někomu to skutečně jde. To, že to skutečně možné je jsem pochopila nedávno, když se narodil a začal žít můj synovec Jiřík. Tomu jsou teď čtyři roky a předpovídá budoucnost. Dá se sice předpokládat, že toho v dospělosti přestane být schopný, ale teď mu to docela jde, zatím teda jenom na krátkou vzdálenost, jeden až několik dní. Předpověděl toho asi už celkem dost - k hrůze mé sestry, která by byla klidnější, kdyby se to nedělo – ale já znám jenom dvě předpovědi: Předvídal, že táta večer nenastartuje auto, což se pak za několik hodin potvrdilo a nelze předpokládat, že by to Jiřík ve čtyřech letech jakkoli dokázal ovlivnit; a druhá předpověď se týkala natírání plotu, kdy s nulovými znalostmi předpověděl, že barva rodičům na plot nevystačí, což se za několik dní potvrdilo. Nedokážu přijít s jiným vysvětlením těchto jevů, než se závěrem, že budoucnost předpovídat lze. Co to svědčí o povaze času, je věc jiná. Jak řekl Albert Einstein: *„Pro toho, kdo věří ve fyziku, je oddělení minulosti, přítomnosti a budoucnosti pouhou iluzí."* Jak tuto větu chápat zatím nevím, snad pomocí koncepce časoprostoru, což je hrozně divná věc, něco jako spojení těla a duše, což ze zkušenosti docela dobře funguje. Znamenalo by to v podstatě zhmotnění času, a co je hmotné, se táhne jak těsto. Lze to všelijak ohýbat, tvarovat, někdy i chodit po tom tam a zpátky, no legrace. Ono se ještě nakonec ukáže, že hmota a duch jsou jedno a to samé, podobně jako to bylo v případě částic a vlnění v kvantové teorii. Hrůza z toho jde. Nabízí to nekonečný prostor pro působení myšlenky. Má-li někdo nutkavé myšlenky, které jdou proti němu samotnému, jako já, tak určitě zná, jaká hrůza jde z jejich moci. Nějakou útěchu na závěr tohoto odstavce? Vše je hůl o dvou koncích, takže moc myšlenek nejspíš stojí za to, jen má holt svůj stín.

4. Pocit, že se vše děje kvůli mně

Pocit, že se vše děje kvůli mně, jinak nazývaný vztahovačnost, může být do určité míry užitečný. Všichni tak nějak chceme, nebo dokonce potřebujeme, aby náš život dával smysl, a schopnost brát si pro sebe co nejvíc ze situací, kterými procházíme, prožívat je tak, že se nás hluboce týkají, je právě oním vytvářením smyslu. Problém se vztahovačností je spíše v předpokládání úmyslu a podstrkování představovaného úmyslu jiným lidem. Taková situace je nepříjemná jak pro člověka, který je jejím subjektem, tak člověka, který je jejím objektem. Mám samozřejmě na mysli projekci úmyslu zlého, takové to „ty všechno bereš jako útok na sebe," což je obvyklá obrana objektu a na druhé straně subjekt prožívá zranění, protože si ze situace vzal právě ten útok na sebe. Projekcí se údajně dopouští všichni, a pochopila jsem, že i pro „normálního" člověka bývá těžké nevědět, co si druhý myslí, a snaží se tuto chybějící informaci vlastními silami a automaticky doplnit. Bývá pro nás důležité, proč druhý člověk říká to, co říká, a jaké jsou jeho motivy a úmysly, nebo jaký je záměr jeho promluvy, tedy co chce promluvou způsobit a jakou očekává reakci. Moje zkušenost je taková, že si pokaždé když něco říkám, zároveň představuji možnou reakci, do které se buď druhý člověk strefí, nebo se od ní odchýlí. Podle toho můžu být spokojená, zklamaná nebo příjemně překvapená z reakce druhého. Zároveň asi předpokládám, že to, co mi druhý člověk říká, se mě bude nějak týkat, když už mě to do komunikace zahrnuje. Proto si myslím, že to, co označujeme jako vztahovačnost je ve skutečnosti normální a logický jev, jehož existence se ale pro druhé zviditelní jen při špatném odhadu příjemce sdělení o tom, jaký je záměr promluvy.

5. Potenciál magického myšlení

Myslím, že většina lidí by si přála, aby jejich život byl co nejzajímavější, neřku-li rovnou dobrodružný, což soudím hlavně z ohlasu psychedelických a jiných drog, z úspěchu seriálu Létající Čestmír, z obliby scifi a fantasy literatury a filmů, a ze zalíbení v pohádkách. Ve srovnání s tím se realita bez koření těchto výše zmíněných věcí může jevit jako tvrdá, omezující, otravná, materialistická a nudná, a proto se z ní lidé snaží uniknout, nebo ji nějak obohatit a přesáhnout. Být schopen magického myšlení je v takové situaci darem, který dokáže proměnit suchou realitu ve skutečně pohádkový život se vším, co k tomu patří, tedy i nutností bojovat proti zlu, ať už osobnímu nebo obecnému, ale zároveň schopností nacházet čarovné spojence v tomto boji, ať už je to kdokoli nebo cokoli, a vést svou osobní pohádku k dobrému konci. Schopnost magicky myslet bych hledala v základu každé víry, literární tvorby a umění, ale i v běžném životě citlivých lidí. Samozřejmě jako všechno je magické myšlení dvojsečné a může se stát nebezpečným, když už přemazává realitu, ale pokud jsme schopni vidět jak realitu tak pohádku, můžeme být v klidu.

KATEŘINA MÁLKOVÁ

O věcech podzemních, všedních i nadpřirozených

I.

Pravda o nějaké velmi komplexní věci se skládá ze střípků a zrnek. Pravda o nějaké velmi komplexní věci v sobě skrývá pravdu o člověku, který jí vyslovuje. Všechny soudy jsou vposledku unáhlené, ale pokud se chceme dostat dál, tak se bez nich neobejdeme.

Ucelená forma někdy slibuje více, než může dát. A někdy může obsah silně znásilňovat. Nějak jsem cítila, že o tématu magie a magického myšlení nemohu napsat než výřez zážitků a myšlenek, k nimž jsem došla, fragmenty, které se pro mě ukazují jako důležité, záznam hledání. Snad může být v této otevřenosti zkoumaného pole i určitá přednost.

II.

Magické myšlení není proti magii nic. V psychiatrické nemocnici se mi děly divné věci, někdy i potom, ale nebyl to výraz moci, nebyla to potence, protože v tom nebyla kontrola. Na druhé straně to může mít přesto značnou působnost na druhé.

Magický rituál si často zakládá na tradovaném rozmístění magických propriet. Jsi-li v určitém transu, můžeš mít pocit, že jsi na správné rozmístění předmětů sám připadl. Moje "čarodějné" koláže ve Photozoneru byly správně uspořádané obrázky s různým magickým významem, samy všelijak upravované ve shodě s mým magickým záměrem. Tím bylo vyléčit realitu.

Nevěřím ve všechny magické praktiky, ale určitě věřím v nějakou (intra)psychickou realitu - když v to lidé věří, dějí se věci.

Pokud se zřekneme etnocentrismu, lze křesťanství docela dobře nazvat magií. Uznává nadpřirozené síly, duchovní pomocníky, kouzelné předměty, ceremonie a rituály, ochranná zaklínadla, ovlivňování reality myšlenkou čili modlitbou či prokletím. Z tohoto úhlu pohledu by jím samotným vykonstruované čarodějnictví (viz inkviziční monstrprocesy) nebylo než jeho vlastním Stínem.

OTTO MAGUS *UNTITLED*

Podle některých ezoteriků pramení schizofrenie a psychózy z nerovnováhy vyšších čaker, konkrétně z nečistot a dysfunkcí čakry třetího oka. Pro mě vždy skutečně bylo neřešitelným problémem vypreparovat pravou intuici a duchovnost od jejich fantazijních a emočně silně zabarvených příměsí.

Přitahuje mě vykládání karet. Můj první tarotový balíček mi daroval můj otec vědec, když jsem onemocněla. Asi se domníval, že teď mám k čarodějnictví blíže. Výklad karet poskytuje podle mě vzkazy, které má člověk dostat, aby se posunul kupředu, nebo lépe porozuměl sobě, své současné situaci a svým možnostem. Odráží kvalitu okamžiku. Přesto jsem několikrát upadla do osidel sebenaplňujícího se proroctví, nebo byla silně vystrašena negativní kartou. Pověrčivost je při vykládání karet spíše na škodu. A vlastní intuice je dar, který člověk musí opečovávat jako květinu a nechat růst. Ač jsem k tomu vždy přistupovala s jistou dávkou skepse, docházelo u mě při vykládání k opravdu zvláštním náhodám. Těší mě, že kvalitní orákulum - konkrétně Kniha proměn - byla jednou z několika magických praktik, které uznával C.G. Jung.

Pravá magie musí být nasvícená. Podivnosti vzešlé z tavícího kotle podvědomí nejsou ještě magií, ač je takový člověk nutně do magie vykloněn.

Nějak mě to vede k paradoxnímu tvrzení, že magie začíná až tam, kde končí magické myšlení, tak, jak je předmětem psychiatrie. Magie je kultura, moc, stavba, tradice, ne soubor, často nekonzistentní, subjektivních přesvědčení, fantazií a tendencí k určitému chování.

Jedním z občas se navracejících prvků mého magicko-mýtického myšlení jsou pocity grandiozity, které se v mých textech projevují coby velkohubá rozmáchlá gesta. Tak třeba se dočítám, že "jsou to jen ranky všehomíra / co si otírám / bílým kapesníkem", nebo cosi o "neotesaném géniu /zručném v dávání jmen", který "osadí zeměkouli ve formě kosmického embrya". Je-li člověk (téměř) ničím, může být rovnou i panteistickým bohem či personifikovaným kosmem. Když to pak po sobě čtu, připadá mi to dost neuvěřitelné.

Šahala jsem po různých léčebných prostředcích, ale to, co jsem hledala ve skutečnosti, byla moc - jako něco od ne-moci odlišného.

Adept magie či okultismu by neměl být předmětem svého studia stržen a jemu propadat. Neměly by ho doprovázet stavy silného rozrušení, zmatení, neklidu, nutkavosti, neschopnosti běžného fungování. Všechno mé zabývání se ezoterikou neslo tyto znaky. Asi bych se skutečně, jak doporučuje autor mé knihy o tarotu "psychicky slabším jedincům", měla věnovat spíše "plnění každodenních úkolů". Ale mně to tak úplně nedá ...

Vztah ke guruovi, zejména falešnému (ale kdo jím nakonec není, zvláště pro určitý druh lidí?), je záměna otevřenosti vůči Vesmíru za otevřenost vůči určitému člověku.

Přirozeně se zdá mnohem snažší pravidelně procházet seznam užitečných sugescí či žmoulat v ruce pár drahých kamenů než udělat něco se svým životem; to druhé se mi dlouhou dobu jevilo nemožné. Bez závanu svěžího větru zvenčí jde ale jen o neustálé přeskládávání téhož, které mnohdy může být i dost bolestivé. Pohyb vpřed je v tomto případě spíše virtuální.

Před lety jsem četla Satanskou Bibli s tím, že si dokážu, že mi to nic neudělá. Po většinu času jsem se tomu smála. Vykradený Nietzsche ... Na konci přišly návody na kletby proti těm, co člověku ublížili. Už jsem se nesmála. Druhý den jsem napsala satanistickou báseň. Pamatuji si jen na verš, že "*kopím probodávám hruď svého boha*". Pak jsem šla do kostela. Měla jsem špinavý kabát. Lidé si ode mě odsedávali.

Spousta racionálních lidí převádí různé magické fenomény na psychologii. Tam, kde se člověku zdá jednodušší bezpečně a obratně proplouvat vlastní psychikou než nepřehlednou říší magických představ, měl by psychologické výklady upřednostnit. Přirozeně, někdy se může člověku jevit vlastní psychika děsivější, tajemnější a nepřehlednější než všechna magie světa.

Občas jsem zavítala do jednoho pražského centra ezoterického tance. Myslím, že mi šlo hlavně o zčeření stojaté vody, což se vzhledem k citlivosti mého těla dařilo vrchovatě. Při provazochodectví se jistě můžeme mnohé naučit. Přinejmenším se přitom nenudíme ...

Otevřít se synchronicitě znamená otevřít se významovosti toho, co nás potkává - i toho, čemu bychom normálně nevěnovali pozornost. Je to ovšem třeba omezit na věci skutečně významné - paradoxní tvrzení. Otevřít se zvláštním náhodám by mělo vést k tomu, že se nám svět jeví jako pohostinnější, méně odtažité místo. Nemělo by to znamenat otevření se přívalu hrozivých, silně zneklidňujících věcí.

>>

Vždycky jsem měla vztah ke kamínkům. Pokud zasvětíš kameny určitému účelu, který se týká tvé duše, budou tomu účelu i sloužit. Domnívala jsem se, nikoliv bezdůvodně, že cítím vibrace drahých kamenů, které jsem pak přiřazovala k svému energetickému systému čaker. V čakry věřím, protože se na ně, myslím si, umím naladit; když mi je čistila léčitelka, bylo její konání a diagnostika ve shodě s tím, co jsem subjektivně cítila. Nabíjení čaker pomocí kamenů či prodýchávání je dost fyziologická záležitost, v níž by neměly hrát roli žádné od vnímání těla oddělené fantazie. Něco to přinášelo, ale vyléčení ne. Třeba ani magie nezmůže zázraky, nic opravdu nadpřirozeného.

Magie může představovat zkratku pro velmi komplexní psychické fenomény. To jí činí zároveň přitažlivou a zároveň zrádnou. Je to jako křižovat letadlem průchod přes nějaké obtížně zdolatelné území.

Mocné síly podvědomí nás nečiní silnějšími.

Magické vysvětlení je pro mě hypotézou, kterou je možné zkoumat, argumenty, logikou, či empirií. Blud je podle mě něco, co nemáš potřebu ani možnost zkoumat. Věřila jsem, že jsem napojená na jednu ženu a že spolu vedeme v duchu mentální dialog. Sice jsem věděla, že je nemožné, aby ta žena, jinak navýsost aktivní osoba, nedělala celý den nic jiného než mluvila v mé hlavě, ale prostě jsem si to myslela a nenechala bych si to vzít. Zvláštní na tom bylo, že jsem celou dobu věděla, že se ten blud zcela míjí s mými vědomými představami o tom, co je možné a jak svět funguje.

Asi to není ani tak synchronicita ("právě jsem o něm mluvil a on přišel"), ale že hledáš ve všem znamení k tomu, co máš dělat; nebo abys tomu požehnal. Všemu se snažíš dát smysl, aby to někam vedlo. To si myslím je to úplné podhoubí mého současného ezoteričóna - dávat věcem, které mě potkávají, smysl.

Na uhranutí není žádné velké kouzlo. Je to o podlehnutí něčí moci a síle a je to o nějaké tvojí propustnosti, cestě do tebe. Vždycky je v tom oběť stejně jako pachatel, a mnohdy oběť mnohem více než pachatel. Anebo se to dokonce může odehrát bez záměru.

Čím méně máš kam jít, a čím méně můžeš jít, tím více znamení a cest vidíš.

Moje poslední zkušenost s ezoterikou "zvnějšku" byla tak příšerná, že jsem se zařekla, že už si nic takového neudělám. Šlo o on-line kurz tantrajógy jedné známé ezoteričky, která se mi jevila dost neautentická, manipulativní a orientovaná na výdělek. Tak jsem si dávala energii mechanicky vytahovanou z oblasti pánevního dna do vyšších čaker, tancovala na ezo hudbu a poslouchala řeči lektorky, až mě to stále více rozjíždělo. Poslední kapka přišla ve chvíli, kdy jsme si - prý - aktivovali čakru třetího oka tak, že jsme vyplazovali jazyk a démonoidně kroužili obličejem směrem nahoru k hvězdné obloze (nebo k Bohu). Napsala jsem si do deníku "*what is the spiritual energy of the Shadow and how big is it?*" a už jsem se na kurz nepřipojila. Následky tohoto "dobrodružství" jsem pociťovala asi měsíc. Třeba jsem provedla silně zmatečný čarodějný rituál v tajné skrýši mého dětství nebo mluvila s oblohou (Bohem) pokaždé, když jsem hrála divadlo na otevřeném prostranství. Navíc mi z nevysvětlitelných příčin v průběhu kurzu onemocněla kůže na hlavě.

Kolikrát nejde ani tak o to, v co věříme, ale jak v to věříme.

Může být zrádné chtít odvozovat svá magická přesvědčení hlavně z pocitů. Sama intuice je víc než pocit. Řídit se srdcem neznamená řídit se změtí pocitů. Jistá nedůvěra v naprostou směrodatnost vlastních pocitů může být v magii výhodou.

III.

Systematičnost je historickým vynálezem, součástí určité kultury. Obrazy a symboly jako takové nelze systematicky uspořádat. Je-li magie spjatá s podvědomím, je záležitostí obrazů a symbolů.

Každé slovo, každý výrok je mostem, který poukazuje někam dál, za sebe.

Něco ukončit znamená dát něčemu hranici. Myšlenkou dojde myšlení ke klidu, ale je to jen dočasné příměří. Ve věcech, které se člověka bytostně týkají, se snad ani nejde dobrat přirozeného konce.

TEREZA SAXLOVÁ

Temné světy Lary Towel

Když jsem procházel vyžádanou i nevyžádanou poštu, narazil jsem na zajímavý dokument, o jehož původu se teď zpětně díky své krátké paměti můžu jen marně domýšlet. Jednalo se, nakolik si vzpomínám, o rozhovor dvou žen o mystice a o magii. Jednu z těch žen jsem později zahlédl v městské dopravě, byla nápadně podobná jedné z mých kamarádek, která ale popírá, že by to byla ona. Přesto jsou zde podobnosti, které se jeví jako absolutně nevysvětlitelné.

Kdy ses poprvé setkala s něčím, co bylo mimo tvé chápání?

Když mi bylo 19, bratranec mi dal skunk do vodní dýmky. Chtěla jsem oslavit dokončení střední školy. Bylo to ale strašně silný. Třásla jsem se a ležela na gauči. Myslela jsem, že skočím z okna, jeden díl seriálu jsem viděla snad tisíckrát za sebou, déjà vu, sledovala jsem neustále čas, kvůli kinu, kam jsem chtěla ten den jít. Bratranec mě nutil kreslit čtvereček a kolečko, přišlo mi, že se mi vysmívá a dělá na mně pokusy. Ten den jsem měla jít do kina, ale nakonec jsem byla ráda, že jsem dojela domů. Než jsem došla na vlak, dva mi ujely. Setkání s marihuanou v téhle podobě bylo pro mě něčím, co je za hranicí tohohle reálného světa. Byl to první mystický zážitek, ale ne hezký.

Hledala jsi pak podobné intenzivní zážitky?

Nehledala, ale přišly samy. Ve 20 letech se se mnou rozešel kluk a zemřela mi babička. Potkala jsem jednu kamarádku, nedávno jsem s ní zrovna dělala rozhovor o magii a o mystice, ale to je vedlejší. Už od první chvíle mi přišla strašně zajímavá. Jednou jsme spolu odjely stopem do vesničky Mor-a-mšice, šly jsme do hospody, ona tam měla přítele. V jednu chvíli mi řekla: To, co děláš, je hrozný psycho, a ne že by mě to nemohlo někdy bavit, ale je to hrozný psycho a je to vyhrocený, toho všeho pozorování. Protože jsem natáčela v té hospodě na kameru detaily lidí, a to co říkali, a bylo to až patologicky zajímavý. Zeptala jsem se jí, jestli mám přestat natáčet a Víťa s Laurou mi řekli: „To je to oko." A ukázali na střed čela. Přišlo mi, že se líbím jejímu klukovi, ale snažila jsem se Lauře telepaticky sdělit, že jsem nepřijela do Mor-a-mšic přebrat jí kluka.

Pak jsem, protože jsem byla po rozchodu, cítila, když mě ta kamarádka chytla za ruku, že kamarád, který k ní mluvil, je nějakým odrazem mého vztahu s přítelem Honzou. Věci se propojovaly skrze symboly a zrcadlily se hrozně podivným způsobem. To, co říkal kamarád Vítek Lauře, se mělo stát zároveň nějakým znamením. Jako by skrze ně dva promlouvalo něco vyššího. Od té chvíle jsem se začala po ztrátě vztahu regenerovat. Dnes si myslím, že byla celá ta situace nějakým odrazem mého osudu, který se přehrával, ta kamarádka byla vlastně zprostředkovatel. Byl to mystický zážitek v opilosti, ale od té chvíle se začala ta díra v břiše po rozchodu zacelovat.

Ty ses na to ptala, té kamarádky, jak to vnímala?

Ona si to nepamatuje. Tehdy jsme o tom mluvily, ale Laura tomu nepřikládala takový význam, protože když jsem se jí na to nedávno ptala, tak si na to vůbec nevzpomněla. Podobně, jako zapomněla i na toho Antikrista.

Jakýho Antikrista?

V roce 2006 mi říkala, že už se zrodil, že je na světě. Že už je na Zemi. To téma jsme hodně probíraly, ale pak, protože to pro ní nebylo nejspíš až tak podstatný, to zapomněla.

A ty sis myslela, že jsi Antikrist?

Nejdřív jsem si myslela, že jsem Ježíš, ale pak se to ve mně začalo mísit. Měla jsem pocit, že jsem i Antikrist, bylo to nejen psychicky náročný, ale i fyzicky nepříjemný, bolelo mě břicho, měla jsem křeče z úzkosti.

Napadlo tě obrátit se na někoho o pomoc?

Hodně jsem kontaktovala kamarády, ale oni neodpovídali. Měli jsme učitele, který nás měl na filmové škole na Práci s hercem, a za ním jsem šla. Nevěděla jsem, že potřebuju pomoct, ale jakoby jsem o ni volala. Nakonec se ale nepovedlo se té pomoci dovolat, protože jsem o tom, co se mi děje, mluvila na špatných místech.

A jak se to dál rozvíjelo?

Projevovalo se to třeba tak, že jsem zastavovala dopravu. Chodila jsem na červenou a zastavovala auta myšlenkama. Prožívala jsem apokalypsu. Šla jsem třeba na kopec ve Zlíně, sedla si ke kříži, jeden pán mi říkal, že nastydnu. Přijelo tam červený auto, byli tam lidi, smáli se, pak zase odjeli, slyšela jsem je říkat: Tak jí to ještě nestačilo, tak jí přidáme. A já jsem věděla, že Zlín je centrum apokalypsy. Já se snažila město zachránit, celý svět, ale hodně lidí bylo proti mně.

Mohla si v té době něco ovlivňovat? Dělala si nějaké rituály?

Ne, rituály jsem nedělala. Ovlivňovala jsem myšlenky lidí, třeba jsem paní recepční a údržbáře ve škole donutila mluvit nesrozumitelným jazykem. Po chvilce se zastavili a zdálo se jim to divné, tak se rozesmáli.

Neměla jsi z toho pocity všemocnosti?

Jo, to měla. Myslela jsem si, že jsem Ježíš, pokud jsem zrovna neprožívala toho Antikrista.

A zpětně, když o tom po 15 letech přemýšlíš, pořád to vidíš tak, že se to dělo, že jsi je skutečně přiměla mluvit cizí divnou řečí?

Některé z těch věcí nejdou vysvětlit rozumem a já vím, že se staly. Psychologové a psychiatři mají vždycky nějaké racionální vysvětlení pro to, co se dělo. Když nahlídneš za něco, co je za realitou, nedokážeš to pojmout. Věřím v to, protože jsem to viděla a prožívala. Nejde to

OTTO MAGUS *UNTITLED*

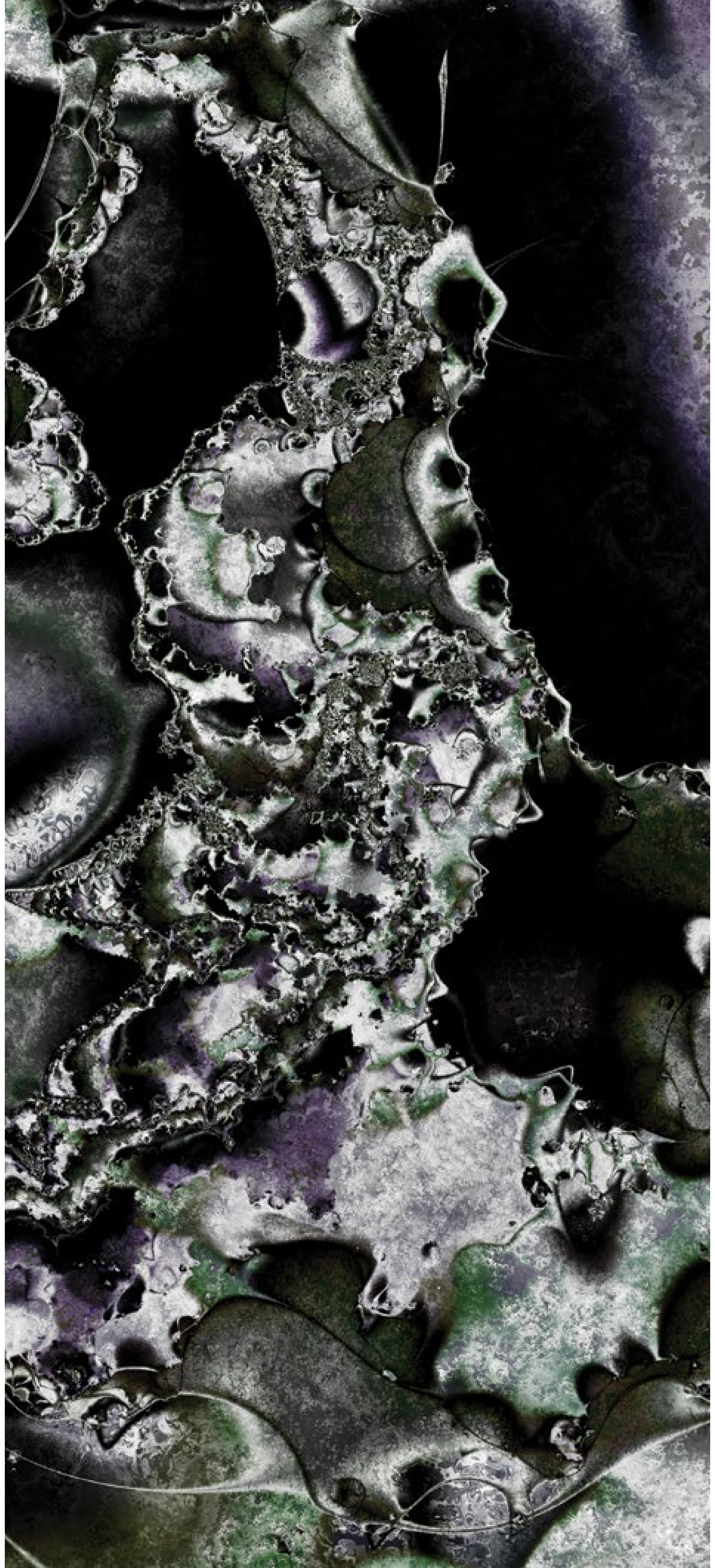

TÉMA / MAGICKÉ MYŠLENÍ

jednoduše vysvětlit. Žádný psychiatr ani psycholog to nedokáže vnímat, protože nic takového neprožili. Bylo to otevření brány do vnímání veškerenstva, kde jsem já jako člověk neměla být a nemohla existovat, proto jsem skončila na psychiatrii. Lidský mozek tu celkovou realitu prostě nepojme. To může možná pojmout až mrtvý člověk.

Jak vnímáš realitu teď?

Ta psychiatrie i s léky mě vrátila zpátky na zem. Přestala jsem vnímat celkovou realitu a začala vnímat jenom realitu, která je pro mozek únosná. Možná není tahle realita psychiatrů úplně příjemná, ale je snesitelnější než ta celková. V té se nedá žít, nedá se tam dýchat, je to úplně k nežití. Cítila jsem tam silné bolesti a svět se mi zdál strašně veliký. Veškerenstvo, které najednou vidíš, tě drtí. Je strašně těžké v tom fungovat. Je to zkrátka síla!

A psychiatři tohle nevidí?

Vlastně ne. Oni to vidí jako nemoc. Snaží se to léčit. Chtějí tě toho jiného vnímání zbavit, a vrátit tě na zem do viditelné reality. Nikdo z nich ti neřekne, že jsi prožil něco, co je mimo lidské chápaní. Všichni ti řeknou, že jsou to bludy, halucinace, paranoidní schizofrenie a tím to končí.

A co myslíš, že tohle způsobuje, že se některý lidi dokážou naladit na vesmír, který je vcucne a pak vyplivne?

Myslím si, že to způsobuje styl života. Drogy, tráva, pařby, nedostatek odpočinku. Nezřízený život. Permanentní stres ze školy. Touha vyvíjet se a studovat. A pak taky to, o co se zajímáš. Mně třeba tehdy zajímala židovská kultura. A v léčebně v Bohnicích na Neklidu jsem se seznámila s holkou, kterou hodně zajímala arabská kultura. Skamarádily jsme se. A společně jsme se věnovaly tomu, co nás zajímá. A bylo nám úplně jedno, že jedna z nás se zajímá o židovskou a druhá arabskou kulturu.

Máš s ní nějaký kontakt ještě?

Už ne, myslím si, že se přestěhovala do Španělska. Nevím.

Nenapsaly jste spolu nějaký dopis nebo spis?

To bohužel ne.

Tak to jsem byl celou dobu na falešné stopě. Omlouvám se za zdržení, děkuji za rozhovor a přeji hezký den.

TOMÁŠ VANĚK

Magie tvorby

Co dělat, když je básník bezmocný. Modlit se za přízeň. Vždyť v dávných dobách žili umělci na dvorech šlechty a tvořili pod ochranou mecenášů. Kde ty loňské sněhy jsou! Kdysi jsem někoho takového taky hledal. Mecenáši však vymřeli nebo nemají dobrý vkus. Nezbývá, než se úkryt pod křídla šílenství, jedna možnost, nebo se utéct k magii a k ďáblu. Velcí umělci často musí obě tato útočiště považovat za svůj domov. Mocní jim už nepropůjčují část svého panství na zemi. Tím je schizofrenie mezi světem ducha a světem hmoty s konečnou platností dokonána.

Velmi se mi zamlouvá způsob, kterým se pokusil tuto dějinnou situaci nejen vykreslit, ale i svrchovaným tvůrčím gestem napravit Michail Bulgakov. Umění je vždy také sebenaplňujícím se proroctvím. To, co například píšu, tím zároveň vytvářím a ono se to děje, je to aktuální, a zároveň se to zapisuje do jakéhosi kolektivního nevědomí lidstva, do sféry idejí. Jen velmi malá část umění postrádá tento rozměr, aniž by se stala epigonstvím nebo něčím ještě horším, a sice kalkulem. Proč by měli umělci zachraňovat své světy triumfálním počinem tvorby? Proč by nemohli žít spokojeně a obohacovat své okolí? Zřejmě proto, že jsou často zneuznaní a nerozpoznaní. Například Mistr, Bulgakovova postava, není ani členem tzv. Masolitu. Postavy na okraji, zahnané do kouta, často vyjadřují celým svým osudem víc, než jsou s to sami pochopit nebo poznat. A postupem času ztratí i to poslední sebevědomí. Pokud se někdo v takovém stavu, který je i mně dobře znám, dokáže usebrat k velkolepému dílu, je mu vše odpuštěno. Je to umělec a člověk mimo řád. I kdyby si přizval na pomoc samotného ďábla, bude stále v metafyzickém smyslu čistý jako lilie. Tisíckrát víc člověkem, než je kdo z toho hejna supů, které parazituje na tradici z pozice poučeného konzumenta. Tisíckrát víc člověkem, než by si sám přál.

Může svět nabídnout umělci jinou útěchu, než erární pyžamo v ústavu pro choromyslné? A když umělci dobře padne, měl by si ho svlékat a hledat pro sebe jiné důstojnější oděvy? Vlastně neexistuje jediná cesta a jediný přítel na té jediné neexistující cestě, který by umělci mohl pomoct nebo poradit. Když spatří druhou lidskou bytost a ta s ním ujde část jeho cesty, je to štěstí. Ale každou noc se zavírají květy leknínů a přátelé se ztrácejí z dohledu. Tehdy už může být nablízku jen ďábel, rozuměj Bůh. Ten, o kterém se nemluví, ale působí ve světě a všemožně všudypřítomně pomáhá. Podejte mu prst a on vám jich vrátí pět. Podejte mu celou ruku a on vám ji stiskne s opravdovou vřelostí. Jakékoliv přání čistého člověka bude tak či onak vyslyšeno. Je nabíledni, že všechno musí někam zapadat. Jako Slunce. Ale i žhnout a nehybně stát. Jako Slunce. Není nic, co byste si mohli vypůjčit od uměleckých institucí ve vašem kraji. Všechno budete lovit ze světa mezi nebem a zemí. Všechno opravdové a bolestné. Naučíte se řeč a budete mluvit jako zvířata. Ale lidé vám přestanou rozumět. Nevolte si povolání umělce, pokud není vaším prokletím. A když ano, zdraví vám navrátí až smrt. 99 procent umělců se po smrti mělo lépe. Vítejte v ráji, vítejte u živého Boha, rozuměj ďábla. Vaše řeč neutichne samotou. Je magická a plná černé krve. Pamatujte na to, že lidé, kteří nic netvoří, jsou ale velmi dobře schopni reprodukovat, i sami sebe. Radujte se ze sebe a pokud už za života narazíte na vlastní epigony, chápejte to jako znamení a neškodný vtípek. Vaše řeč je mostem do nebytí, pracujete na něm se Sokratem a dalšími námezdními kameníky. Jste-li tam, kde jste, sami sobě láskyplně pošeptejte, že jste to tak chtěli. Chtěli jste život, který tu ještě nebyl, teď tu je a pyžamo začíná být pohodlnější než nejlepší oblek. Vaše střely jsou trefami a trefy střelami. Váš život je tu pro druhé, ale jen vy sami nad ním vyřknete poslední tiché *děkuji*.

TOMÁŠ VANĚK

Magie kvantové gravitace

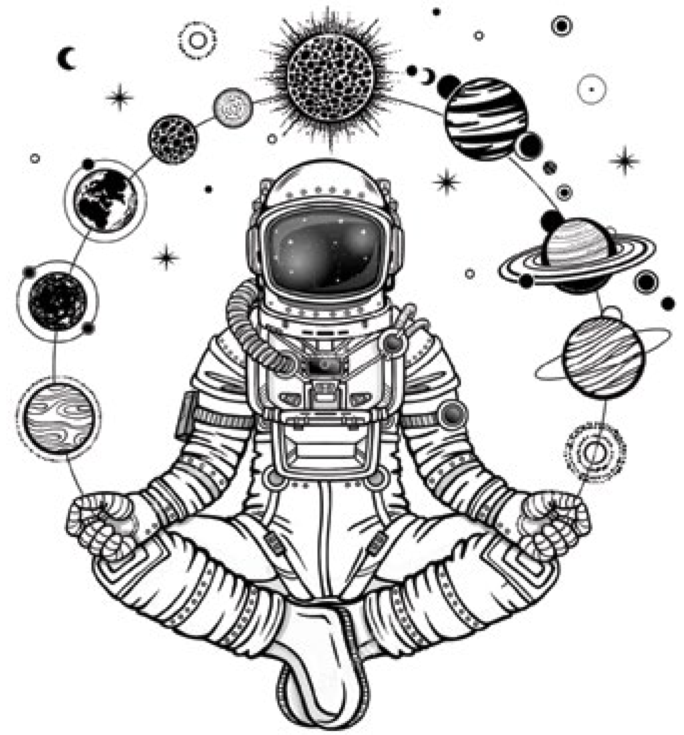

Za magické považuji takové věci, které jdou proti zdravému rozumu, nebo takové věci, které zdravý rozum přesahují. Věci, které si velmi těžko dokážeme představit, a o kterých se domníváme, že nejsou ani možné. A třeba bychom byli rádi, aby možné byly. Třeba se cítíme uvězněni ve hmotě a v nutnosti dodržovat fyzikální zákony, a proto hmotou pohrdáme a považujeme ji za nudnou. A třeba dojdeme tak daleko, že na úprku před hmotou doběhneme až do psychózy. A v té psychóze se nám líbí, protože je zajímavá a překvapivá, a nechce se nám zpět. Potom může být fajn najít na hmotě něco podobně magického, jako je psychóza. Něčím takovým pro mě jsou nejnovější vědecké teorie, zejména teorie relativity a kvantová teorie, a pak propojení obou těchto teorií ve smyčkové teorii gravitace, tak jak o ní píše Carlo Rovelli v populárně naučné knize Realita není, čím se zdá.

Už samotný název prozrazuje, že půjde o jistou subverzi reality a revoluci v jejím vnímání. V komunitě lidí s duševním onemocněním, v které žiji, je povaha reality velkým tématem. Nejvíce v psychóze, ale i v dobách, kdy už je psychóza minulostí, přicházejí lidé s interpretacemi světa kolem sebe a jejich místa v něm. Zaznívají taková slova jako „realita je sen," nebo „žijeme v matrixu," a takové chápání reality má samozřejmě své důsledky v zacházení s ní, jakkoli vhled do podstaty reality je naplňujícím zážitkem sám o sobě. „Aha moment", „zření pravdy", situace, kdy se vnímání pootočí a najednou do sebe všechno krásně zapadá, je určitě něco co má psychotické poznávání světa společné s poznáváním vědeckým, protože „předtím než dostane matematickou a technickou podobu, je věda vizionářstvím." Kolikrát jsme si říkali, jak krásné by bylo, kdybychom mohli všechna svá tušení o realitě nějak dokázat, zatímco nám psychiatři vědecky dokazovali, že jsme nemocní. Netvrdím, že teorie, kterými jsme si vysvětlovali své změněné vnímání světa, jsou pravdivé, ale myslím, že o nich směle můžeme prohlásit, že jsou to hypotézy, jejichž prověřování by třeba přineslo nějaké výsledky, kdybychom k tomu měli nástroje a disciplínu.

Rádi zakládáme své porozumění světu na intuici a to se děje stejnou měrou u lidí bez diagnózy, jako u lidí s diagnózou, akorát zkušenost se světem se liší. Na intuici není samozřejmě nic špatně, ale kdybychom měli ke světu přistupovat vědecky, bylo by potřeba tuto intuici zpochybnit. Slovy Rovelliho: „Lepší porozumění světu často vyžaduje jít proti intuici. Kdyby tomu tak nebylo, pochopili bychom svět mnohem snadněji." Jaké jsou intuitivní předpoklady o světě, obracíme-li se ke svému zdravému rozumu? Věříme, že to, co vidíme, je skutečně takové jak to vidíme. Vnímáme svět jako statický. Vnímáme plynutí času. Zakoušíme, že nelze být na dvou místech zároveň. Věříme, že čas je stejný pro všechny. Domníváme se, že nelze cestovat časem. Vnímáme pevné hranice sebe sama a věcí kolem sebe. Takováto a podobná tvrzení kniha Realita není, čím se zdá postupně uvádí na pravou míru.

Kniha zajímavým způsobem kloubí antickou filozofii se současným vědeckým poznáním. Jakkoli by se to při současném vědeckém pokroku mohlo zdát překvapivé, datuje historii vědy až zhruba do šestého století př.n.l. a to konkrétně k Démokritovi a jeho atomismu, Anaximandrovi a jeho apeironu (pralátka), Leukippovi a jeho prohlášení o tom, že neexistuje nic libovolně malého, Pythagorovi, Thaletovi, a Aristotelovi, který byl tím, kdo zavedl pojem „fyzika". Protože poznání vzniká z inspirace, je důležité vzít v potaz i historii, v reakci na níž vznikaly postupně další a další fyzikální teorie, až k teorii kvantové gravitace, na jejíž tvorbě se podílel i autor knihy.

>>

OTTO MAGUS SNAVIDIC KNOT

Zdá se, že nové teorie vznikaly často sloučením dvou leckdy protichůdných teorií, podobně jako například v Jungově psychologii je klíčové sjednocení protikladů, nebo v alchymii posvátné míchání substancí. Když Newton přišel s pojmem gravitace, vycházel ze sjednocení Galileiho fyziky pozemských pohybů s Keplerovou fyzikou nebes. Jeho gravitační zákon „popisuje gravitaci jako přitažlivou sílu, kterou na sebe působí tělesa v závislosti na svých hmotnostech a vzájemné vzdálenosti.“ Když přišel s tímto zákonem, sám byl zmaten ohledně toho, „jak může Země přitahovat Měsíc, když je tak daleko.“ To, že je Měsíc držen na oběžné dráze Země, ale bylo evidentní a matematicky to také fungovalo, s menšími odchylkami, jejichž důvod později ozřejmil Einstein.

Důvod, proč Newtonovi připadalo divné, že se předměty přitahují na dálku, byl nejspíš v tom, že si mezi nimi představoval prázdný prostor. „Představa prostoru se nám zdá přirozená. Ale jen proto, že dobře známe newtonovskou fyziku. Když se nad tím hlouběji zamyslíme, prázdný prostor určitě není součástí naší běžné zkušenosti. Mohu vylít vodu ze skleničky, ale hned ji zaplní vzduch. Viděli jste snad někdy zcela prázdnou sklenici?“ Newtonovy pochybnosti se chopil Michael Faraday, který si představoval gravitaci „jako svazek velmi tenkých čar. Tyto čáry nazval siločáry. Přenášejí elektrické a magnetické síly z jednoho tělesa na druhé, jako kdyby to byly kabely, které za ně tahají nebo jimi postrkují.“ Byla to původně jenom představa, ale Faraday šel dál a položil si otázku „zdali-by tyto siločáry nemohly být věcmi s reálnou existencí. James Clerk Maxwell pak přeložil Faradayovu intuici do stránky plné rovnic,“ z kterých vyplývalo, že tyto siločáry vibrují, to znamená, že se chovají jako vlnění. Tímto způsobem popsali jednak gravitační působení, jednak povahu světla a také elektřiny a magnetismu. Pochopili, že elektřina a magnetismus fungují na stejném principu a proto je sloučili do jediné veličiny – elektromagnetismu.

Albert Einstein viděl rozpor mezi Maxwellovým/Faradayovým elektromagnetismem a Newtonovou mechanikou a snaha vyřešit tento rozpor ho vedla k objevu teorie relativity. „Teoretičtí fyzici jsou nadšením bez sebe, najdou-li rozpor nějakého druhu: je to pro ně výjimečná příležitost.“ Einstein vydedukoval, že v Newtonově fyzice je rychlost vždy rychlostí vůči něčemu, tudíž je to relativní veličina. Nicméně rychlost světla je neměnná, ať se děje cokoli. „Jednou z možností je, že existuje nějaký univerzální substrát, vůči němuž se světlo pohybuje a má tuto rychlost,“ ale to se doposud nepotvrdilo. Rychlost světla je fascinující. Je to nejvyšší možná rychlost ve vesmíru, která údajně nelze překročit. Je součástí Einsteinovy rovnice E = mc2, která je základem teorie relativity. Spočívá na sloučení zákonu zachování hmoty a zákonu zachování energie. Einstein přišel na to, že „hmota se sama o sobě nezachovává. Jedno lze přeměnit na druhé a naopak. Pro hmotu a energii tudíž existuje jenom jeden zákon zachování. Musí existovat procesy, které přeměňují energii na hmotu a hmotu na energii.“ Vzhledem k tomu, že rychlost světla c je velmi velká rychlost (největší ve vesmíru) a ještě je umocněná, vyplývá z toho, že přeměnou jen miniaturního množství hmoty dostaneme spoustu energie. Tato matematika stála u zrodu jaderné energie.

Dalším pojmem teorie relativity je relativita času, to znamená, že čas neplyne všude a pro všechny stejně. „Einstein předpověděl, že čas na Zemi plyne rychleji ve vyšších nadmořských výškách nežli v nižších. Efekt byl změřen a i v tomto případě se prokázala správnost předpovědi.“ Funguje to tak, že čas plyne pomaleji tam, kde se nachází více hmoty. Prostor i čas se působením gravitace těles zakřivuje a to jako jedna jednotka – prostoročas. Zakřivení paprsků světla v závislosti na tomto jevu bylo experimentálně ověřeno.

Tímto není v žádném případě Einsteinova fyzika vyčerpána, ale obraťme se nyní k druhému pilíři moderní fyziky, kterým je kvantová teorie. Jejím otcem je německý fyzik Max Planck, který předpokládal, že „energie elektrického pole je rozdělena do ‚kvant‘, jakýchsi malých balíčků energie,“ což byla hypotéza, kterou potřeboval, aby teoreticky podložil experiment, který zkoumal povahu světla. Kvanta světla známe jako fotony a počítáme s nimi. V naší zkušenosti ale nevnímáme světlo takto zrnitě, jakkoli podle kvantové teorie a jejích výpočtů, zrnité je. Zrnitost je jedním ze tří fundamentů kvantové teorie. Dalšími dvěma jsou nedeterminismus a relacionalita. Relacionalita znamená v podstatě vztahovost, s tím, že celá „realita je redukována na vztahy.“ Bude to znít zádušně, ale elementární částice existují jenom, když se s něčím sráží. Jinak jsou nikde. Momenty těchto srážek s něčím jiným utvářejí zmiňovanou zrnitost reality. Kromě toho se elementární částice chovají naprosto náhodně, tj. nedeterministicky. Ve chvíli, kdy přichází do hry náhoda, přichází do hry i pravděpodobnost. „V interakci s jiným objektem nenabývá veličina jediné hodnoty, ale spektra hodnot. Teorie nám poskytuje také informaci o tom, jaká hodnota spektra se při následující interakci projeví, avšak pouze ve formě pravděpodobností.“ Důležitým postulátem kvantové teorie je konec nekonečnosti. Neexistuje něco nekonečně malého. Existuje „kvantové odpuzování“, které způsobuje, že elektrony nespadnou do atomového jádra.

Kvantová teorie popisuje mikroskopický svět, ale zároveň se nemůžeme ubránit dojmu, že automaticky zahrnuje svět makroskopický, tedy ten, který známe z každodenního života, protože vytváří látku, z které je všechno utvořeno. Přesto žádné mizení částí svého těla když s ničím nepřicházejí do kontaktu, nepozorujeme, ani se nezdá, že by se naše těla přetvářela do náhodných tvarů a zrnitost známe akorát z televize. Podle kvantové teorie je to tím, že „zdánlivý determinismus makroskopického světa je způsoben tím, že mikroskopická nahodilost se zprůměruje a navzájem vyruší. Zbudou pouze fluktuace, které jsou tak malé, že si jich v každodenním životě nemůžeme všimnout.“

Otázku, jak se kvantová fyzika vztahuje na makroskopický svět z trochu méně osobního hlediska, než jsem popsala, řeší současní fyzikové již řadu let. Zejména pracují na tom, aby se jim povedlo ji propojit s teorií relativity, protože to, oč jim jde, je popsat svět pokud možno co nejjednodušeji, nejlépe rovnicí „která se vejde jako nápis na jedno tričko.“ Z těchto snah vzešla jednak méně úspěšná teorie strun, ale také teorie smyčkové gravitace, která si zatím dělá větší naděje na experimentální ověření. Smyčková gravitace neboli kvantová gravitace konstruuje vesmírný prostor jako síť smyček složených z kvant prostoru, které neexistují v prostoru, ale „jsou prostorem.“ Smyčky řeší zakřivení Einsteinova prostoročasu a tuto zakřivenost lze i matematicky spočítat. Kvanta prostoru jsou složena z uzlů a spojnic, kde uzly představují jednotlivé srážky elementárních částic a spojnice jsou oblakem pravděpodobností. Smyčkaři (snad jim tak mohu říkat, když zastánce teorie strun sami označují za „strunaře“) používají pro celek prostoru termín „spinová síť“. Aby vznikl teorii relativity odpovídající časoprostor, bylo potřeba do obrazu zahrnout ještě čas. Jak vypadá spinová síť jako časoprostor? „Musí to být ‚historie‘ spinové sítě.“ Taková historie spinové sítě pak vypadá jako mýdlová pěna.

Toto je zatím nejsoučasnější teorie popisující hmotný svět, zatím ještě nebyla ověřena, ale klíč k jejímu ověření by mohl dát raný vesmír, tedy zkoumání reliktního záření rozprostřeném po kosmu. Ideální by ale bylo, kdyby explodovala černá díra pocházející z raného vesmíru. To by se v současné době podle výpočtů klidně mohlo stát. Nebo naopak Strunaři objeví supersymetrickou částici a tím potvrdí svou teorii? Abych uzavřela slovy Carla Rovelliho: „Možná, že supersymetrické částice nakonec přece jen existují, na škálách energií, jakých jsme zatím nedosáhli. A mohou existovat, i pokud je smyčková teorie správně.“

KATEŘINA MÁLKOVÁ

RECENZE

kniha

I když se umíš smát jak dalajláma

Andrea Vatulíková

Andrea Vatulíková je brněnská básnířka a kulturní teoretička, v literárním světě zavedená prvotinou Ona je ten tragický typ, kterou ztvárnilo i brněnské HaDivadlo. I když se umíš smát jak dalajláma je její druhou sbírkou, následující po deseti letech. Ač obsahuje výběr textů z poměrně dlouhého časového období a je rozděleno do sedmi podsbírek s vlastními názvy, působí docela jednolitým dojmem. To se tak někdo má, když najde svůj styl, říkám si na základě zkušeností s vlastním psaním... Každopádně to přispělo k tomu, že setkání s touto knížkou pro mě bylo inspirujícím a do jisté míry i iniciačním zážitkem.

Andrea Vatulíková píše lesbickou poezii a činí tak s - pro mě - záviděníhodnou samozřejmostí. Orientace je prožívána suverénně, bez jakýchkoliv pochybností či naopak demonstrování síly, odlišnost není tématizována, nedočkáme se dramat spojených s coming outem, je to podáváno moderně a otevřeně jako zcela přirozená věc. Její poezie je dost beatnická, odvíjí se v rytmu skutečného života, bez množství zdobné lyriky či složitých "ponorů do básníkova nitra", jak se tomu neuctivě říká. Je to trochu rozervané, upřímné, otevřené, v popisu vztahů někdy i dost drsné. Nějak mi to sugeruje, když o někom řeknete, že to "vidí realisticky". Je tu ale i prostor pro jemné předivo dlouhodobých lásek, erotickou tělesnost, přiléhavé reflexe, poetické obrazy. Když jsem zmínila beatniky, je třeba říct, že to vůbec není nějak "rozkecané", jak to někdy u beatníků bývá, nýbrž se tu na všech frontách potkáváme s uměním zkratky. Básně jsou pečlivě formálně vystavěné, fungují to i vizuálně díky promyšlenému používání kurzívy, závorek či mezerníku.

Vzhledem k mému letitému živoření člověka s vážnou duševní nemocí ke mně sbírka nejdříve promlouvala chutí a barvami plného života. Co pro mě charakterizovalo autorku i její poezii, byla její odvaha - žít i psát. Dost žen, dost dobrých knih, cizí města, umění, intelektuální činnost, duchovní spřízněnosti, více či méně lásky, alkoholové zážitky, prostě ty věci, pro které stojí za to žít, i když potom třeba skončíte u psychiatra. I když v popisu vztahů či krátkých známostí narážíme na jistou neutěšenost, nemá to příchuť tragiky. Když jsem se pak sbírkou probírala s odstupem jednoho týdne, už jsem cítila známé "hučení" melancholie. Bylo to jako stále se zpomalující kroky poutníka s duší zároveň jemnou i živočišnou, hlubokou i přelétavou. Nevím, proč mi to evokovalo představu jakýchsi existenciálních pohlednic, zdánlivě napsaných ve spěchu a přitom skrývajících dokonalý tvar.

Ještě musím zmínit, to by seriózní recenzent určitě měl, práci s citáty. Andrea Vatulíková cituje dost, ale citace nejsou používány jako znak sečtělosti či s bázlivou úctou, nýbrž v živlu dialogu. Někdy jde patrně i o slova z rozhovoru. Je to dost originální. Naše myšlení je ostatně z větší části složené z útržků čteného či řečeného, kterým mnohdy zapomenutý kontext dává ostrost. Člověka to nutí si položit otázku citátovosti vlastního myšlení, ba života - což je vlastně strašidelná a hluboká věc. Podle postmoderny je vytrženo z kontextu všechno, takže tím se v básních Andrey Vatulíkové trápit netřeba, jen toho nesmí zase z radosti z nové techniky být přespříliš, což se zde, mám ten pocit, někdy přece jen děje. To by byla ale jediná moje výhrada.

TEREZA SAXLOVÁ

Z geniality se neuzdravíš

Nad sbírkou Kláry Vaníčkové *Prosvítám*

Rozhodli jsme se s Káťou napsat recenzi na tvorbu naší společné kamarádky Kláry Vaníčkové, která nedávno vyšla v básnické edici nakladatelství Dauphin. Práci jsme si rozdělili následovně. Já ji napíšu a ona si ji přečte. Klářina tvorba mě zasáhla jako šíp Berniniho Amora a přitom ve mně vzbudila až metafyzický děs. Zejména ale odpor k životu, který my pracovníci v oblasti duševního zdraví obvykle žijeme. Jako svatá Tereza, jako orákulum, teď vyřknu svůj smrtelný soud.

Klářina poetika je úplně hotová a přitom vykazuje takovou šířku i hloubku a výšky, že není pochyb o tom, že je zásadně inspirovaná a přitom dotažená do tvarů, které vzbuzují v rozumném čtenáři úžas. Například, věc kterou sám jako autor ještě neumím, nechat text žít vlastním životem, nechat ho vzlétnout a zcela ho opustit, zůstat sám sebou bez textu, jako ten sochař Bernini, když jde do putyky oslavovat Bělohorské vítězství, a přitom jeho Tereza leží pod Amorovým šípem a slastně sténá. Podobně Klára zůstává jako autorka důsledně tajemná. Nevíme, co si myslí, nevíme, jestli kdy ještě něco napíše, nebo se zhroutí do nějaké jiné společenské role. Její text je ale živý a svobodný a může žít vlastním životem i bez přítěže autorčina osudu.

To, co ji nyní čeká, je očekávání reakcí na knihu. U první knihy se této chybě skoro nejde vyhnout. Když člověk něco vydá, očekává podvědomě nějakou návratnost. Tato recenze má být také takovým bumerangem.

Vzkaz je jasný: není žádného zdraví pro melancholického člověka. Neexistují přístavy, bezpečné zátoky, kde by bylo možné usednout po dlouhé plavbě a napít se a spočinout. Tyhle přístavy nikdy nebudou. A pokud ano, nebudou se jmenovat s okázalou stálostí. Budou mít jména podle svých vlastních časů a slunce nad nimi bude zapadat s propastnou svévolí. Budou se jmenovat jednou tak, jindy jinak.

Má-li Klářina kniha nějakou chybičku, a je to skutečně jen detail, pak je to volba názvů kapitol. Ty se jmenují nějak jako Hraniční porucha osobnosti a pak to vrcholí dokonce anglicky, nějak jako Recovery. To je úplný nesmysl vzhledem k tomu, jak je kniha stavěná. První básně nejsou tragické a smutné, bezútěšné a bezhraniční a nevyzpytatelné, poslední nejsou ideologicky vystavěné v duchu nově získaného optimismu. Nic takového se v knize neděje. Je to vnější dodaná struktura, snad nejlíp by se to dalo vnímat jako sžíravá ironie a hořkost, ale spíš možná Kláře přišlo, že je to jedno, jak se kapitoly budou jmenovat. A ono to je skutečně celkem jedno, ale tohle může někoho zmást, humor za tím nikdo nepochopí, a tak si nakonec říkám: neměla to být úlitba jejímu pracovnímu životu peerky v CDZ Praha 9? Nemělo to být zároveň velké přiznání? Jenže přiznání se k čemu? Tak dospělá věc, jako je Klářina poezie, a věc tak odtržená od konvenčního života, nemá důvod se na potkání každému legitimovat průkazem pacientského agenta.

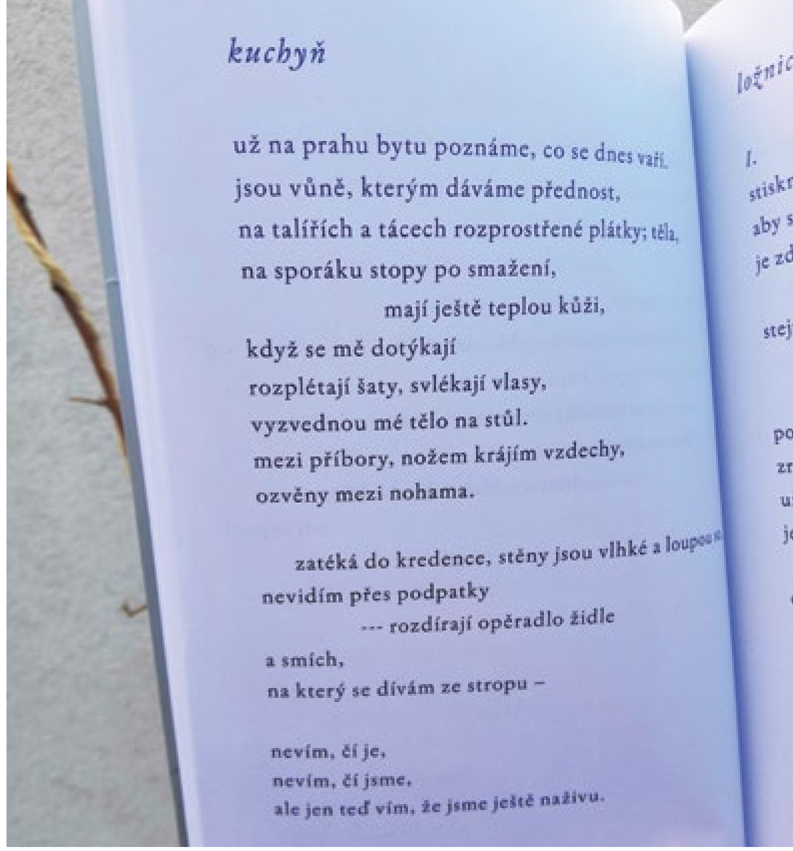

Ještě bych napsal o té odtrženosti od života a tím zároveň vytvořené svobodě textu. Já například mám velmi specifické autorské ego, vypravěče textu, který sice mystifikuje, ale pořád se textu chytá jak stéblo. Jak falický symbol stébla, který zachraňuje tonoucího. Je to hra, která se nepřejí, ale zároveň nenechá celé to divadlo odplout do neznáma. A to se Kláře velmi dobře daří. Její život a možné zážitky, nic takového vůbec nemusí existovat, aby to byla poezie o velké síle a rozmachu. Za jednou z básní si domýšlím sex v kuchyni. Někdo jiný si tam může domýšlet třeba zápach večeře u nějakých příbuzných. A je úplně jedno, jestli někdo něco takového zažil nebo třeba nezažil. Vlastně mě tahle kniha poezie hodně vzdělala. Pro krásu slov, pro jejich radostný soulad, jsem si přestal ten sex v kuchyni dokonce představovat. Lou Reed má hloupou písničku o sexu v obýváku, má ale i tu hezkou, jmenuje se myslím Perfect day. Ten bych chtěl popřát Kláře i nám všem bojovníkům za duševní zdraví, které je smrtí, které je tím, čemu říkají Angličané dead-end. Buďme radši nemocní, pokud to znamená něco prozkoumat, něco si dovolit. A dovolme si navzájem vytvářet svět, který tu ještě nebyl.

TOMÁŠ VANĚK

UMĚNÍ

VŠECHNY DOSTUPNÉ PRÁCE SE MI JEVILY JAKO OTROCTVÍ

Interview s britským fraktálovým umělcem **Otto Magusem**, který odvrhnul všechny předepsané recepty na život a magicky přetvořil celé své bytí pod nadvládou umění.

Kde vnímáte středobod své tvorby? Je to digitální umění, nebo jsou to malby?

Dříve jsem maloval, před mnoha lety, ale nyní je to rozhodně digitální umění. Přesněji řečeno, fraktálové umění.

Co jsou to vlastně fraktály?

O jejich definici nepanuje shoda. Řekl bych, že jde teoreticky vzato o nekonečné geometrické formace, které se neustále vyznačují určitou podobností sobě samým (podobné vzorce ve stále menším a menším měřítku). Je možné vytvořit nepravidelné vzorce, které se podobají organickým formám nebo fantaskním krajinám. Fraktály je možné vytvářet ve fraktálovém softwaru a mohou být uměleckým médiem. Fraktáloví umělci je používají podobným způsobem, jakým malíři nakládají s barvou a sochaři používají kámen, bronz nebo něco takového.

S ohledem na vaše digitální umění, mohl byste našim čtenářům přiblížit, jak vypadá samotný proces tvorby?

Prolínám vícero vrstev, z nichž každá je zabarvená různou texturou. Pro mě je zdrojem umění nevědomá mysl. Pracuji intuitivně a/nebo experimentálně. Nevím dopředu, jak bude výsledný obraz vypadat. Jako analogii k této tvorbě často zmiňuju free jazz. Ve své nejčistší formě je tato hudba zcela improvizovaná. Hudebníci mají značné schopnosti a přesně vědí, co dělají, nic však dopředu neplánují. Vše vzniká spontánně v dané chvíli. Způsob, kterým vytvářím své umění, je velmi podobný. Obrazy vzlínají z hlubin nevědomí. Témata a myšlenky, které jsou ve fázi zrodu, se tak vynášejí na světlo.

Po dokončení obrazu uvažuju o jeho názvu. Ten se někdy vztahuje k myšlenkám, která povstaly v samotném procesu tvorby. Jindy používám různé techniky volných asociací nebo výstřižky, cut-up. Občas používám svůj vlastní jazyk, mágův jazyk. Nakolik jsem si vědom, je to jediný jazyk, ve kterém nemají slova žádné fixní významy. Naučit se takový jazyk je ze všeho nejjednodušší, ale zároveň nejsložitější.

Jak se cítíte, když dílo dokončíte?

Euforicky. Je to vrcholný zážitek. Stejně jako když publikuju dílo na webu.

Jak vnímáte to, že k vašemu umění přispívají počítače?

Ptám se na to i z osobních důvodů, protože pracuju s programem GIMP a velmi při tom respektuju náhodu.

Počítačové programy jsou pro to, co dělám, naprosto zásadní. Denně používám Ultra Fractal k vytvoření fraktálů, plus Photoshop k vyladění a editování obrazu (Gimp se tak dá také použít). Je spousta věcí, které digitálně udělat jdou, ale kterých není možné docílit tradičními prostředky (což platí pochopitelně i naopak).

Tohle číslo má jako své téma magické myšlení. A vy tvoříte pod jménem Otto Magus. Co pro vás znamená magie?

Pro mě je magie využitím Vůle k tomu, aby řídila běh mého života. Kupříkladu Otto Magus není jménem, které mi dali rodiče. Změnil jsem si jméno zákonnou cestou a byl to magický akt. Mág existuje v odlišné duševní skutečnosti. Jeho duševní krajina nepodléhá běžnému konsensu. Je formou neurodivergence. Když přemýšlím, často uvažuju astrologicky. Astrologii považuju za symbolický jazyk, který je v magii krásně uplatnitelný. V astrologii reprezentuje magii planeta Uran. A ta mimo jiné symbolizuje odklon od normy.

Má magie nějaké specifické pole působnosti?

Magie znamená pro různé lidi velmi různé věci. A já zaujímám holistický postoj. Všechnu svou energii soustředím na vytváření umění. Jiné oblasti proto pro mě nejsou tak úplně oblastmi, vnímám je spíš jako podpůrný aspekt umění. Celý můj život je tímto proměněn.

Praktikujete nějaké rituály, nebo je celý život svého druhu rituálem?

Celý život je rituálem. Můj celý život je přizpůsoben tomu, abych mohl být umělecky činný. Takže umění je pro mě také těžištěm magie. Občas jsem zkoušel i jiné přístupy, ale nebylo to ono.

Jakým způsobem je běh vašeho života utvářen vůlí? Jakou má tato vůle povahu?

Tato vůle se v mém životě podobá ideji Skutečné Vůle, se kterou přišel Aleister Crowley. Když jsem byl mladý, rodiče, přátelé a učitelé očekávali, že budu následovat určité životní schéma. Najít si práci, abych vydělával peníze, oženit se a mít děti. Řídit auto a sledovat televizi.

»

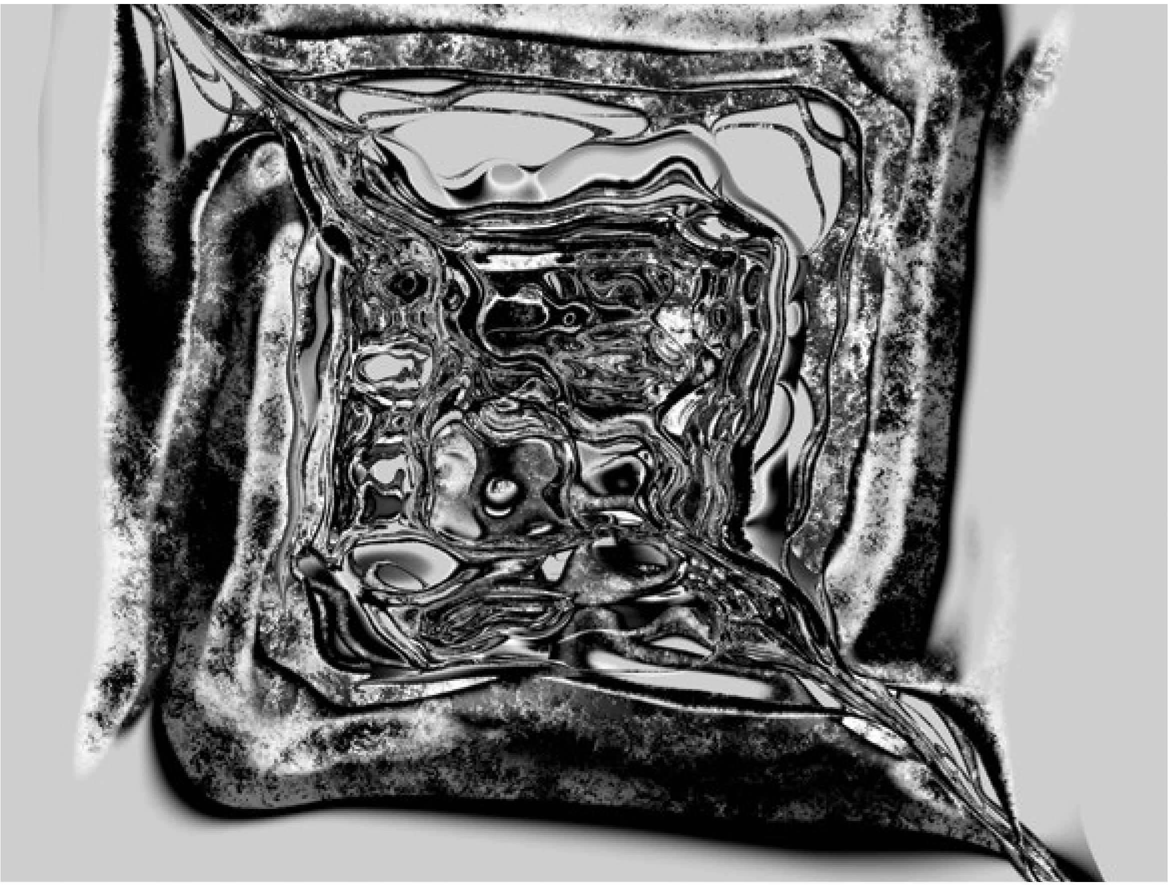

OTTO MAGUS MAGIC SQUARE

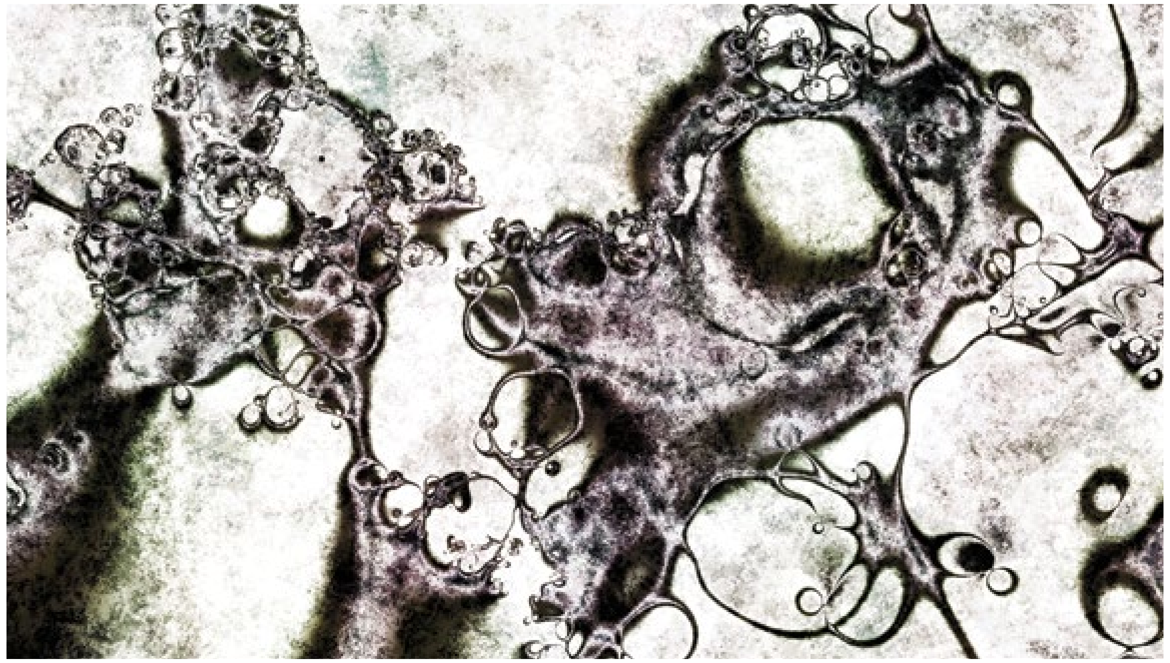

OTTO MAGUS *SCRIPT 3*

OTTO MAGUS *THE BONES OF A CRESTED POLECAT*

Nic z toho mě nelákalo, ale tehdy se zdálo, že není jiná možnost. A tak jsem si našel práci v kanceláři. Brzy mi došlo, že pro mě ta práce nic neznamená, a také s ostatními lidmi jsem neměl téměř nic společného. Nenásledoval jsem svou skutečnou vůli. A tak jsem práci opustil, a pokusil se najít něco smysluplného. Nakonec jsem objevil umění, nebo spíš umění objevilo mě. Má představa vůle není „svobodnou vůlí“, kterou vyznávají různá náboženství. Od počátku byla jen jediná věc, kterou jsem mohl v životě dělat, jen nějakou dobu trvalo, než jsem ji našel!

Viděl jsem váš profil na stránkách *outside in*. Co pro vás znamená být outsiderem v umění? A je pro vás společenské uznání vůbec nějak podstatné?

Být outsiderem znamená působit mimo obvyklé struktury a instituce. Prosekávat si cestu. Outsideři mezi umělci jsou většinou samouky a jsou poháněni vnitřními pohnutkami, spíše než hraním běžných karierních her.

Byl bych určitě rád za více společenského uznání. Už kvůli svému umění, aby se dostalo k více lidem a mohlo se s nimi propojit ať už emočně nebo konceptuálně. Jenže jsem trochu zvláštní člověk a mé umění to nutně také vyjadřuje. A většina lidí, už z definice, není tak zvláštních. Takže se jim mé umění zřejmě nelíbí. Z toho vyplývá, že publikum bude ve svém množství asi nějak omezené, snad je ale pořád někde dost lidí, kteří oceňují to, co dělám.

Kdo jsou vaši oblíbení umělci minulých dob, ať už vzhledem k jejich dílu, nebo vzhledem k jejich osudu?

Mně se většinou líbí umění, které můžeme nazvat jako surrealistické nebo expresionistické, ale je to individuální. Mám rád mnoho umělců a tady jsou někteří z nich: Victor Brauner, Paul Klee, Anselm Kiefer, Roberto Matta, Leonora Carrington, Don Van Vliet, Patrick Woodroffe, Ernst Fuchs, Jean Dubuffet, Dorothea Tanning, Claus Castenskiold, Cal Schenkel, Rosaleen Norton, Gustave Moreau, Paul Laffoley, Wolgang Paalen, Wassily Kandinsky, Odilon Redon, Alan Davie.

Líbí se vám například geometrie nebo vůbec abstraktní umění?

Zbožňuju abstraktní umění, a většina z toho, co dělám, je do té či oné míry abstraktní.

Vidím ve vašem umění úplné mikro/makrokosmy. Jsou odrazem vaší duše?

Podle mě je idea duše trochu problematická. Nejsem si jistý, co to je a jestli nějakou duši mám. Ale pokud ano, pravděpodobně se v mém umění odráží.

Mohl byste vybrat jedno nebo dvě z vašich digitálních děl a něco o nich přímo říct?

"Magic Square" (Magický čtverec)
Jedná se o okultní diagram.

Mně to připomíná kočičí hlavu. Ovšem velmi složitou. Jakoby tam plynula nějaká energie jednou z diagonál. Dva rohy jsou pevné a uzavřené, dva otevřené a živoucí. Věříte na život v neživých věcech?

Existuje filosofie animismu, v jejímž rámci se věří, že má vše svou duchovní esenci, ať už je to životné nebo ne. Nevím, jestli to tak doslova je, ale dívat se na svět tímto způsobem má myslím za určitých okolností velký význam. Někdy animismu věřím, jindy méně.

"The Bones of a Crested Polecat"
(Kosti tchoře chocholatého)
Chocholatý tchoř je imaginárním zvířetem.

Je to zvíře ještě naživu? A pokud ano, čím se živí?

To zvíře v mých představách žije. Nedaleko jeskyně, kde přebývám, je doupě chocholatých tchořů. Povětšinou se jedná o býložravce, obzvlášť si pochutnávají na listech pampelišky. Někdy je krmím pizzou, a ta jim také velmi chutná. Hodně lidí věří, že komunikují telepaticky. Možná to tak skutečně je, protože když dám jednomu z nich pizzu, ostatní rychle přiběhnou.

O co se ještě zajímáte kromě umění?

Zajímám se o oblasti, které generují umělecká témata. O filosofii, okultismus, magii nebo astrologii. Čtu science fiction a fantasy.

Jelikož jsou mezi námi čtenáři science fiction a fantasy, zeptal bych se také, jací jsou vaši oblíbení autoři.

Bez určení pořadí: Philip K. Dick, William S. Burroughs, Alan Moore, Neal Stephenson, H. P. Lovecraft, Thomas M. Disch, Robert Anton Wilson, Franz Kafka, Robert Silverberg, William Gibson, Brian Aldiss, Arthur Machen, Algernon Blackwood. A mnozí další. Teď čtu zrovna soubor krátkých povídek od různých autorů.

Mohl byste v krátkosti říct, odkud jste, kolik je vám let a podobně?

Je mi 63 a žiju v Anglii, v Southamptonu. Je pro mě podstatné každý den tvořit. V mládí jsem byl ztracený a měl jsem silné deprese. Všechny dostupné práce se mi jevily jako otroctví. Nemohl jsem tak žít. Pak jsem zjistil, že potřebuju být umělcem. Depresi nyní považuju za učitelku a průvodce.

Kdybyste si mohl vybrat mezi krásou, pravdou, humorem, harmonií, intenzitou a hloubkou, které tři vlastnosti byste si vybral, aby popisovaly vaše umění.

Rozhodně směřuju k hloubce a pracuju velmi intenzivně. O harmonii také usiluju. Doufám, že učiním svět lepším místem k životu. Samozřejmě jsou i lidé, kteří nechtějí, aby byl svět lepší, těm pak připadám disharmonický.

Humoru občas využívám v názvu děl, která sama o sobě ale beru smrtelně vážně.

Děkuji za interview a za možnost publikovat tyhle úžasné obrazy. Doufám, že si čtenáři najdou cestu jak k dalším vašim uměleckým dílům na internetu, tak, což je ještě důležitější, k jejich vlastní obrazotvornosti a svobodě.

A já velmi děkuju za to, že jste mě do tohoto čísla zařadili. Velmi si toho cením.

TOMÁŠ VANĚK

www.deviantart.com/**ottomagusdigitalart**

UMĚNÍ

OTTO MAGUS *YELLOWSKIN POUCH*

ROZHOVOR
S MARKEM KREJČÍKEM (1976)
O ŽIVOTĚ S UMĚNÍM

*Maluju to, co mě **uhrane***

UMĚNÍ

Jaké techniky tvoření a jakou inspiraci používáš?

Maluju jen to, co mě znenadání uhrane, co potom nosím nějakou dobu v hlavě a nejde na to zapomenout. Většinou to vidím už v konkrétním médiu. Může to být klasická malba, koláž, objekt, krátké video, útržek textu, nebo báseň. Někdy taky nevím jak na to, protože se nabízí spousta možností, které se dají navíc mezi sebou různě kombinovat. V takovém případě si musím nastavit mantinely a do nich se vejít. Zpravidla jde o obyčejné náměty, ale snažím se je uchopit trochu jinak. Vzhledem k tomu, že se malováním neživím, nemusím se upínat k nějakému rozpoznatelnému stylu a námětům. Jen pro představu, moje výstavy mají názvy jako třeba „Dny ve dnech", „V horizontu", „Na kole přes pole", „Nevím ale nevadí"...

Co znamenají tvé obrazy a tvé tvoření pro tvé okolí?

Kdysi jsem začínal krajinomalbou a vystavoval na našem obecním úřadu. Výstava měla dobré ohlasy a dost obrazů se prodalo. Dnes už by to bylo složitější. To, že se pokouším výtvarnými prostředky něco zaznamenat je pro moje okolí celkem bezvýznamné. V rodině se žádný umělec nevyskytoval, nikdo se nezajímal o filozofii, ani o literaturu. Žiji na vsi, kde je umění někde na dvacáté koleji. Ale že něco takového dělám, ví hodně lidí, účastním se různých skupinových i samostatných výstav v okolí a některé své věci dávám na sociální sítě. Občas se někdo zeptá podobně jako ty. Lidem, kteří jsou z trochu jiného těsta, nebo kamarádům ze sportovního prostředí, se to vysvětluje hůře.

Co znamenají tvé obrazy pro tebe?

Pro mě samotného jsou vlastní obrazy zakonzervované vzpomínky na takřka posvátné okamžiky, ale také na nezdary a trápení. Proto je mnoho z nich několikrát přemalováno, takže ta konzervace tam probíhá i fyzicky. Díky jednotlivým obrazům si dokážu celkem detailně vybavit moje tehdejší rozpoložení, myšlenky a náladu vůbec. Mám to tak i u básní. Na kteroukoliv položím prst, vidím znovu přesně tu chvíli vzniku, třeba jak sedím v kuchyni, zírám oknem do noci a zapisuju, nebo jedu na kole a projíždím konkrétním místem, kde do mě něco přelezlo, nebo jak hrabu listí a celou tu scenérii s atmosférou, světlem a vůní. Určitě nejsem sám, kdo to takhle má. Nevím, jestli to k něčemu je, ale minimálně to člověka kultivuje.

Jak se slučuje tvé tvoření s tvým každodenním životem? Co děláš, když netvoříš?

Nejsem typ, který musí každý den něco kreslit nebo zapisovat, ale zůstávám neustále ve střehu, i když nemaluju. Jak v každodenním kolotoči pracovních povinností, tak při sportu, na zahradě, na rodinném výletě, prostě kdekoliv. Inspirace mě pronásleduje a často věci nalézám už hotové. Tvar stromu, nápis na zdi psaný pod tíhou osudu, světlo v krajině, které rozpoutá řetězec asociací. Například jednou, při koupání v řece ke mně připlaval kus prožraného hliníkového plechu. Pohupoval se na vlnkách v poledním slunci - ten pohled nikdy nezapomenu. Musel jsem tím kusem plechu doplnit jednu výstavu, ale ten prvotní nepřenositelný moment se samozřejmě vytratil. To puzení, být v tom stavu, kdy chce něco vznikat, je někdy až otravné, ale naučil jsem se to ovládat. Když nevím, jak to zpracovat, nebo na malování prostě není čas, tak to vyběhám, vyjezdím na kole, spálím v kaloriích při fyzické práci. Tím pádem převážnou část roku tvořím jen virtuálně a pro sebe, ekologicky, bez odpadu. Jedno pohání druhé, takové životní perpetum mobile. Ruský avantgardní malíř Kazimir Malevič tvrdil, že Bůh je jen myšlenka na dokonalost. Mohlo by to tak být spíš s tím uměním, je pro mě otázkou osobního nastavení, které dělá člověka činným a šťastným. Je to hra, díky níž se dá nakouknout za oponu viditelného světa.

KATEŘINA MÁLKOVÁ

MAREK KREJČÍK *DUŠIČKY*
(akryl na plátně 80x60cm)

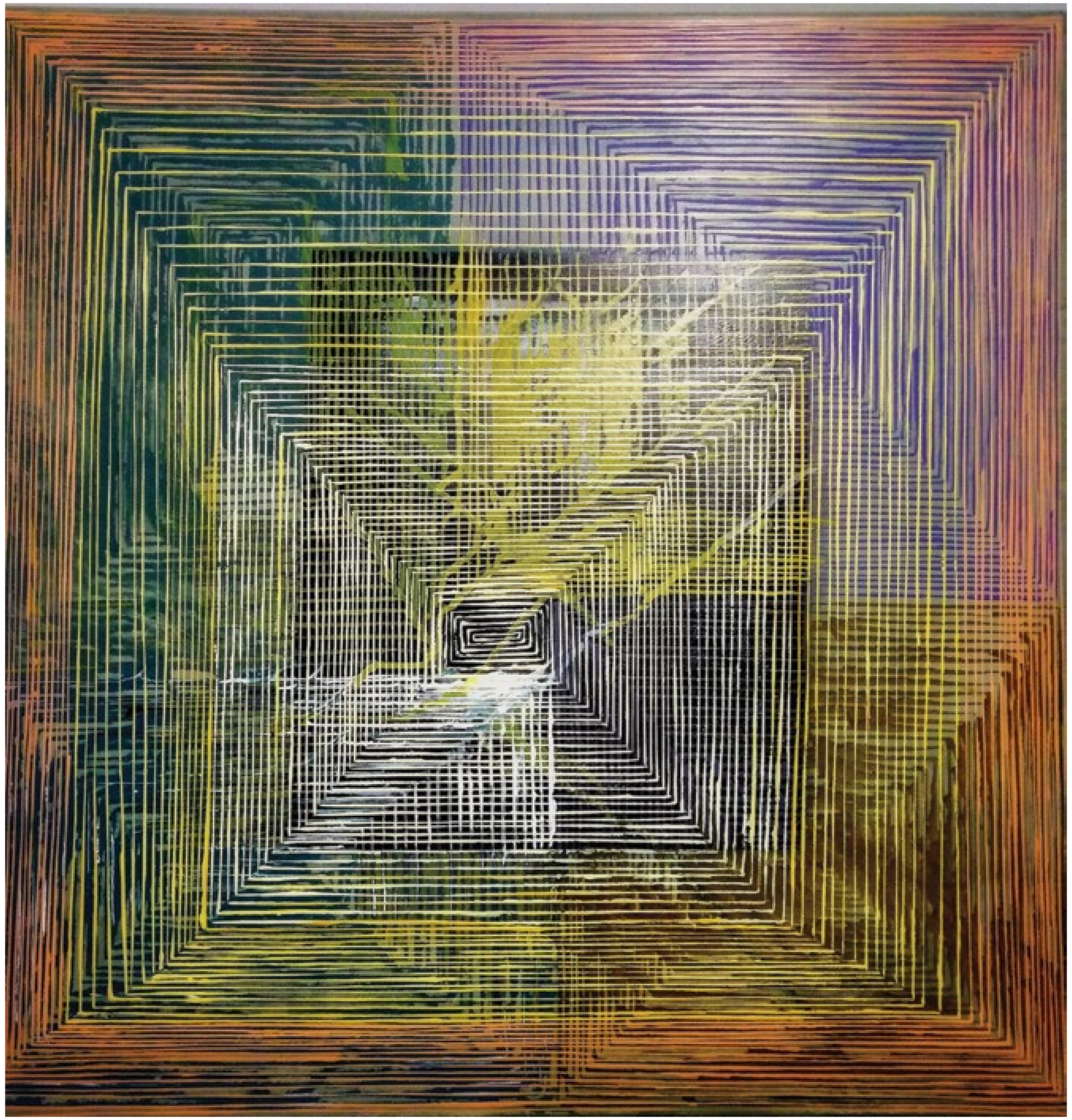

MAREK KREJČÍK *PAVUČINA*
(akryl na plátně 100x100cm)

Jmenuji se

HOLLY WARREN

Jsem chaos. Noční můra. Z mládí do dospělosti jsem šla velmi osaměle. Na Zemi už se zdržuju 27 let. Pomoc je daleko a je jí málo. Rodina pro mě vždy byla pochroumanou myšlenkou. Jediným přítelem, kterého v životě mám, je má sestra. Je mým jediným pokrevním sourozencem. Podobně jako já, má zničený život.

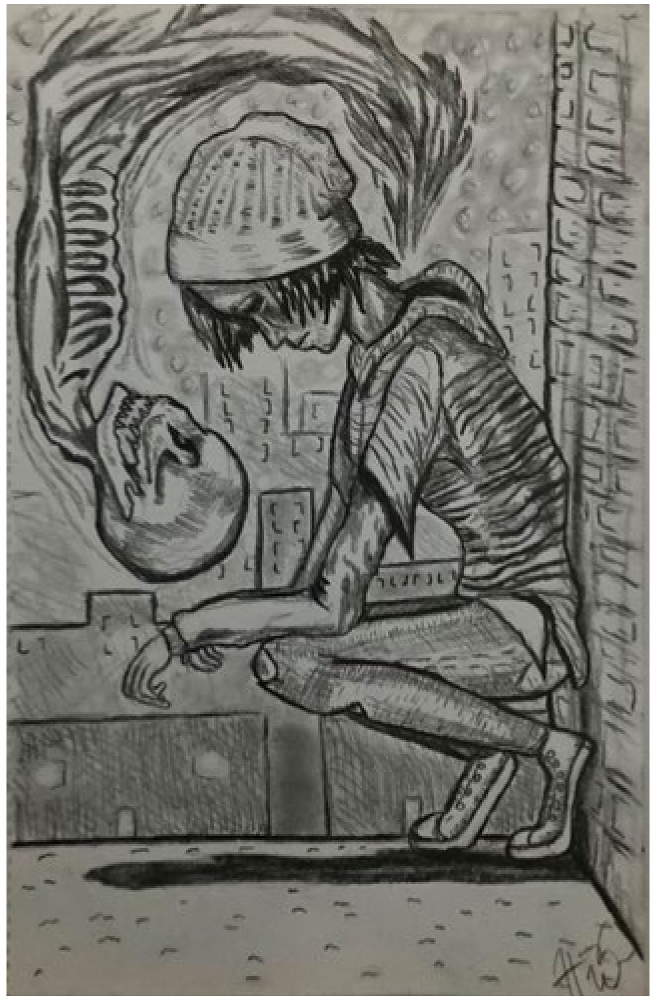

Opravdové přátelství pro mě vždy bylo složité, nevěděla jsem, jak ho ve světě získat. Sním o velkých věcech, ale nedaří se mi je proměnit v to, čím bych chtěla být. Vždycky jsem chtěla být tou změnou, kterou bych ráda viděla. Chtěla jsem být pro druhé věrným přítelem, věrným přítelem, kterého jsem nikdy neměla. Chci být pečující matkou. Pečující matkou, kterou jsem nikdy nepoznala.

Bolest je těžká. A zátěž se nijak nesnižuje. Zjistila jsem, že spousta lidí si libuje v tom, že slibují pomoc velkodušnými slovy. Tato kázaní jsou ale často nesmyslná. Je bohužel jen přirozené něco slíbit a pak to nedodržet.

Život mě naučil, že jeho zákonem je nesmlouvavost. Co je, to musí být. Naučila jsem se žít s tíhou špatných vzpomínek a mimo společnost přátel. Umění utěšuje ty, kdo jsou rozjitřeni. Já jsem rozjitřená, ale díky umění je mi lépe.

Nikdy jsem se umění nevěnovala ve škole. Nikdy jsem neměla žádné lekce umění, kromě těch povinných v rámci školní docházky. Tradiční formě umění se věnuju už celé roky. Ve škole jsem si čmárala a často mi bylo vytýkáno, že jsem nerozumná a nedávám pozor. Bylo mi to jedno a kreslila jsem si dál. Umění zaplnilo propast prázdnoty, která se ve mně rozevřela. I když se na mě snášela spousta potupných slov nebo naopak chvály, nijak mi to nezabránilo v tom, abych se soustředila ve chvílích, kdy se tužka dotkla papíru. Svět kolem se rozpustil, zatímco jsem si čmárala. A to jsem vůbec nevěděla, že budou po letech tyto mé „bláznivé" čmáranice považovány za krásné, znepokojivé anebo dojemné.

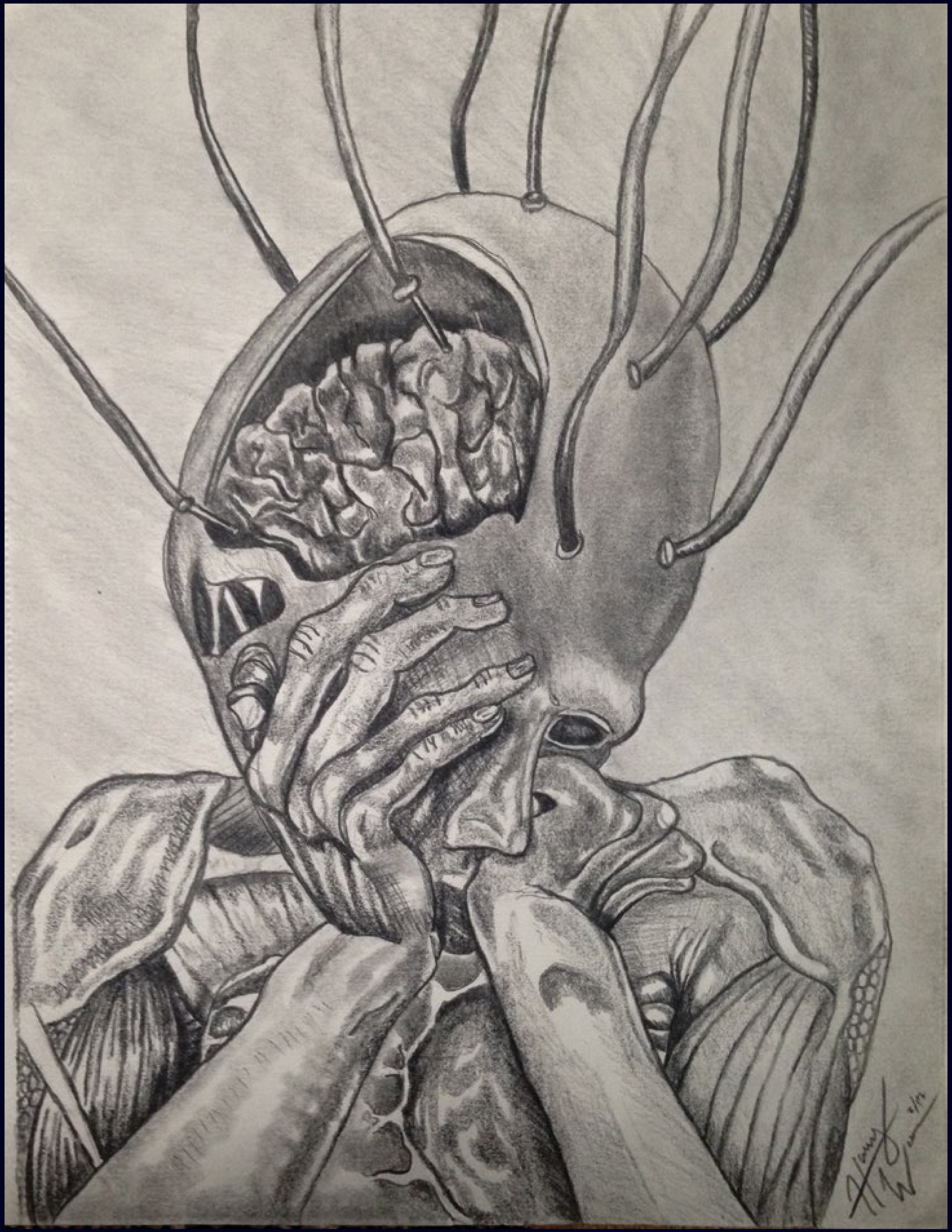

Co se týče míst tohoto světa, narodila jsem se do malého a skromného města v Utahu. To město je jak malý rybník, když ho člověk srovná s mořem měst, které zalidňují Spojené státy. Město, kde žiju, je zvláštní a dobře by mohlo být bulvárem v tísnivém údolí. Hned vedle města je proslulý paranormální ranč, kterému se říká ranč Skinwalker. Vevnitř jsem nikdy nebyla, ale přišla jsem až k němu. Ranč má hodně silnou ostrahu a nejspíš se tam odehrávají nějaké paranormální výzkumy.

Prošla jsem si mnoha dobrodružstvími na různých místech světa. Ale nikdy jsem nebyla na tak podivném místě, jako je mé malé město v Utahu. Lidé tu mají silné náboženské přesvědčení. Ale já jsem se nikdy žádných náboženských ceremonií neúčastnila. V Utahu se klidně může stát, že když se nemáte k náboženství, považují vás za vyvrhele nebo psance. Už dávno jsem se s touhle pozicí smířila. Nejsem proti lidem, kteří věří nebo praktikují náboženství, ale není to nic pro mě. Každému to, co mu je určeno, to je mé vyznání víry. Zápasy, které vedu sama se sebou na okraji, mě z nějakého důvodu udržely ve městě. Nejsem schopná ho opustit a žít někde jinde. Možná je to strach, který mi brání tohle místo opustit.

HOLLY WARREN

KRESBY ***HOLLY WARREN***

NÁŠ ČLOVĚK

JAKUB HERZÁN

Pacienti s duální diagnózou nebo závislostí to mají těžší. A ta práce také o to těžší je. Nebavím se s nimi jen o tom, co se s nima děje, ale také co bude po tom propuštění – co pomohlo mně, co může pomoci jim. Práce s normálním duševním onemocněním je teď a tady a bude líp, ale se závislostí jde také o tu budoucnost.

PO: Už více jak rok pracuješ jako peer konzultant. Co tě na práci baví a co tě naopak štve?

JH: Mě na práci peer konzultanta baví naprosto všechno, nejvíc mám rád práci s lidmi – vždycky jsem rád pomáhal lidem a zejména když vidím, že to někomu může pomoct, že mi poděkuje za rozhovor, tak to mě baví nejvíc. Mám rád atmosféru toho pracoviště. Já jsem si sám prošel několika léčbami a vlastně nemocnici znám jako pacient a strašně mě baví tu nemocnici poznávat jako zaměstnanec. Na práci peera mě naplňuje nejvíce předávání naděje, to je hrozně fantastický.

PO: Takže tě vůbec nic neštve?

JH: Mě asi úplně nic neštve. Možná mě někdy štve, když mi pacient záměrně lže nebo lže sám sobě a já to vidím. A mě to vlastně úplně neštve, je mi to spíš líto. Protože vím, že v tuhle chvíli ten pacient nechce úplně pomoct a mě mrzí, že mu tu pomoc nemůžu dát.

PO: Co podle tebe dělá dobrého peera? Jaké vlastnosti a schopnosti by měl takový člověk mít?

JH: Sto procentně by měl mít nějaké zkušenosti, čím větší zkušenosti tím lepší – ať je to klasický duševní onemocnění – deprese, úzkosti, bipolární porucha, schizofrenie, u mě závislost. Čím větší zkušenosti jsou, tím víc jich může předat. Tím větší záběr bude mít o čem se s tím klientem může bavit. Tím víc bude mít společných bodů, o nichž se budou moct bavit. Druhá věc je komunikace – peer by měl být komunikativní, aby ty zkušenosti uměl správně předat. Ale podle mě je nejdůležitější emoční složka. Peer konzultant by měl mít alespoň nějaký emoční IQ, aby se dokázal vcítit, napojit, aby to nesekal roboticky, ale opravdu jako člověk, jako partner s partnerem.

PO: Co bys poradil někomu, kdo se chce stát peerem?

JH: Aby si to dvakrát rozmyslel (smích). Já když jsem přemýšlel o práci peera (mně to doporučovali doktoři a terapeuti a mě to strašně nadchlo), jediný co jsem věděl bylo, že můžu někomu pomoct a to bylo všechno. Pak jsem šel na kurz a byl jsem překvapený, co všechno to obnáší. Já bych doporučil každýmu, ať si o tom co nejvíc nastuduje, ať se co nejvíc ptá, ať si klidně domluví nějakou stáž – aby věděl, jestli na to má nebo nemá. Hodně často ty i já slýcháváme, jak nějaký klient nebo pacient se nás ptá, že by chtěl být peer. Je to velmi častý. Ale ne každý to může dělat. Stejně jako ne každý může být chirurg, inženýr, nebo peer. Člověk by měl vědět, jestli na to má vlohy.

PO: Vím, že máš zkušenosti s individuálama na dvou odděleních a že máš zkušenost se skupinami. Jak se ta práce liší a co v poslední době děláš radši?

JH: Od začátku jsem dělal individuální pohovory a to mě hrozně baví doteď. Je to 90 procent mé práce. Skupiny jsem dělal s kolegou Zdeňkem Císařem a můžu upřímně říct, že jsem se ze začátku trochu bál, ale bylo to fantastický. Nechci říct, že jsem nějaký super peer, ale šlo mi to samo, bylo to hrozně interaktivní. Slyšíš tam víc názorů, příběhů – ta interakce mezi pacientama je fantastická. Na svém oddělení jsem byl členem edukativní skupiny. Teď bych tuhle aktivitu rád nějak obnovil, ale hlavně dělám individuály.

PO: Tvůj příběh je hlavně o závislosti. Já jsem tě vždycky bral za odborníka v téhle sféře. Jakým způsobem se liší práce s těmahle lidma od lidí s jiným duševním onemocněním?

JH: To je přesně ta otázka, které jsem se bál. To je otázka, o které by se dalo strašně moc bavit a hodně se v ní zamotat. Já to teda vezmu ze své zkušenosti, protože na oddělení 23 pracuju s lidma, co mají jak normální onemocnění, tak jsou duální. To je teď takový fenomén – závislost plus duševní onemocnění. Člověk, který není závislý a stane se mu něco z oblasti duševního zdraví – propadne úzkostem, depresím, psychózám a tak dál, já se potkávám s lidma, co přichází ve špatném stavu. A je na nich vidět po dvou třech týdnech, co se jim nastaví medikace a oni se uklidní a ukotví zpátky v realitě – například nemají hlasy, vidiny. Po těch dvou třech týdnech vidíš ohromnou změnu a ty pacienti mohou být propuštěni. A jak to slýchávám od doktorů, tak dokud budou dodržovat medikaci, budou držet psychohygienu, spánkovou hygienu – tak je velká pravděpodobnost, že se nějakou dobu nebo vůbec do nemocnice nevrátí. U duálních a závislých pacientů je větší problém – také přichází ve špatném stavu, také v depresích a úzkostech a co se po těch třech týdnech stabilizují, tak taky mohou být propuštěni a jsou propuštěni, ale ta pravděpodobnost, že se vrátí zpátky je mnohem větší. Protože závislost je boj na celý život – děláš všechno, jak máš – psychohygiena, spánková hygiena a medikace – přesto všechno ta závislost vystrčí růžky a je velká šance, že se pacient vrátí a také se to stává. Podle mého názoru se závislí pacienti vrací mnohem častěji do nemocnice. Vidím to přesně v Bohnicích. Zažil jsem pacienty, co neměli závislost a odešli a je to přes rok, co jsem je neviděl. A pak jsou tam pacienti se závislostí nebo duální diagnózou, co jsem viděl třikrát nebo čtyřikrát.

Člověk se závislostí nejenom musí dodržovat medikaci, ale také musí něco změnit. To něco znamená něco venku – nemůže se vrátit do života, který žil, musí změnit něco v životě. Minimálně změnit alespoň něco. Pacienti s duální diagnózou nebo závislostí to mají těžší. A ta práce také o to těžší je. Nebavím se s nimi jen o tom, co se s nima děje, ale také co bude po tom propuštění – co pomohlo mně, co může pomoci jim. Práce s normálním duševním onemocněním je teď a tady a bude líp, ale se závislostí jde také o tu budoucnost. V tom je ta práce těžší.

PO: A je rozdíl v přístupu k závislým pacientům v rámci toho, jak vedeš ten individuál?

JH: (smích) To je otázka od peera pro peera. Já ten přístup mám jiný. Nutno říct, že s pacientama, co nemají závislost nebo duální diagnózu pracuji minimálně, ale pracuji. A to tak, že je vyslechnu a snažím se je uklidnit, dát jim naději. Je to třeba první kontakt s psychiatrickým zařízením. Tak se jim snažím říct, že se ve finále tak moc neděje, že když budou dodržovat nějaké věci, tak po dvou třech týdnech bude dobře a ono to tak bývá. Přístup k těm závislým pacientům nebo s duální diagnózou ze začátku, třeba první dvě sezení mám podobný – bude dobře, potřebují se uklidnit a poslouchám, co mi říkaj. Já jsem s tou závislostí bojoval pět let. Měl jsem čtyři hospitalizace jenom v Bohnicích, deset hospitalizací na detoxu na Karlově náměstí. Sám jsem použil stovky výmluv, lží a manipulací, a já jsem jim věřil. Ne že bych byl lhář, já jsem jim sám věřil. A ještě víc manipulací a lží jsem slyšel od ostatních pacientů. Neexistuje směr, kterým by mě závislý člověk mohl obalamutit, donutit, abych věřil nesmyslné věci, kterou bere jako pravdu. Na tom sezení se tomu pacientovi zkouším v klidu vysvětlit, že oukej, ale takhle to úplně není. A pokud to na mě zkouší podruhý potřetí, užívám razantnější přístup v tom směru, že se tomu člověku snažím vysvětlit, že ačkoliv nežiju jeho život, mohu mu předpovědět budoucnost. Závislost je jenom jedna a všichni začínají a končí jen v jednom bodě. Dávám nejtvrdší zrcadlo, které mu mohu dát. Protože tomu pacientovi jde o život, fyzický a sociální, o práci, o přítele nebo přítelkyni, o důvěru, o děti a tak dál. A čím dřív si člověk uvědomí, že je ve velkém průšvihu, protože závislost je velký průšvih – čím dřív si přestane něco nalhávat, tím větší šance, že se z toho dostane. Tam je ten jiný přístup.

PO: Slyšel jsem, že se pouštíš do lektorování. Bude to pro tebe hračka nebo výzva?

JH: Výzva to určitě bude, ale nemyslím, že to bude takový problém, protože vycházím ze svých zkušeností. Jde přímo o lektorování modelu CARe, ještě je to v jednání a průběhu, ale mělo by to dopadnout dobře. Problém v tom nevidím, ale ten problém třeba nějaký přijde.

PO: Ještě mě napadá. Mluvil jsi na Mezi ploty. Baví tě to, tento způsob sebeprezentace a povídání o svém příběhu?

JH: Ono nejde o to, zda mě to baví. Jde o to, zda mi to vadí nebo nevadí. Mně to nevadí a peer konzultant by měl být otevřený. Jsou určité věci, o kterých nemluvíme, abychom se chránili, ale já takových věcí moc nemám. Pacientům říkám ty nejhorší věci a tím pádem k sobě spíše přilnem. Mě to i baví, protože to dělám s tím, že pokud to pomůže třeba jedinému člověku, tak to stojí za to.

PO: Děláš toho strašně moc. Mimo práci peera vedeš klub *Na průhonu*, který patří Boně. Můžeš mi o této práci něco říct?

JH: Nutno říct, že jsem v Boně Na průhonu začínal. Totiž když jsem dělal ten první kurz peer konzultanta, tak tam byl lektor Petr Vítek, který vedl volnočasový klub Bona. Nabídl mi tam práci. Spočívala v tom, že jsem ze začátku chodil za vámi do peer klubu v Bohnicích a odtud jsem se stal zaměstnancem Bohnic – na oddělení 4 a 23. Momentálně už to je tak, že jsem Petra Vítka nahradil – sám mi navrhl tento post. Moje práce spočívá v tom, že kontroluju chod Klubovny – co by třeba mohla přinést klientům. Také se starám o lidi, co tam pracujou. Je to spíš manažerský typ práce. A mě baví ta odlišnost a trochu mě to vrací i do minulosti, protože jsem dřív pracoval jako šéfeditor a to byla také manažerská práce, takže mi to připomíná tu minulost a tak nějak se snažím obnovit ty vlastnosti a jiné styly práce než je to peerství.

PO: A co děláš, abys zvládl všechnu tu práci? Je to nějaká psychohygiena, co tě drží na nohou?

JH: Já mám těďka čerstvě přítelkyni, co mi dává psychicky dost zabrat, svou inteligenci totiž využívá zejména k ponoukání a zlobení mé osoby a to mě zaměstnává natolik, že když přijdu domů, tak nemyslím na nic jinýho (smích). Zlobí mě opravdu kvalitně, to je moje psychohygiena.

PO: A co budoucnost?

JH: Můj sen je stát se terapeutem. Podal jsem si přihlášku na psychodynamický výcvik a teď čekám, až se mi ozvou a pozvou mě na pohovor, který doufám, že dopadne dobře. Pokud ano, od roku 2022 bych mohl začít výcvik. Můj sen je mít vlastní ordinaci a myslím, že peerství je skvělý základ pro práci terapeuta.

PO: Děkuji za rozhovor.

PAVEL OULÍK

TVORBA

KDO JSEM

Jsem souborem atomů. Atomů toliko rozličných, až je těžko k uvěření, že drží pospolu.
Tvoří jeden celek, a přesto jako by byly rozprostřeny po celém světě.
Zavírám oči, vnímám se a nalézám se v impresionistických tazích Renoirovy rané tvorby.
Nalézám se v růži rudého odstínu.
Nalézám se v paprscích Patočkovy filosofie.
Nalézám se v dětském smíchu, v slzách beznaděje, v míze javoru.
Nalézám se v Čapkově laskavosti a v Sokratových omylech.
Nalézám se v tónech Dvořákových symfonií a v Zajíčkově kakofonii.
Nalézám se ve skromnosti kopretin a v majestátnosti gotiky.
Nalézám se ve střepech všedních dní.
Nalézám se v kofeinu instantní kávy.
Nalézám se ve vůni bazalky.
Nalézám se v opojnosti Martini.
Nalézám se v odvaze Simone de Beauvoir a v nedostatcích přátel Medvídka Pú.
Nalézám se v naivitě Malého prince a v ratiu Stephena Hawkinga.
Nalézám se v kaštanech melancholického podzimu a ve sněhových vločkách mrazivé zimy.
Nalézám se v preciznosti geometrických tvarů a v rytmech chaosu.
Nalézám se ve Franklově vytrvalosti a v odevzdanosti Oblomova.
Nalézám se v kyselosti citrónu a v bolesti otevřených ran.
Nalézám se ve Vivaldiho Čtveru ročních období.
Nalézám se v bezverší a v hudbě bez taktů.
Nalézám se ve sklíčenosti a v hloubce vrásek vtištěných ve tváři.
Nalézám se v každém okamžiku svého bytí.
Každým atomem.

ELIŠKA KVASNIČKOVÁ

O malování a cestách do vesmíru

Maluji již od dětství. Tvoření je mou neodmyslitelnou součástí. Je to něco, díky čemu jsem tím, kým jsem. Maluji vším a na všechno. Baví mne stříhat, lepit, šít, zdobit a tvořit. Tvořit cokoli a z čehokoli. Miluji být špinavá od barev. Každý můj byt se časem změní v ateliér.

Myslím, že již v brzkém dětství jsem si uvědomila, že ono tvoření je pro mne cesta. Cesta z toho všeho ven. Zjistila jsem, že když maluji, nemyslím. Nemyslím na nic. Na nic ze všech těch věcí, na které obvykle myslet musím. Celý svět se jakoby ztratí a přede mnou je najednou jen štětec a papír a barvy. Spousta barev, spousta možností. Občas dokonce zapomenu i na čas a prostor, Jako by se svět zastavil a byla zde jen ona přítomnost a svoboda. Dalo by se říct, že je to útěk, útěk od nemoci, starostí, bolesti, prázdnoty, reality, vzpomínek. Ale je to také cesta. Moje cesta do vesmíru, jehož jsem pánem. Vesmíru, ve kterém se alespoň na chvíli mohu cítit bezpečně a svobodně. Prostor, který mi nemůže nikdo vzít.

Můžou na mne křičet, můžou mi vyhrožovat, můžou mě dokonce i bít a tvrdit, že jsem k ničemu, podivná a jinačí, ale nemohou mi vzít mou fantazii. Můj vnitřní barevný svět. Tam je zkrátka nepustím. Nemohu, neb je to jediné místo, které mi zbylo. Jediný prostor, kde se cítím bezpečně a kde mohu svobodně vyjádřit kým jsem a jak se cítím.

Jako malá jsem se pod tíhou okolností snažila, aby věci, které vytvořím, byly líbivé. Aby nikdo nepoznal, jak mizerně mi je a jak moc pro mne ony obrázky znamenají, neb jsem měla strach, aby mi je nezakázali. Ale dnes, po mnoha letech nelehké práce na sobě samé, se mi pomalu, ale jistě daří nebát se a nestydět se za to, kým jsem. Nyní už zase začínám věřit, že nejsem špatně. Že mohu žít a být podle svých hodnot a představ. Že mohu malovat jak chci a co chci.

A tak ve dnech, kdy mne nemoc přemůže a je tady tma a bolest a úzkost a bezmoc a všechno to, co si ještě stále nesu sebou, se snažím vrátit na svou cestu, kterou jsem objevila již v dětství a která se mi již tolikrát osvědčila.

Tento obrázek je o tom, jak moc se cítím svázaná. Svázaná vším tím, co mi v době, kdy jsem se teprve utvářela a kdy jsem se snažila pochopit kým a proč tady jsem, tvrdili, že nejsem dobře. Svázaná bolestí, nepochopením, studem, samotou a strachem. Pod tíhou okolností, které mne formovaly, jsem si více než polovinu svého dosavadního života myslela, že jsem špatně. Že nejsem dobrý člověk. A být špatně není jednoduché, Ono to totiž bolí.

KATEŘINA OBŠILOVÁ

KRESBA **HOLLY WARREN**

NĚJAKÁ DROGA

Některý z těch léků, které do mě cpou, způsobuje, že se mi svět rozplývá. Všechno se nějak navzájem překrývá, všechno v mém mozku, co kdy existovalo, každá vzpomínka, skapává jako vosk ze svíčky, která taje. Pocit těžký jako vosk na hořící svíčce. Šílím z toho, jak dobře ten ponižující pocit znám. Všechno je sen ve snu ve snu a hrozná tíha. Tíha.

Přicházejí a odcházejí. Vědí vůbec, kdo jsem? Určitě vědí, že jsem člověk. Ale vědí také to, že jsem naživu?
Tvrdí, že mě léčí. Léčí mě z mé nemoci...

HOLLY WARREN

Jakub Zimerman

Text z 10. srpna

Vesmír je vlastně taková malá země, kde je možné mnohé. A proč malá? Souvisí to např. s tím, že vypadá podle svého a opakováním principu zrození a smrti má každý “svoji kotvu", kterou např. v přístavu stabilizuje svou loď, aby zůstala na místě a neodplula na otevřenou hladinu, tedy hloubku, někdy i daleko od břehu. Kotva prostě "stabilizuje", tedy “kotví”. Ale kotvit se dá i na “hluboké vodě” a kotva může doprovázet skrze svoji existenci i pozemní stavby, či vesmírné, kdy kotví ve více dimenzionální sféře a časoprostoru např. A umožňuje existenci a možná i "život". A má navíc i ten dar konečnosti minimálně na poli existence tohoto typu, tedy svůj ráz a po něm přichází nové a budoucí a z již "žitých" např. časově "zkušený", tedy už nějakou tu cestu životem za sebou mající např. Člověk, či mravenec, nebo sup atd... se vydávají na cestu, která je jim vlastní. Ale také lze překročit vrozené a vyvinout zcela nové, těžko polapitelné a pochopitelné vlastnosti týkající se vlastního světa, např. cestování časoprostorem skrze sílu myšlenky či stroje, kterým jsem se vydal já sám na svoje rozhodnutí. A riziko nového může být minimální, když si člověk dá práci a myšlenku, tedy např. nové tedy mé se zhmotní. A jak na to reaguji a jestli “nebourám” a jestli to má třeba i nějaký vyšší smysl např. korelovaného, tedy grafického, či božího formátu existence a např. psyché, tedy duše či mysli jsoucného a samozřejmě i různé to tělo, které odpovídá svému vývoji a není rozhodně jediné existující. A pak to co jsem já i specificky, tedy s tím co patří výhradně ke mně, k mému druhu existence, tedy bytí a co mě může charakterizovat. A já jsem ve své podstatě člověk, tedy to jsem dostal do vínku, ale na druhou stranu jsem hodně věřící a tak i vesmír mně přijde, jako taková “kouzelná oblast” z nějaké části své existence, kterou miluji. A tak “život” nemusí být jenom o lovu či chování zvěře na jedincovu potravu, i když to je zde naprostý mainstream, ale svoboda pro kterou pod kterou existujeme je silnější než věčný žaludek a staví i tvůj budoucí život do jiných tajů zákonů a jejich výkladu a kam se i ty jednou posuneš, budeš- li mít trochu štěstí. A je jedno jestli to bude před smrtí, či po smrti, tedy skonu. Prostě až se to stane, tak se to stane. Tak např. vesmírná turistika za 2000 dolarů skrze i stroj. Toť realita snad i blízké budoucnosti. V tomto případě klasický rodinný výlet po okolí jedincově a s návratem domů. I když kdo ví, kde bude můj domov, jestli na cestách, nebo na planetě zemi, či jinde. Ale mít domov je určitě fajn. O tom žádná. A tak co si na závěr říct o kosmíru, tedy vesmíru dalšího? Snad, že to co máme společné je na druhou stranu jiné a jako když baletka tančí labutí jezero, tak hvězdy tančí rokenrol. Zhruba tak. A to je jedním ze smyslů jejich života, tedy existence. A ať žije víra v kosmos, tedy vesmír, jako pralátka všeho možného. Howgh. Amen. Jimi

OTTO MAGUS *TIME DECIDES HOW POTENTIAL CONTACTS RESPOND*

Úryvek z připravované knihy Kláry Věžníkové

Před atakou, za atakou

Praha Bohnice

„Tak tady ráno najdeme mrtvolu. No a co." Prohlásí moje spolubydlící, když se bavíme, jak od té holky dostat její župan i s páskem, na kterém se chce údajně oběsit. Tak to alespoň říká Natálka.
„A něco jako nezabiješ, to ti nic neříká?" Neudržím se a vybuchnu.

Jenže jelikož nás nic nenapadá, jak té holce pomoct, sněm rozpustíme. Později, ještě ten večer jdu na toalety, a co nevidím. Jeden ze zřízenců je v jejím pokoji. Právě vychází ze dveří, a tak si to k němu namířím a vysvětluji mu, že ta holka vzala Natálce župan, tak jestli by mi ho nedonesl, abych jí ho mohla vrátit. A tak se i stalo a já poprvé někomu zachránila život. Natálka ho pak prý vyprala, jako nějaký čarodějný rituál, nebo co, ale to už jsem putovala do jiného zařízení, blíž svému bydlišti. Jak jsem odcházela, ta holka mi zamávala přes sklo, poslala pusu a já poslala pusu jí.

A co se stalo mé spolubydlící, která prohlásila, že je jedno, jestli tam ráno najdeme mrtvolu nebo ne? To ráno se probudila a její postel byla durch mokrá. Já se k ránu nemohla pohnout z postele, i když jsem moc chtěla. Jako by byl někdo v pokoji, nějaká síla a ta síla mě držela na místě. Také nám přes noc přibyla nová spolubydlící a ta stará se rozčilovala a říkala zřízenci, že ona se rozhodně nepočůrala a obviňovala naši novou spolubydlící, která mezitím cvičila a dělala sklapovačky, že za to může ona.

My s Natálkou jsme ale věděly své. No jen přece, ona měla ráda Araby a vše arabské, a já tehdy tíhla k Judaismu. Ale náramně jsme si rozuměly.

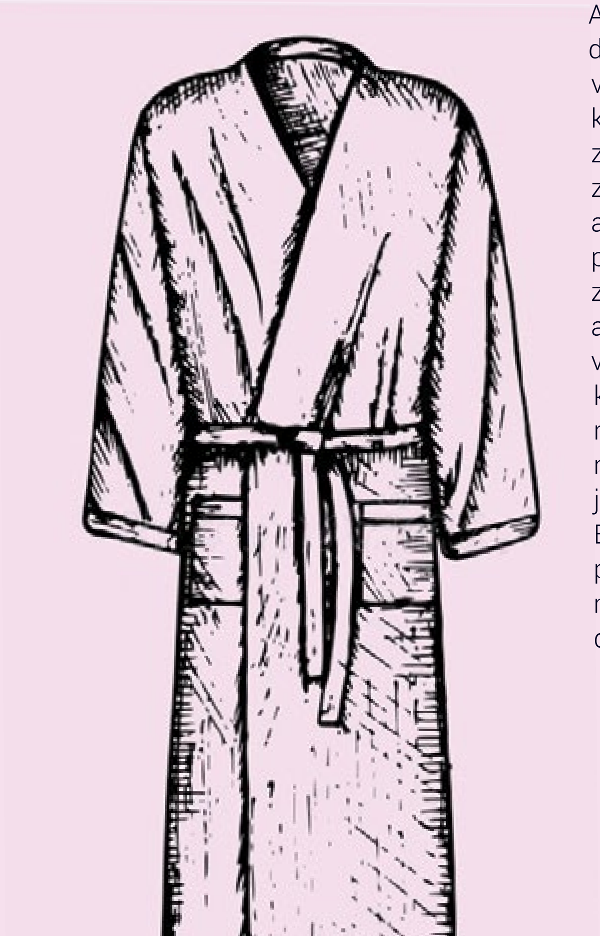

A proč já jsem nemohla vstát z postele? Protože ta holka s županem dělala hrozný brikule, celý den. Třeba vzala Natálce dort a drtila ho v dlaních. Natálka jí řekla: „Etiketa." A pak dala Natálce ten župan, který nosila a já, nevědomá jsem jí řekla, ať si laskavě ten župan zase vezme, protože je její. A proto jsem se nemohla pohnout a vstát z postele. Tak to bylo. Bylo tam cosi magického a nepopsatelného, ale protože nejsem vědma, ani nic podobného, nedokáži proto přesně popsat, co to vlastně bylo za sílu. Druhá teorie zní, že to, co nás tak zparalyzovalo, byla smrt. Nic jiného, prostě jsem jí překazila plány, a tak obcházela kolem... Ale to jsou jen domněnky, které se nedají vysvětlit, ani ničím podložit. Snad by to dokázala Natálka, nebo moje kamarádka Laura, která si dodneška myslí, že jsem v léčebně vůbec neměla být a podstupovat veškeré procedury, neboť jsem prožila mystický zážitek. Ano, prožila jsem mystický zážitek, ale zároveň jsem potřebovala pomoct. Nedalo se to unést, nedalo se s tím žít. Bylo to natolik silné, že jediné co mi pomohlo, byly léky. Ano, a ty mi pomáhají dodnes. Paradox? Nemyslím si. Podle mě můžete prožít mystický zážitek a zároveň můžete být tzv. magor. Myslím, že tyto dvě věci se nevylučují.

KLÁRA VĚŽNÍKOVÁ

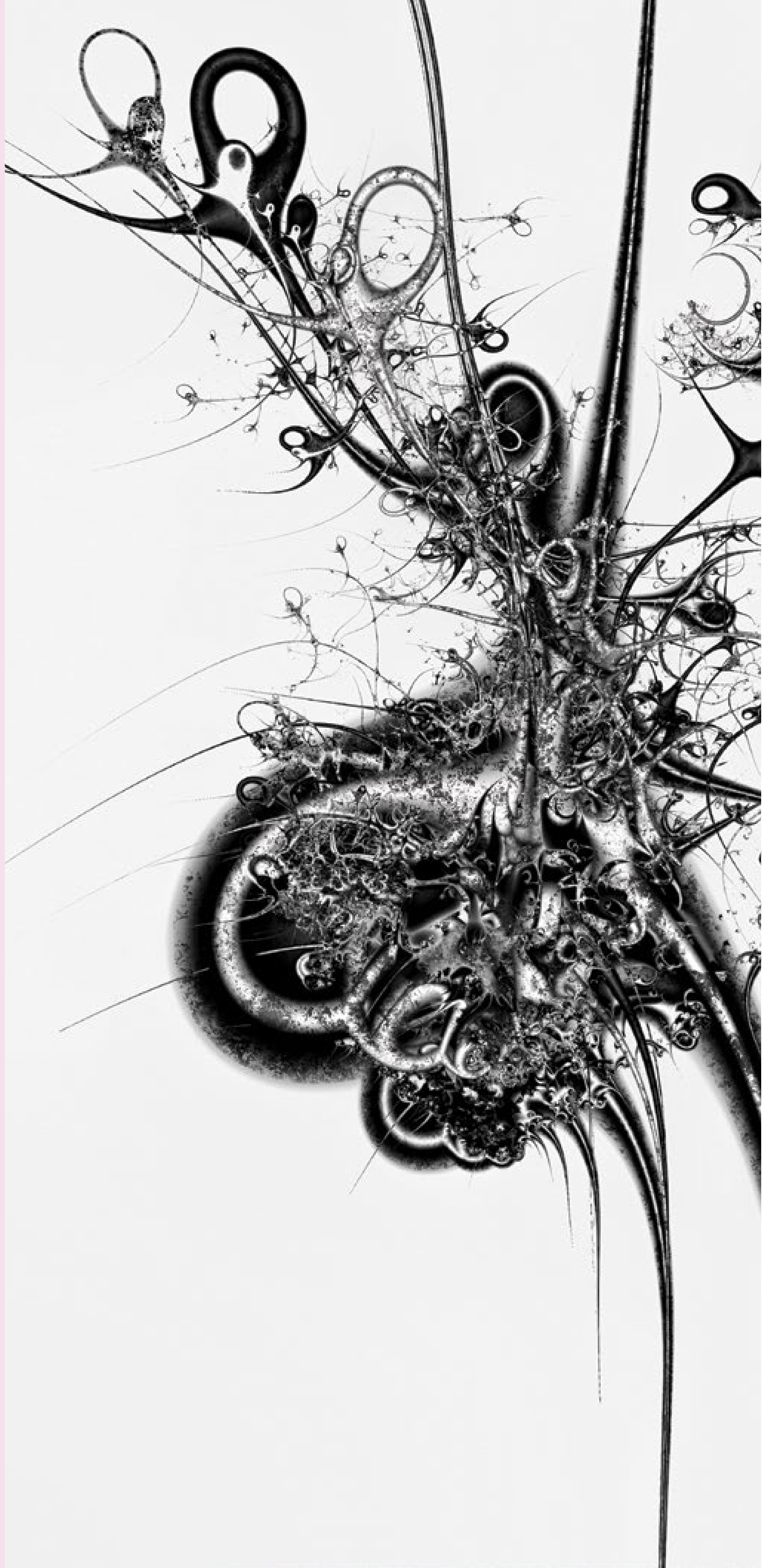

OTTO MAGUS *PIN*

TVORBA

Báseň listopadu

Láska nás spojuje
pokud vidíme
očima nebeskýma
ne, nebojme se
zůstáváme sami sebou
a rosteme jistotou
blízkosti milovaných
i když nás duše bolí
a přetékáme nechtěným
Věčný nás dává dohromady
abychom byli sami sebou
tak budeme
a vykročme z blízkosti
do dálky

DAVID AŠENBRYL

NÁZORY

Kdo je Peer a co dělá?

Přiznám se, že ačkoli pracuji jako peer konzultant již téměř dva roky, tak odpověď na tuto otázku pro mě vždy byla trochu zahalena v mlze. Ne snad, že bych nevěděl, co dělám, ale popsat a obhájit své místo v sociálních službách není před některými lidmi úplně snadné.

Dokonce i kolegové peerů mají občas nejasné představy o tom, co to ten peer vlastně dělá. Dnes mám však pravděpodobně pod vlivem právě skončené 1. Peerské nekonference pocit, že mám svoji odpověď, o kterou bych se s Vámi rád podělil.

Obecně je peer konzultant člověk se zkušeností s duševním onemocněním, kterou následně využívá ve prospěch druhých. Jsou lidé, kteří již pochopili, jak mohou být peeři užiteční a stejně tak jsou i lidé, kteří jejich významu dosud zcela neporozuměli. Pokusím se nyní zejména té druhé části ukázat, v čem je práce peera užitečná. Věřím tomu, že nám všem jde o pomoc druhým a problém je pouze v nepochopení.

Peer pracovníka bych dnes nejsnáze popsal asi jako „profesionálního kamaráda“, ovšem s tím, že to není ani profesionál a ani kamarád. Profesionál ve smyslu služeb to není, jelikož až na výjimky se nejedná o člověka s odpovídajícím vzděláním a kamarád to také není, protože za vzájemná setkání dostává zaplaceno. Profesionální je tedy spíše v tom smyslu, že se snaží při společných setkáních být co nejvíce užitečný a kamarád v tom smyslu, že má s „klientem“ vztah postavený na vzájemné blízkosti.

Možná snad pro každého z nás je přirozené, že když se nám v životě stane těžká situace, tak jdeme za kamarádem. Často máme někoho, kdo nás podrží. Kamarádku, se kterou zajdete na víno a zanadáváte si na chlapy, když Vás pustil k vodě. Případně kámoše, se kterým zajdete na pivo, abyste slyšeli, že v moři je spousta ryb. Nebo se jen tak vypovídat, protože jste měli špatný den.

Váš kamarád často není žádný profesionál, je to „jen člověk“, kterému na Vás záleží. Vyslechne Vás, možná Vám pomůže situaci probrat z různých úhlů, sdělí Vám něco ze svých zkušeností, možná přidá i nějaké naprosto neprofesionální názory a tato neodborná konzultace mnoha lidem stačí k tomu, aby se tady v tom světě úplně nezbláznili. Předchází tím nutnosti zásahu odborníků, kterých je i tak velký nedostatek a v mnoha případech odvádí skvělou práci. Troufám si tvrdit, že něco podobného dělá nebo je schopná dělat i naprostá většina peer konzultantů a že právě to je naše úloha.

Být obyčejnými lidskými parťáky těm, kteří zažili něco, o čem si nemůžou povídat jen tak s někým. Když jste špatní z toho, že prohrála Česká republika v hokeji, tak snadno najdete někoho, s kým si o tom promluvíte. Většinou sedí v hospodě hned vedle Vás, ale když si chcete pokecat o tom, jak se vám žije se schizofrenií nebo třeba s těžkou depresí, tak Vám často běžný okruh přátel nestačí. Proto je skvělé, že společnost vymyslela práci peer konzultanta, který tuto důležitou a v běžném životě přirozenou úlohu může zastávat i pro lidi, kteří nemají to štěstí, aby měli „jen“ obyčejné problémy.

Práce peer konzultanta je do značné míry založená na důvěře. Bez ní nelze pomáhat. A nyní nemluvím jen o důvěře mezi takzvaným klientem a peer konzultantem, ale i mezi nadřízenými peer konzultantů od těch přímých až k těm, kteří tvoří metodiky jejich práce. Není možné peerům plošně zakazovat témata, o kterých se nesmí vůbec bavit a mají odkazovat výlučně na odborníka. Představte si, že půjdete za kamarádem po rozchodu a on Vám řekne – no tak o tom se s tebou vůbec nebudu bavit, jdi za odborníkem. Jak byste se potom cítili?

Na druhou stranu je důležité zmínit, že to není ani o druhém extrému, kdy by se peer konzultant měl snažit provádět psychoanalýzu. Je důležité, aby si byl vědom nejen svých schopností, ale i svých limitů. Není v naší kompetenci záměrně otevírat traumata, protože nevíme, co to s druhým udělá a ani to, jak jej vhodně ošetřit. Ovšem pokud o něčem těžkém začne „klient“ hovořit sám od sebe, je z mého pohledu neslušné jej alespoň nevyslechnout.

V těchto chvílích jsem vděčný za to, že mám za sebou roční výcvik v metodě Otevřeného dialogu. Vděčný hlavně kvůli těm, kteří se mnou hovoří. Bez výcviku bych měl tendenci druhým radit a hledat za ně to správné řešení. Možná bych se i snažil jejich problémy analyzovat a interpretovat, ačkoli k tomu nemám patřičné vzdělání. Díky výcviku však vím, že tyto věci je lepší přenechat odborníkům.

Za mnohem užitečnější v peerské práci považuji druhého vyslechnout, dát mu prostor, dát mu empatii, pochopení a mnoho dalších běžných lidských reakcí, na jejichž důležitost jsme již dávno zapomněli. V této oblasti se nedá téměř nic pokazit a současně dává možnost být dobrou oporou. A samozřejmě, jedná-li se o nezpracované trauma, je na místě na závěr doporučit konzultace s odborníkem. Nejsme totiž ti, kteří umí ránu vyléčit, ale můžeme se naučit ji dobře pofoukat. Věřím tomu, že dobré pofoukání může předejít i nákladné hospitalizaci ve chvíli, kdy je u odborníka volné místo často až za měsíc. Z tohoto i mnoha dalších důvodů jsem přesvědčený o tom, že je dobré, aby se peer konzultanti vzdělávali v terapeutických základech.

Díky nim bychom byli nejen nápomocnějšími „profesionálními kamarády“, ale také bychom si lépe osahali své limity. Pokud jde o pomoc lidem, tak čím vzdělanější peer, tím větší je pravděpodobnost, že odvede dobrou práci. Peeři mají obrovský potenciál v takzvaném nárazníkovém pásmu mezi remisí a léčebnou. Mohou výrazně pomoci přetíženým kapacitám odborníků, na které bude čím dál větší nápor. Potřebujeme jen vzdělání a důvěru. Mezi duševně nemocnými je mnoho schopných lidí, kteří mají rodiny, řídí auta, pracují na plné úvazky za mzdy, o kterých se normálním lidem ani nezdá. Proč by tedy člověk s psychiatrickou diagnózou nemohl dobře zvládat něco, čemu se dá říkat laická terapie?

Pokud se podíváme například k peer kolegům, kteří se zotavili ze závislosti na návykových látkách, tak ti se již vzdělávají jako takzvaní Recovery koučové. Měl jsem možnost s nimi mluvit a z mého pohledu je znát, že za sebou mají dobrý výcvik, který je možné s drobnými úpravami aplikovat i na peery v oblasti duševního zdraví. Je skvělé, že se nacházíme v době reformy psychiatrické péče, protože to by měl být čas pokrokových změn! Pokud se podíváme do historie, tak symbolem pokroku vždy bylo vzdělání, proto teď vidím ten pravý čas posunout peerskou práci zase o krok dál.

JINDŘICH JAŠÍK

REAKCE NA
Kdo je Peer a co dělá

Ačkoliv se na některých bodech tohoto článku určitě můžeme s kolegou shodnout, a tento text není žádným způsobem zamýšlen konfrontačně či dokonce útočně, je v tomto textu mnoho bodů, kterým skutečně nerozumím, a rád bych se je pokusil adresovat z mého úhlu pohledu.

Název tohoto článku je dle mého velmi nešťastný - pokud veřejně sdílím svůj subjektivní názor na celou profesi (ano, *je* to profese), nemohu tuto prezentaci nazvat "tak, jak to je".

Peerství je přirozená, a intuitivní věc. Alespoň pro mě a mé kolegy se kterými spolupracuji. Nejen, že vím dost přesně co v ní dělám, a proč, ale také to dokáži velmi jasně popsat kterýmkoliv svým kolegům v sociálních službách nebo laikům. Vždyť to přeci nejde, něco dělat, ale neumět to vysvětlit.

Peer konzultant je profesionál, není zde žádný prostor pro polemizaci, je obecně známo že relevantní vzdělání není jediným faktorem který profesionalitu v některých oborech rozhoduje, a bylo by krajně nešťastné aby nejasnosti vnášeli sami peeři. V případě nejasností v pozici (či při potížích s její prezentaci ostatním) máme k dispozici kurzy, supervize, kolegy... Jak někdo o své práci může říct, že není profesionál, je mi záhadou.

Pojem "profesionální kamarád" je dle mého skutečně hrubě nevhodný. Naše vztahy s klienty jsou čistě pracovního rázu, a nehrajeme si na jejich kamarády, při práci s nimi se vždy soustředíme na témata, která si s námi přejí sdílet, poskytujeme jim naši aktivní přítomnost, a celkově se zaměřujeme na jejich cestu zotavení.

Autor článku se zdánlivě snaží rozpravou o kamarádství vyjádřit koncept aktivní přítomnosti. Udává, že si "troufá tvrdit", že tento přístup využívá, nebo se snaží, většina peerů - já v to upřímně doufám!

Skutečně není potřeba tento koncept klikatě a subjektivně popisovat jako by to bylo něco nového. Stačí se seznámit s metodikou CARe a praxí zaměřenou na zotavení - toto je něco, co by bylo velmi prospěšné aby znali všichni peeři - jelikož se metodika naprosto slučuje s přirozeným, lidským peerským postupem, kde koukáme na člověka se kterým pracujeme jako na unikátní celek, a zároveň tato metodika nevyžaduje žádný náročný trénink, ať časově, či finančně.

Vůbec nerozumím tomu, jak mohl autor napsat, že "jsme již dávno zapomněli" na důležitost vyslechnutí si toho druhého, poskytnutí prostoru, empatie, pochopení, a mnoho dalších běžných lidských reakcí. Kdo na to kdy "již dávno zapomněl"? Já ne, a vím, že ani žádný z mých blízkých kolegů! Vždyť tyto věci jsou přece v naší práci naprosto samozřejmé! Ano, možná tím autor myslel "my, jako společnost", ovšem i to, je dle mého krajně nevhodné generalizování.

Dále má autor očividně potřebu popisovat kompetence a hranice Peer konzultantské role, opět, nevím k čemu, jelikož toto je dávno probádaná oblast, a pokud tomu tak není v autorově prostředí, nevypovídá to nic o Peer konzultantské profesi obecně - věřím, že i my zde v ČR máme tuto objevovací fázi dávno za sebou. Čeští peeři se řídí modelem mnoho let funkčním a zakořeněným v Holandsku, a pro konzultace s těmi, kteří se osobně setkali s tamními pracovníky, je stačí oslovit a věřím, že jsou tito kolegové vždy otevřeni podpoře a předávání jejich zkušeností dál.

Je pozitivní, že autorovi pomohl trénink v OD lépe se držet v mezích své role, ovšem to ani zdaleka neznamená, že by probíhající výcvik byl k chápání role a vyvarování se nežádoucích postupů potřeba, toto je naprosto individuální záležitost a výcvik v konkrétní metodě není pro peer konzultanta v žádném případě potřeba k tomu, aby rozuměl své roli a jejím hranicím. Upřímně se až děsím toho, co autor píše, že by měl bez výcviku v OD tendence dělat, nepotřebuji terapeutický výcvik na to, abych věděl, že to s peerstvím nemá nic společného.

Autor neustále opakuje vzdělání jako klíčový faktor pro peery, dovolím si nesouhlasit, a zde je proč: Podstoupil jsem základní peerský kurz, a několik zajímavých, a určitě přínosných kurzů, ovšem, nic mě na výkon práce peer konzultanta nepřipravilo tolik, jako vlastní zotavení, prožití toho obratu, z člověka kompletně vyloučeného ze společnosti, ovládaného mým onemocněním, na funkčního, a produktivního člověka který žije život, se kterým je spokojený, i když je samozřejmě dále na čem pracovat. Má práce na sobě je to, co mě dovedlo tam, kde jsem, a chápání té cesty je klíčové k tomu, abych provázel své klienty na té cestě jejich. Ne přečtení knihy nebo účast na kurzu, ačkoliv tyto věci a zájem o pole duševního zdraví jsou samozřejmě žádoucí, a dělají nás kompletnějšími pracovníky.

Skrze naši vlastní zkušenost a přehled o tématech z odvětví duševního zdraví, podporujeme ostatní v jejich cestě zotavení. Podporujeme získání odvahy k náročným krokům, které jsou se zotavováním často spojeny, a získání naděje, že věci skutečně jdou změnit.

To, je dle mého, kdo je peer konzultant, a co dělá.

ZDENĚK CÍSAŘ

Kdo je Peer a co dělá dva

Kontroverzní článek Jindry Jašíka mě přiměl k tomuto zamyšlení nad smyslem peerské práce. Aktuální, žhavé téma, zdá se. Proto jsem zvolil téměř identický název. Zároveň ale nutně také s nějakým dvojsmyslem. Co dělá dva? Jak se stane, že člověk není sám?

Takzvaní profesionálové v oblasti duševního zdraví, ze kterých si Jašík bere příklad, často selhávají v tom, aby byli plně s člověkem, který je svěřen do jejich péče. Nastavují svým klientům jen jakousi profesionální tvář. Je to hra na komunikaci, dost často. Jeden mluví a druhý se tváří nebo aspoň zatváří, že poslouchá. Ve skutečnosti ale pouze kategorizuje a snaží se mluvícího přesvědčit, aby zaujal smířlivější a neosobnější přístup. Učí ho hře, o které si myslí, že zná její pravidla. Hře na společnost. Ať už společnost dvou, nebo vícero lidí.

V tom však „psychotik" často selhává. Bere vše až směšně vážně, a pak ve společnosti naráží... Je to v mnoha případech zejména mimořádný člověk, který pro své vidění, slyšení, cítění nebo myšlení vybojoval tisíce animálních i intelektuálních bojů. Ukažte mi někoho, komu psychóza spadla do klína z čistého nebe a já vás budu považovat za největšího šťastlivce. Lidé, kteří se k psychóze dostali omylem a nemuseli se k ní propracovat, jsou mezi „blázny" asi tak častí, jako čtyřlístky v trávě. Proto se ostatně psychóza tak těžko léčí. Člověk, který jí trpí, se jí sám nechce vzdát! K tomu je navíc bez přestávky urážen pohledem jak společnosti tak odborníků na svou osobu a na zápasy, které prožívá.

Veřejnost a to především ta odborná nastavuje psychotikovi zrcadlo. Je to ale křivolaké zrcadlo a ukazuje psychotikovi jen jeho zkreslený obraz. Buď se v něm jeví větší, nebo menší, někdy má výš jedno oko nebo se mu kříví rty do bolestné a směšné grimasy. Mohlo by to být zábavné, kdyby příležitostně ze zoufalství neuvěřil tomu, že je to jeho věrný obraz. Jde jen o to, jak ho vidí druzí lidé. Ale smyslem dokonce i tak prosazovaného konceptu jako recovery by přece mělo být, aby skrze tuto masku a falešný obraz prohlédnul a poznal sám sebe jako hodnotného a vnitřně bohatého člověka. Jinými slovy, mnohem důležitější je, jak se psychotik vidí sám.

Léčba je často kolosálně kontraproduktivní. Spočívá v tom, že se psychotik setkává s lidmi, kteří ho podrobují dvojné vazbě. Na jednu stranu ho považují v duchu za méněcenného člověka, na druhé straně ho pouze slovně a bez vnitřní víry povzbuzují a vyzdvihují. Jak z toho najít cestu ven? Vždyť mnoho těchto odborníků to myslí dobře, skutečně chtějí pomáhat a tato dvojná vazba je samotné trápí, aniž by si ji třeba přímo uvědomovali. Chtěli by opravdu pomoct, chtěli by vidět člověka prospívat, a nevědí, proč se to nedaří. Za jednoho vyléčeného člověka v jejich „péči" by často dali duši. Jsou ale také zakletí svým nevědomým vnímáním „schizofrenie jako problému", který je potřeba nějak řešit.

Podle Jašíka je „peer" „profesionální kamarád". Řeknu vám na rovinu, že v takovém případě by nebyl vůbec potřeba. Pokud by byl peer jen odborníkem s trochu jinak nastavenými hranicemi, jak to také ve skutečnosti často bývá, nebyl by jeho přínos znatelný ani hmatatelný. Peer by měl podle mého názoru být mnohem víc než nějaký „profesionální kamarád", který podobně jako odborníci žongluje s dvojnou vazbou. Měl by místo toho využít toho, že je jeho pozice tak nejasně uchopená a stanovená, že ještě neexistují nějaké standardy práce peera atd. Měl by se stát v celém procesu léčby zcela centrální postavou. V prvé řadě by se mu mělo povést vyléčit za nesmírně dlouhou dobu, po kterou se s nimi setkává, všechny odborníky, se kterými v týmu spolupracuje. Měl by jim představovat šílenství v barvách, které oni nejsou s to vidět. Na druhé straně by měl přesvědčit „nemocné", že se mohou stát mocnými. Nebo aspoň že budou s to žít život podle svých představ, i když přirozeně v nějaké ne stoprocentní podobě. Stejně jako se to děje „zdravým" lidem.

Kdo je tedy peer podle mě? Jediným úkolem peera je zůstat sám sebou, zcela se nezbláznit, ale ani se zcela neuzdravit. Peer by měl znát svět odborníků a duševního zdraví, ale měl by především znát také svět šílenství. A ke své smůle, neměl by ani jeden z těch světů nějak favorizovat nebo opustit. Měl by ukázat bezmocným lidem, že za maskami odborníků se skrývají také lidské bytosti. „Tyto lidské bytosti vás chtějí vidět prosperovat" a skrze své snažení vám nabízejí pěkná auta i sex kdesi za zavřenými dveřmi vašich nových domovů, rodinu

>>

a štěstí. Dobré jídlo i pití. Peer by měl přivádět divoké šelmy blíže k napajedlům. Měl by psychotiky uplácet životem, který sice není bezrozporný a dokonalý, ale je reálný. Měl by jim ukazovat, že když se jen malinko zjednoduší a přiznají si své touhy a jiné nedostatky, bude všechno možné. A zejména pak získají přístup ke zdrojům, které z nich sejmou prokletí věčně žíznících. Budou možná místo vysněné chlazené Coca-coly pít jen obyčejnou vodu a ještě z kohoutku, ale bude to v realitě a nikdo to už nebude rozporovat. Mnohem složitější je ale role peera směrem k odborníkům. Těm musí zprostředkovat šílenství. Vlastně by často stačilo, kdyby si odborníci uvědomili své vlastní sny a životní problémy, kdyby byli napojení na sebe, a ne na nějakou roli. Peer, který přivádí divoké šelmy šílence k napajedlům, tedy ke zdrojům, musí také dokázat provést domestikované odborníky divočinou. Měl by jim ukázat nekonečnou rozlehlost bláznivého světa a ochránit jen před nebezpečími, které v něm číhají.

Právě aby se z této dvojaké role nepomátl nebo neznormalizoval, k tomu mu na jedné straně pomáhá jeho mimořádný a nestvůrný osud, bůh, cokoliv. A na druhé straně mu k tomu pomáhají osobní hranice, oddělování pracovního a osobního života, stanovení míry pro jeho aktivismus, prostě samé takové sice nízké, ale nutné věci.

V čase reformy, která spíš probíhá než neprobíhá (ale někdy je jen divadlem), bych rád toto své zamyšlení věnoval všem, kdo byli zahnáni do pozice „peera“ nebo si ji „zvolili“ nebo o tom teprve „uvažují“. To, co jsem tu představil, asi na hraně srozumitelnosti, je myšleno zcela vážně. Přesto je to jen z mého pohledu. Takový peer jsem já sám. Má-li být každý peer sám sebou, stanoví si také přece sám, v čem spočívá podstata jeho povolání!

Zdraví nemocný!

TOMÁŠ VANĚK

VE SPÁRECH MAGICKÉ REALITY

Já vím, takhle by mohla znít nová povídka Stephena Kinga ale nebojte, je to jen můj skromný článek. Článek o tom, jak jsem se stala oficiálním skeptikem s příležitostnými alternativními stavy vědomí.

Místo halucinogenního tripu jsem zažila cosi jemu podobného a to psychotickou epizodu mé nemoci schizoafektivní porucha. A myslím, že je důležité zmínit i to, že také deprese může způsobit jiné vnímání reality a víru v existenci duše, energetických center, aur, nehmotných bytostí a podobně. V psychóze byly mé smysly zostřené, všechny zvuky, jak blízké tak vzdálené měly stejnou hlasitost, drobné detaily čehokoliv na co jsem pohlédla, se stávaly stejně důležitými neli důležitějšími než celek a plné poselství, které se mě nějakým způsobem týkalo. Mohla jsem procházet vrstvami skutečnosti a iluzí. Intra psychické halucinace byly mými průvodci na cestě chaosem a temnotou. V depresi však měly skoro démonické rysy. Hlasy typu: *zemři, nezasloužíš si žít*, které byly velmi časté, mě dohnaly k tomu, že jsem se začala zajímat o vše paranormální v naději vysvobodit se z pasti, jakou na mne nastražila vlastní mysl. Takto se mi to ovšem nejevilo, nebylo pochyb, že moje stavy zapříčiňuje vyšší síla, cosi vnějšího, co se snaží ukořistit mou duši. Studium magických run a sigilů mě dovedlo až ke knize Goetia, příručce černého mága a základům ke studiu invokace démonických bytostí. Dodnes mnou prostoupí zvláštní chlad, když tuto příručku otevřu, ujišťuji se ale, že je to jen kniha, pouhý text psaný lidmi z masa a kostí.

Tam kde je zoufalství je i naděje, proto se mi najednou zdálo relevantní pustit se do osobního rozvoje a sledovat videa, přednášky, rozhovory, podcasty s esoterickou tématikou. Anděly a astrologii počínaje po hvězdné duše, vytělesňování a kontakty s mimozemšťany. Zjistila jsem, že lidí, kteří věří v takové věci není málo a že jsou po celém světě. Sledovala jsem tak Youtubery z Kanady, z USA i z Evropy, lidé, kteří věřili, že duhoví válečníci přijdou ve věku vodnáře a že nastává globální prozření, přechod z duality v jednotu a další filozofické koncepty proměny světa a lidstva. Dozvěděla jsem se tak například, že naše stará známá 3D realita má ještě další dvě slupky a to 4D a 5D realitu - co se týká stavu vědomí. Esoterických konceptů je opravdu hodně a navzájem se propojují, proto asi nemá smysl se snažit je všechny v tomto článku uvést. Nechám vás jít vlastní cestou a prozkoumat tento ezosvět Vám příjemným způsobem.

V období, kdy jsem trénovala šestou čakru jménem třetí oko se mi jednoho dne podařilo zahlédnout auru kolem člověka v metru. Tento zážitek mě tak poznamenal, že jsem si vytvořila kresbu té aury, abych na toto setkání nezapomněla. Nebylo to však moje první vidění neviditelných věcí. Pamatuji si, že jako dítě jsem běžně mívala lucidní sny, to jest sny, které můžete ovládat. Když se probudíte, můžete pak mít halucinace, což se mi párkrát přihodilo a dost mě to vyděsilo. Vlk z mého snu se zhmotnil a civěl na mě z rohu mého pokoje. Také jsem byla svědkem fenoménu shadow people. Tento anglický název znamenající stínový lidé značí halucinaci, jenž je tak běžná i v normální populaci lidí na celém světě, že se dostala do repertoáru duchů a dalších záhadných zjevení. Pár takových stínových lidí jsem za svůj život zahlédla a dodnes nemám vysvětlení.

Jako správný druid jsem hovořila se stromy i s menhiry v obousměrné konverzaci. Jako správný vlkodlak-berserk jsem nebyla sama s sebou podle toho jaká fáze měsíce zrovna svítila na nebi. A jako správný psychotik jsem se ocitla v rukou lékařů, kteří mi nasadili léky, po nichž mám tu výsadu být skeptikem. Esoterika tím pro mne skončila a přestala být zajímavým tématem a studijním oborem. Protože vím, že není možné úplně věřit všemu co vidím a čtu, tak zachovávám tolerantní přístup, je to stále pro mne tenký led, který mě může navést zpět k nějakým bludům. Mými guru se staly čistá láska bez jakýchkoliv etiket, víra v sebe, psychofarmaka a psychoterapie - jinými slovy, klasický doporučovaný léčebný postup při duševních potížích. Ale musím uznat, že mě i nadále zajímá, jak by mou diagnózu léčil šaman, láma, rabín či kněz. Jisté je že inuitský lovec by mě probodl oštěpem a zkrátil tak jednou provždy mé trápení.

LIAMREN XIII

MYSLÍM, ŽE MAGICKY MYSLÍM

Opravdu se mi to stalo. Věřte mi. Znalí vědí, co jsou ty hlasy zač. Ty vás přepadnou, ani nevíte jak. Říkají vám na přeskáčku, co máte i nemáte dělat, provázejí vás na cestách, i v soukromí domova. Přiznávám, že s tím mám zkušenosti až dosud. Nejhorší je, když u vás nastane skutečná psychóza. Ať už si zapomenete vzít prášek, nebo se vám přihodí nějaký šok, který jen tak nepřekousnete. Odehrálo se mi to jednou před hospitalizací v nemocnici v Bohnicích. Cítil jsem se zvláštně. Měl jsem totiž pocit, že mě pronásledují čeští nacionalisté. Najednou jsem byl v pražských Ďáblicích, kde do autobusu nastupoval vyholený mladík s českým lvem na hrudi. Hlasy mě varovaly, že mi chce ublížit, ať tedy do autobusu raději nenastupuji. Najednou jsem byl přesvědčen, že jsem nějaký židovský princ, který je v ohrožení života. Měl jsem pocit, že musím utíkat. Už ani nevím, jak jsem se dostal až do centra Prahy, k Národnímu divadlu. Věděl jsem ale, že právě probíhá Pražské jaro a kvůli němu je u nás mnoho cizinců. Byl jsem přesvědčen, že je tu kromě mnoha Asiatů taky dost lidí šlechtického původu z celé Evropy. Hlasy mě upozorňovaly, abych šel na Malou Stranu, že tam potkám přátele. Taky jsem z ničeho nic věděl, že se mám zrakem věnovat jenom ženám, že jsou na mojí straně, muži ve mně ale uvidí problém. Na Malé Straně, kam jsem došel, mě skupinka mladíků nechala nasednout do luxusního auta a měli ze mě legraci. Raději jsem od nich odešel a nastoupil do tramvaje, kde jsem si chtěl sednout. Mladý otec-cizinec ale nasupeně ukázal, že tam přeci sedí jeho děti. Raději jsem tedy vystoupil a hlasy mě vedly do jedné kavárny. Tam jsem věděl, že mám oslovit osamocenou dívku u vedlejšího stolu. Dobře jsme si popovídali v angličtině a myslím, že měla docela radost. Hlasy mě ale nutily jít zase pryč. Potom jsem se vydal na druhý břeh Vltavy. Zase mi hlasy sdělily, že na mé straně jsou ženy a mám si dávat pozor na nacionalisty. Ženy mi jakoby ukazovaly cestu, která vedla směrem na Hlavní nádraží. Procházel jsem setmělou Prahou a raději přidal do kroku. Nakonec jsem přímo běžel, protože jsem cítil ohrožení. Už ani nevím, na jakém nástupišti jsem potkal výpravčí, která mě pustila do stojícího vlaku. Ulehl jsem v kupé na zem a zatáhl záclonky. Měl jsem strach. Slyšel jsem z venku hlas mladíka, který říkal, že jsem nastoupil. Výpravčí ale povídala, že tam přece nikoho nevidí. Pomalu jsem dýchal a čekal, co se bude dít. Po nějaké době se vlak rozjel a já byl přesvědčen, že jedeme do centra Země. Byla to opravdu velká rychlost a já měl pocit, že projíždíme neznámým územím, po nově postavené trati. Ležel jsem stále na zemi a najednou jsem uslyšel hlasy. Nebyly to však ty moje vnitřní. Vidím, jak dva pánové nesou starého modrookého pána, kterému jsem se podíval do očí a já byl přesvědčen, že jede umřít do Tibetu. Měl jsem ale jinak už klid. Na chvíli jsem usnul a probudil jsem se, nevidíc už dveře od kupé. Bylo to podivné, stejně jako místo, kam jsem dojel. Vystoupil jsem a najednou tu byly Pardubice, hlavní nádraží. Nevěděl jsem, kam jít. V čekárně bylo mnoho lidí v barevných oblecích, jakoby to všechno bylo nějaké divadlo. Stál jsem tam před speciálním vlakem, o kterém jsem slyšel hlasy, že jede do Tater. Myslel jsem si, že je to vlak pro mou rodinu. Nemohl jsem se ale dostat dovnitř, i když jsem prosil a mačkal tlačítko na dveřích. Po chvíli jsem raději odešel a čekal na světla, abych mohl přejít přes koleje. Kousek od nádraží jsem si myslel, že vidím ordinaci se svým psychiatrem. Najednou jsem byl ale taky přesvědčen, že mě celou dobu sleduje televize. Bránil jsem se, ale pomalu jsem po žebříku vystoupal na střechu domnělé ordinace. Když jsem byl nahoře, klepal jsem nohou na střeše, aby mě přišli vyzvednout. Tancoval jsem skoro jako Michael Jackson, ale nic se nestalo. Stál jsem ve výšce a sledoval průmyslové okolí. Byl vlastně mráz, tak jsem raději opatrně slezl dolů. Vydal jsem se směrem přes nádraží a šel do centra města. Dostal jsem se až do nákupního centra, kde byl už otevřený supermarket. Prodavačka mě ale poslala pryč. Zamyslel jsem se nad tím, proč jsem v Pardubicích. Měl jsem pocit, že tam potkám členy své domnělé rodiny. Vešel jsem do vedlejšího domu. Na parapetu byla káva, kterou tam někdo přichystal. Najednou ze dveří vyšel muž, o kterém jsem si myslel, že mi ji udělal. Byl jsem přesvědčen, že je to potomek Lucemburků. Ten mě ale se smíchem poslal ven, ať jdu na třídu Míru. Už bylo úplné světlo a lidé se po mně divně ohlíželi. Vypadal jsem asi jako bezdomovec. Raději jsem vešel dovnitř do dalšího domu. Ve dvou patrech nad sebou tam byly fialové dveře a byl jsem přesvědčen, že to tam přichystali pro mojí nastávající rodinu. V hlavě jsem slyšel příjemnou melodii. Zase jsem vyšel ven a čekal. Pak mě z ničeho nic oslovil muž, že někdo se mnou potřebuje mluvit. Už už jsem mířil za paní v kožíšku, když přijelo policejní auto. Já poslechl hlas, abych si hrál na to, že něco hledám. Tři policisté vystoupili, byli přilepení na sobě jako v nějaké grotesce a měli připravené pistole. Najednou mi jeden z nich říkal, že se přeci známe. Naštěstí stejně rychle přijela záchranná služba a po určitém přetahování mě nechali nastoupit do sanitky. V Pardubicích mají totiž taky psychiatrickou léčebnu. Medikace tam zabrala a já byl zase odvezen do léčebny v Bohnicích. Na svůj výlet si však stále dobře pamatuji a zdá se mi, že něco z toho byla asi pravda. Myslím, že sice magicky myslím, ale někdy se realita přelévá do příběhů, kde není jasný počátek ani konec. Jsem paranoidní schizofrenik, ale taky vypravěč příběhů.

DAVID AŠENBRYL

Reklamní mágové a společnost

ESEJ OD LIAMREN13, ODBORNÝ PORADCE MICHAL KAŠPAR

Podstatou reklamy je upoutat, donutit k zamyšlení se, zvědomění nějakého nedostatku a poté nabídka naplnění tohoto uměle vyvolaného pocitu prázdnoty. Cílem je získat peníze skrze manipulaci lidského podvědomí.

1. Dáme Vám to, po čem toužíte

Kouzelnictví je uměním oklamat naše smysly a vnímání, vzniká tak neuvěřitelné a nemožné se stává reálným. Magie, ať už bílá či černá, moderní wicca či tradiční magie šamanů je něco zcela jiného: ovládání elementů, psychiky, snů, energií, procesů v těle, komunikaci se spirituálními entitami, uctívání a rituály. V moderním světě existuje magie spíše temná, umění ovlivnit jednání druhé bytosti a postupně se stát pánem tvorstva je propagováno a podporováno. Pod masáží reklamy, ve výsledku konzumujeme více než potřebujeme, věnujeme svou svobodu, svůj čas a své emoce reklamním mágům, kteří se tím stávají bohatší, mocnější a svobodnější. Je však možné, že i mágové sami hledají nějaké naplnění nesnesitelné prázdnoty a sami se stávají obětí konzumního machinéria. Někteří mágové si přejí "pomáhat a měnit svět". Toto myšlení je ale nebezpečné, vede totiž opět k ovládání lidí. Budete osvobozovat někoho, kdo si ze své podstaty přeje být podřízeným? Dáte moc někomu, komu bude lhostejná či hůře, kdo nebude schopen s ní zacházet, zachráníte na pár hodin hladového a chudého, aniž byste mu sdělili, jak si může sám obstarat potravu a hojnost? Ve světě konzumu, informačních technologií a globalizace je podprahové ovládání lidské mysli samozřejmost. Lidská bytost - spotřebitel je nasměřován k jednání, který si reklamní mág přeje a za toto jednání získává příslib odměny: kup si tento produkt, budeš šťastnější, klikni na toto tlačítko, budeš mít úspěch, investuj do našeho businesu, budeš bohatší, vybav se našemi technologiemi, budeš efektivnější, zvol si náš lék a tvá bolest zmizí. Marketing je ze své podstaty neutrální, může být tedy jak pozitivní tak negativní, jde o to co propagujeme a jakým způsobem.

2. Kulturní šok a sakralizace materialismu

Ne všichni obyvatelé planety jsou pod vlivem reklamy. Divoká etnika - lidé, jenž dosud žijí v souladu s přírodou - reklamu vnímají jako pouhou exotickou kuriozitu a další ze zbytečností takzvaného civilizovaného světa. Pro lidi na pokraji společnosti je reklama zase jakýmsi nenaleznutelným svatým grálem, po kterém mohou toužit, ale který se jich vlastně vůbec netýká. Kolik lidí na světě si může pořídit ty nejdražší hodinky s diamantovým řetízkem? Na druhé straně, pro chudé obyvatele planety je běžný produkt z konzumního světa zabalen v krásné krabičce symbolem bohatství. Reklama se nás dotýká více, pokud žijeme v civilizovaném světě a v konzumní společnosti a také pokud patříme do střední třídy. Existuje kulturní propast mezi bohatými a chudými, ale také mezi politickými systémy. Lidé v bývalém východním bloku byli fascinováni reklamními katalogy ze Západu a Spojených států. Projektovali na obrázky v reklamách své sny o dostatku, hojnosti, svobodě, blahobytu a rodinném štěstí. Pořídit si západní produkt bylo cool, bylo to trendy a také to bylo rebelství. Když americké produkty dorazily samy, byl to pak symbol revoluce. Vzpomínám si, jak nakupovat v McDonaldu nebo v Ikey bylo exotické a mimořádné. Poté, co vznikl Internet, Google a YouTube bylo možné sledovat, že i tradiční obyvatelé Nepálu, Tibetu, Bhútánu a dokonce i Sibiře, používají produkty americké či evropské značky, které byly ovšem vyrobeny v Číně. Dálková invaze materialistické kultury se nyní děje i skrze virtuální svět. Pohonou hmotou reklam je přenos nové informace, strach z nedostatku a předsunutí ideje, že život může být lepší než je. Jde o jistý příslib štěstí a velká většina obyvatel Země si přeje štěstí, hezký život, naplnění smyslu existence. I nejchudší obyvatelé planety, kteří musí bojovat každý den o přežití, mají hluboko uvnitř zakořeněné tyto hodnoty. Je to přirozené. Souvisí s tím také touha utéci z konfliktu, vyhnout se překážce, zmírnit bolest či utrpení. Reklama tedy zasahuje hluboko do našeho já.

3. Reklama je iluze, my to víme, a přesto jsem touto iluzí očarovaní

Jak vlastně postupuje reklamní mág? Nejprve se snaží telepaticky naladit na mysl spotřebitele. Běžná lidská bytost balancuje mezi odvahou a strachem a většinou se řídí reflexy, automatismy a podvědomým nastavením. Reklama s tímto počítá, vyvíjí na nás nátlak na emoční úrovni, nikoliv racionální. Tak jako lukostřelec mířící šípem na svůj cíl, vybírá si i reklamní mág svou cílovou skupinu a přizpůsobuje jí svou kampaň. Je důležité znát charakter cílové skupiny: záliby, věk, sociální zařazení, pohlaví a další aspekty. Reklamní mág má také přesně zjištěno, jaké jsou trendy, nebo-li aktuální směr módy, a vlastně jde tak trochu o proroctví, jak bude životní styl spotřebitele vypadat v blízké budoucnosti. Reklamní mág analyzuje konverze své zacílené reklamy. Zvyšuje se počet nákupů produktu a kolik lidí kliklo na ten lákavý banner? Každý reklamní mág potřebuje svůj symbol, kterým poznamená to, co nabízí - bez brandu neboli značky není možné se na trhu prosadit. Mágův produkt a firmu proto provází korporátní identita. Zrak je vůdčím lidským smyslem a tak je důležité pro značku se vizuálně a esteticky vymezit a odlišit od ostatních. Bonusem pro reklamního mága jsou jeho stoupenci z řad spotřebitelů, influenceři, kteří se stávají ikonou značky a propagují mágův cíl. Ve virtuálním světě sociálních sítí jsou reklamy ještě rafinovanější, inteligentnější, lépe zacílané na konkrétní individum. Pohyblivé reklamy a video spoty mají větší potenciál se vrýt do naší paměti a čím častější expozice, tím větší šance, že daná reklama setrvá v mysli eventuálního kupujícího. V psychologii reklamy hraje důležitou roli boj o lidskou pozornost a soustředění, kolik času věnujete čemu, na co myslíte, po čem toužíte. Vše je tak sofistikované, že spotřebitel si ani neuvědomuje, že je manipulován.

LIAMREN XIII

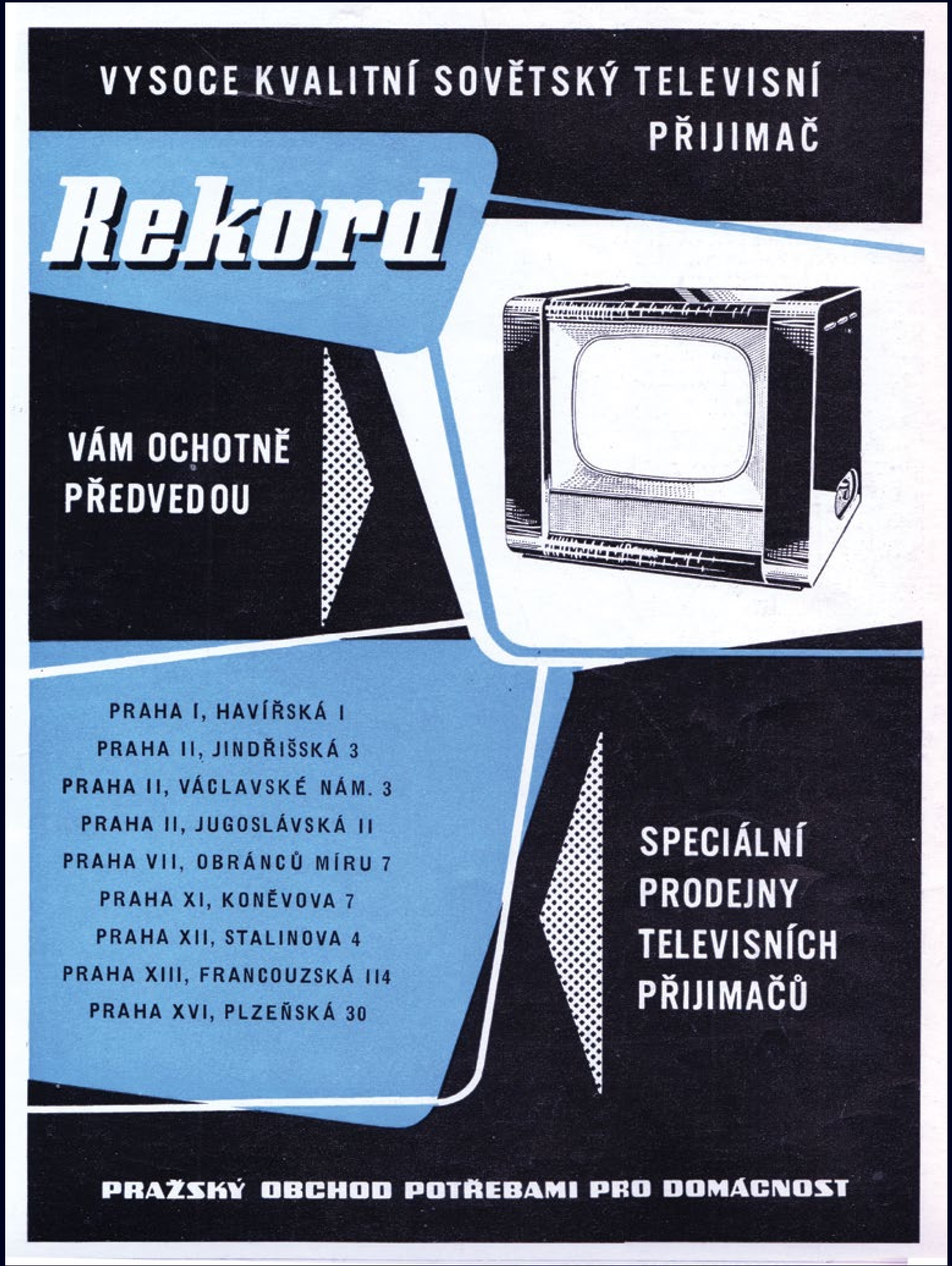

© COPYRIGHT NA SCESTÍ #6 / 2021

Redakční tým: Pavel Oulík, Tomáš Vaněk, Josef Gabriel, Klára Věžníková, Michal Kašpar, Kateřina Málková, Jakub Herzán, Ondřej Rubeš, Jiří Krupička, Tereza Saxlová, Věra Dumková.
Grafika a layout: Alžběta Širůčková
Kontakt: kontakt@offtheroad.cz
www.offtheroad.cz

ČASOPIS VZNIKL S PODPOROU
MAGISTRÁTU HLAVNÍHO MĚSTA PRAHA

PRA HA
PRA GUE
PRA GA
PRA G

Off the road

web pro lidi, kteří nejdou po vyšlapaných cestách

www.offtheroad.cz

Na scestí magazín

#6 / 2021